
**SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI
PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW
RÓWNEGO TRAKTOWANIA
ZA OKRES
OD 1 STYCZNIA 2012 R.
DO 31 GRUDNIA 2012 R.**

Warszawa, lipiec 2013r.

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
1. Wstęp.....	4
2. PEŁNOMOCNIK RZĄDU DO SPRAW RÓWNEGO TRAKTOWANIA	5
2.1 Podstawa prawna działania, kompetencje i zadania	5
2. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO ELIMINACJI LUB OGRANICZENIA SKUTKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU NARUSZENIA ZASADY RÓWNEGO TRAKTOWANIA	8
2.2 Propozycje zmian legislacyjnych w wyniku analizy i oceny rozwiązań prawnych.....	8
2.3 Działania wynikające z zobowiązań międzynarodowych.....	18
2.4 Projekty realizowane przez Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania	28
4. PROMOWANIE, UPOWSZECHNIANIE I PROPAGOWANIE PROBLEMATYKI RÓWNEGO TRAKTOWANIA	43
2.5 Konkurs „Jestem Szefową”	43
2.6 Konferencja „Edukacja antydyskryminacyjna jako wyzwanie dla administracji i wymiaru sprawiedliwości”	44
2.7 Konferencja „Projektowanie uniwersalne. Dostępność i uczestnictwo dla wszystkich” ..	45
2.8 IV Kongres Kobiet.....	46
2.9 Upowszechnianie klauzul społecznych	47
2.10 Dzień Równej Płacy	48
2.11 Karta Różnorodności.....	48
2.12 16 Dni Przeciwko Przemocy Wobec Kobiet.....	49
2.13 Debata „Praca w domu to też praca”	50
3. MONITOROWANIE SYTUACJI W ZAKRESIE PRZESTRZEGANIA ZASADY RÓWNEGO TRAKTOWANIA	51
3.1 Rada do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i związanej z nimi Nietolerancji.....	51
3.2 Sprawy wpływające do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania	51
4. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARDOWA.....	75
4.1 Udział w komitetach, grupach i spotkaniach międzynarodowych przedstawicieli Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania	75

4.2	Grupa Ekspertów Rządowych ds. Nie-dyskryminacji (GEG - Non-discrimination Governmental Expert Group).....	77
5.	WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I PARTNERAMI SPOŁECZNYMI	78
5.1	Cykliczne spotkania Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania z organizacjami pozarządowymi	78
5.2	Patronaty.....	80
6.	KRAJOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ RÓWNEGO TRAKTOWANIA.....	82
	WNIOSKI I REKOMENDACJE	84
	ZAŁĄCZNIK 1.	86
	ZAŁĄCZNIK 2	93

1. WSTĘP

Sprawozdanie z działalności Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania stanowi wykonanie art. 23 ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. Nr 254, poz. 1700), ustanawiającego obowiązek przedstawienia Radzie Ministrów okresowej informacji o pracy Pełnomocnik.

Pierwsze sprawozdanie z działalności Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zostało przygotowane za okres pierwszego roku działalności Pełnomocnik tzn. za okres 30 kwietnia 2008 roku – 30 kwietnia 2009 roku. Zostało ono przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 28 lipca 2009 roku. Kolejne sprawozdanie, obejmujące okres od dnia 1 maja 2009 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku, zostało przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2012 r.

Poniżej przedstawiono najważniejsze działania i inicjatywy Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania podjęte w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku.

2. PEŁNOMOCNIK RZĄDU DO SPRAW RÓWNEGO TRAKTOWANIA

2.1 Podstawa prawna działania, kompetencje i zadania

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. Nr 254, poz. 1700), dalej zwanej ustawą. Przepisy tej ustawy określają obszary i sposoby przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania ze względu na wskazane w niej cechy prawnie chronione oraz organy właściwe w zakresie realizacji zasady równego traktowania. Stosownie do art. 18 ustawy wykonywanie zadań dotyczących realizacji zasady równego traktowania powierzono Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Pełnomocnikowi Rządu do spraw Równego Traktowania. Rzecznik Praw Obywatelskich zadania dotyczące realizacji zasady równego traktowania wykonuje na zasadach i w trybie określonym w odrębnych przepisach, zaś Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania na zasadach i trybie określonym wyłącznie w przepisach ustawy.

Obowiązek wskazania organu lub organów do spraw promowania, analizowania, monitorowania oraz wspierania równego traktowania, jak również świadczących niezależną pomoc ofiarom dyskryminacji we wnoszeniu skarg w sprawach związanych z naruszeniem zasady równego traktowania został określony w dyrektywach Unii Europejskiej:

- 1) Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne (Dz. Urz. WE L 180 z 19.07.2000, str. 22; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 20, t. 1, str. 23)
- 2) Rady 2004/113/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do towarów i usług (Dz. Urz. UE L 373 z 21.12.2004, str. 37);
- 3) dyrektywie 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (wersja preredagowana) (Dz. Urz. UE L 204 z 26.07.2006, str. 23);
- 4) Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/41/UE z dnia 7 lipca 2010 r. w sprawie stosowania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn prowadzących działalność na własnych rachunek oraz uchylającej dyrektywę Rady 86/13/EWG (Dz. Urz. UE L 180 z 15.07.2010, str. 1).

W rozumieniu przepisów zawartych w wyżej wymienionych dyrektywach oraz zgodnie z art. 18 ustawy organami odpowiedzialnymi za realizację zasady równego traktowania są Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania. Kompetencje tych organów, niezbędne do promowania, analizowania, monitorowania i wspierania równego traktowania, zastały określone w ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania.

Dyrektywy Unii Europejskiej nałożyły na państwa członkowskie obowiązek wskazania organu lub organów świadczących niezależną pomoc ofiarom dyskryminacji we wnoszeniu skarg w sprawach o dyskryminację, prowadzenia niezależnych badań dotyczących dyskryminacji oraz publikacji niezależnych sprawozdań i wydawania zaleceń na temat wszystkich problemów związanych z dyskryminacją. Kompetencje w tym zakresie realizuje Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie art. 11 ust. 2 oraz art. 17b ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Tryb powoływania i odwoływania Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania został określony w art. 20 ustawy, zgodnie z którym uprawnienie to przysługuje Prezesowi Rady Ministrów. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania realizując zasadę równego traktowania podległy jest wyłącznie Presowi Rady Ministrów.

Stosownie do art. 21 ust. 1 ustawy do zadań Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania należy w szczególności:

- 1) opracowywanie i opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie równego traktowania;
- 2) przeprowadzanie analiz i ocen rozwiązań prawnych pod kątem respektowania zasady równego traktowania, a także występowanie z wnioskami o wydanie lub zmianę aktów prawnych;
- 3) podejmowanie działań eliminujących lub ograniczających skutki powstałe w wyniku naruszenia zasady równego traktowania;
- 4) dokonywanie analiz i ocen sytuacji prawnej i społecznej w zakresie równego traktowania oraz inicjowanie, realizowanie, koordynowanie lub monitorowanie działań zmierzających do zapewnienia równego traktowania, a także do ochrony przed dyskryminacją;
- 5) monitorowanie sytuacji w zakresie przestrzegania zasady równego traktowania;
- 6) promowanie, upowszechnianie i propagowanie problematyki równego traktowania;

- 7) współpraca z właściwymi organami administracji publicznej, partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie równego traktowania;
- 8) współpraca z zagranicznymi i międzynarodowymi organizacjami i organami działającymi w zakresie równego traktowania.

Ustawa zobowiązała Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania do opracowania i przedkładania Radzie Ministrów Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania, określającego cele i priorytety działań na rzecz równego traktowania, w szczególności w zakresie:

- 1) podnoszenia świadomości społecznej w zakresie równego traktowania, w tym na temat przyczyn i skutków naruszenia zasady równego traktowania;
- 2) przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania;
- 3) współpracy z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie równego traktowania.

Z realizacji tego programu Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zobowiązany jest składać Radzie Ministrów raport wraz ze sprawozdaniem z własnej działalności za poprzedni rok kalendarzowy, z zastrzeżeniem, że pierwszy raport z realizacji Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania jest obowiązana przedstawić w terminie do dnia 31 marca 2013 roku.

2. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO ELIMINACJI LUB OGRANICZENIA SKUTKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU NARUSZENIA ZASADY RÓWNEGO TRAKTOWANIA

2.2 Propozycje zmian legislacyjnych w wyniku analizy i oceny rozwiązań prawnych

2.2.1 Wniosek o zmianę ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) w zakresie trybu ścigania za gwałt

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wystąpiła do Ministra Sprawiedliwości o podjęcie działań legislacyjnych w sprawie zmiany trybu ścigania za przestępstwo gwałtu z wnioskowego na ścigane z urzędu. Postulat ten, powszechnie zgłaszany przez organizacje pozarządowe działające na rzecz kobiet, a także parlamentarzystów zajmujących się polityką społeczną, w ostatnim czasie wielokrotnie był przedmiotem publicznej dyskusji.

W odpowiedzi Minister Sprawiedliwości poinformował, że w aktualnym stanie prawnym przestępstwo zgwałcenia jest zawsze ścigane z urzędu, z tym, że warunkiem ścigania jest złożenie wniosku przez osobę uprawnioną. Minister Sprawiedliwości stwierdził, że wprowadzenie trybu wnioskowego w wypadku przestępstwa zgwałcenia jest uzasadnione specyficznym charakterem tego czynu, gdyż czyn ten ingeruje w intymną sferę człowieka. Z uwagi na ten fakt w Ministerstwie Sprawiedliwości przygotowano projekt aktu prawnego regulującego tę kwestię. Projekt ten przewidywał, że każde przestępstwo zgwałcenia będące zbrodnią, będzie zawsze ścigane z urzędu, bez potrzeby złożenia wniosku przez ofiarę gwałtu. Ponadto, projekt ten przewidywał, że nie będzie wymagało wniosku również ściganie innych typów zgwałcenia, o ile zawiadomienie o przestępstwie będzie pochodzić od osoby pokrzywdzonej. Ponadto Minister Sprawiedliwości w pełni poparł postulat Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, by dążyć do wymierzenia sprawcom przestępstwa gwałtu kar współmiernych do wagi popełnionego czynu.

2.2.2 Wniosek o zmianę ustawy dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) w zakresie mowy nienawiści

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Ministra Sprawiedliwości o zainicjowanie prac legislacyjnych w celu penalizacji „mowy nienawiści”

między innymi z powodu takich przesłanek jak: orientacja seksualna, tożsamość płciowa, płeć, wiek oraz niepełnosprawność.

W ocenie Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania krajowe przepisy prawa powinny uwzględnić dorobek Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, który w orzeczeniu z dnia 9 lutego 2012 r. w sprawie *Vejdeland* przeciwko Królestwu Szwecji wyraźnie stwierdził, iż dyskryminacja ze względu na orientację seksualną ma taką samą wagę jak dyskryminacja ze względu na rasę. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania podkreśliła, że Konstytucja RP stanowi, iż przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest źródłem wolności i praw człowieka i obywatela. Jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

W ocenie Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, obecna ochrona przed mową nienawiści motywowaną nieheteroseksualną orientacją, oparta jedynie na generalnych zasadach ustawy Kodeks karny, a więc głównie na art. 212, a także zawartych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) przepisów dotyczących ochrony dóbr osobistych, nie jest wystarczająca. Dodatkowo, w świetle ww. wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu nie ma podstaw, aby obejmować poszczególne mniejszości różnym stopniem ochrony i rozróżniać przestępstwa na tle etnicznym czy wyznaniowym od dyskryminacji m.in. ze względu na orientację seksualną czy tożsamość płciową. Podstawy takiego rozróżnienia, Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania dostrzegła w źródłach ustawy Kodeks karny, który powstawał w okresie, gdy problem homofobii nie był nagłaśniany, a późniejsze działania legislacyjne nie były nakierowane na rozszerzenie liczby mniejszości podlegających silniejszej ochronie prawem karnym.

W odpowiedzi Minister Sprawiedliwości stwierdził, że podjęcie działań legislacyjnych, których celem byłaby penalizacja „mowy nienawiści” stosowanej w związku z orientacją seksualną lub tożsamością płciową jest niekonieczne. Ochronę tych wartości w ocenie Ministra Sprawiedliwości wystarczająco zapewniają obowiązujące przepisy zarówno prawa cywilnego, jak i karnego.

2.2.3 Wniosek do Ministra Sprawiedliwości dotyczący uregulowania prawnego zmiany tzw. płci metrykalnej

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wystąpiła do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do ujęcia w ramy

prawne kwestii związanej z transseksualizmem, dotyczącej procedury zmiany tzw. płci metrykalnej, wskazanej pierwotnie w księgach stanu cywilnego, na nową, z którą osoby transseksualne czują się nieodwracalnie związane psychicznie.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz osób transseksualnych zwracali Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania uwagę, że w polskim systemie prawa brak jest specjalnych i wyraźnych uregulowań prawnych dotyczących zmiany płci metrykalnej. W obecnym stanie prawnym osoby transseksualne zmuszone są do występowania na drogę procesową na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 lipca 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), która związana jest z pozywaniem rodziców o wadliwe rozpoznanie płci.

W ocenie Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, ukształtowana praktyka zmiany płci metrykalnej jest dyskryminująca oraz godzi w godność człowieka. Zdaniem Pełnomocnik procedura zmiany płci nie powinna mieć charakteru procesowego. Praktyka dotycząca zmiany płci metrykalnej w ocenie Pełnomocnik nie powinna również angażować osób trzecich, lecz uwzględniać jedynie interesy jednostki oraz wyłącznie jej dobro osobiste. Prawa osób transseksualnych są chronione w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, z późn. zm.), mieszczą się w ramach prawa do prywatności (art. 8 Konwencji) oraz art. 14 Konwencji, który wprowadza zakaz dyskryminacji ze względu na płeć.

W odpowiedzi Minister Sprawiedliwości poinformował Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, że stworzenie kompleksowej regulacji w zakresie zmiany płci wydaje się uzasadnione ze względu na delikatny obszar sfery osobistej, którego dotyczy przedmiot postępowania sądowego. W ocenie Ministra Sprawiedliwości obecna procesowa procedura zmiany płci rodzi uzasadnione wątpliwości, gdyż powoduje wszczęcie publicznej, sądowej oraz spornej procedury, która nie może gwarantować poszanowania godności i intymności osoby chcącej zmienić swoją płeć, ze względu na kontradiktoryjny charakter postępowania, jego jawność oraz w niektórych przypadkach trudne emocjonalnie uczestnictwo rodziców powoda. Minister Sprawiedliwości podzielił stanowisko Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, że wprowadzenie kompleksowej regulacji dotyczącej zmiany płci metrykalnej powinno zakładać czynności w drodze nieprocesowej przy stworzeniu szerokich gwarancji ochrony godności i prawa osoby zainteresowanej.

2.2.4 Wniosek o zmianę ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89 poz. 414 z późn. zm.) poprzez wprowadzenie zasad projektowania uniwersalnego

W związku licznymi skargami wpływającymi do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania, Pełnomocnik wystąpiła do Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z prośbą o rozważenie możliwości uwzględnienia w prawie budowlanym zasad projektowania uniwersalnego. Zdaniem Pełnomocnik wprowadzenie zasad projektowania uniwersalnego do prawa budowlanego jest niezwykle istotne. Jest zrozumiałe, że spełnienie wymogu równego traktowania w odniesieniu do wszystkich obywateli jest w znacznym stopniu uwarunkowane dostępnością przestrzenną. Oznacza to, że budynki, przestrzenie publiczne i systemy transportu powinny być powszechnie dostępne, a więc tak ukształtowane, aby pozwalały na wygodny i bezpieczny dostęp dla osób ze stałymi lub czasowymi niepełnosprawnościami narządów ruchu, wzroku lub słuchu, a także dla osób starszych i osób z małymi dziećmi. W opinii Pełnomocnik zasadne byłoby przeprowadzanie - po wykonaniu remontu lub zakończeniu budowy - obligatoryjnego audytu architektonicznego, którego celem byłoby sprawdzenie dostępności obiektu dla osób o różnym typie i stopniu niepełnosprawności. Działania te powinny być prowadzone w ścisłej współpracy ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, które jest najlepszym ekspertem tego, jak powinno wyglądać dostosowanie uwzględniające potrzeby osób z różnymi niepełnosprawnościami.

W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnik Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej poinformował, że zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243 poz. 162 tj.) obiekt budowlany należy projektować i budować w sposób określony w przepisach, zapewniając niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich. Powyższy zapis dotyczy budowy nowego obiektu. W przypadku obiektów istniejących jest możliwość skorzystania z procedury opisanej w § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Przepisy ww. rozporządzenia określają szereg wymagań, których celem jest zapewnienie dostępności budynku dla osób niepełnosprawnych. Jeżeli zaś zaplanowane przez inwestora roboty budowlane są wykonywane w istniejącym obiekcie budowlanym i polegają na odtworzeniu stanu pierwotnego oraz nie stanowią bieżącej konserwacji, oznacza to, że jest to remont, którego realizacja nie podlega rygorom określonym w przepisach ww. rozporządzenia.

Przyjęcie koncepcji dotyczącej wprowadzenia obowiązku stosowania przepisów rozporządzenia w zakresie zapewnienia dostępności dla osób niepełnosprawnych w odniesieniu do remontowanych budynków istniejących, oznaczałoby konieczność ich dostosowania do wymogów tego rozporządzenia, co jest często niemożliwe do zrealizowania ze względu na zastane uwarunkowania techniczno-budowlane istniejących budynków.

Jednocześnie, zgodnie z art. 59a ustawy Prawo budowlane właściwy organ przeprowadza, na wezwanie inwestora, obowiązkową kontrolę budowy w celu stwierdzenia prowadzenia jej zgodnie z ustaleniami i warunkami określonymi w pozwoleniu na budowę. Kontrola ta obejmuje m.in. sprawdzenie zgodności obiektu budowlanego z projektem architektoniczno-budowlanym, w zakresie zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z tego obiektu przez osoby niepełnosprawne – w stosunku do użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego. Przepisy prawa budowlanego zapewniają uwzględnienie kwestii dostępności budynków dla osób niepełnosprawnych, zarówno na etapie projektowania budynku, jak i jego realizacji, która poddawana jest kontroli. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wymierza się karę wyliczaną w sposób określony w przepisach. Ww. kara jest przewidziana również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z tego obiektu przez osoby niepełnosprawne.

2.2.5 Promowanie równości w edukacji poprzez wprowadzenie superrecenzenta do analizowania podręczników

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wystąpiła do Ministra Edukacji Narodowej z wnioskiem o zmianę systemu dopuszczania do użytku podręczników szkolnych. Zaproponowane zmiany miałyby polegać na powołaniu do zespołu recenzentów specjalistów w zakresie praw człowieka, w szczególności specjalizujących się w problematyce równości płci oraz na zmianie systemu wyłaniania recenzentów podręczników szkolnych tak, aby odpowiedzialność za merytoryczną warstwę ich pracy ponosiły jednostki afiliacyjne.

W odpowiedzi na powyższe wystąpienie Minister Edukacji Narodowej podzieliła pogląd Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania dotyczący wagi zagadnień dotyczących równego traktowania i przeciwdziałania stereotypom w nauczaniu, a tym samym także roli podręczników szkolnych. Jednocześnie poinformowała, że wprowadzenie postulowanych zmian wymagałoby pozyskania odpowiedniej liczby rzeczoznawców, którzy mogliby oceniać każdy podręcznik pod tym względem oraz wiązałoby się z podwyższeniem

opłaty wnoszonej przez wydawców wraz wnioskiem o dopuszczenie do użytku szkolnego podręczników, co z kolei przyczyniłoby się zapewne do wzrostu cen podręczników.

Z uwagi na fakt, że Ministerstwo Edukacji Narodowej dostrzega potrzebę doskonalenia podręczników w zakresie równego traktowania, Ministerstwo będzie prowadzić dalsze szkolenia rzeczoznawców pod kątem równości płci i przeciwdziałania stereotypom. W tym celu Ministerstwo nawiązało współpracę z Towarzystwem Edukacji Antydyskryminacyjnej, które zobowiązało się do przygotowania materiałów merytorycznych pomocnych podczas ww. szkoleń. Pierwsze szkolenia z tego zakresu odbyły się w grudniu 2012r.

2.2.6 Wniosek dotyczący zmiany Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 82, poz. 537, z późn. zm.)

W związku z faktem, że w dyskusjach publicznych, wpływających do Biura Pełnomocnik listach oraz mediach wielokrotnie pojawiały się propozycje wprowadzenia żeńskich nazw zawodów, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Ministra Pracy i Polityki Społecznej z prośbą o rozważenie zmiany Klasyfikacji zawodów i specjalności będącej załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 82, poz. 537, z późn. zm.). Zdaniem Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania nazewnictwo zastosowane w powyższej klasyfikacji ma znamiona dyskryminacji ze względu na płeć.

Z odpowiedzi nadesłanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wynika, że kwestia uwzględnienia nazw zawodów w klasyfikacji zawodów i specjalności w rodzaju właściwym dla płci była przedmiotem konsultacji Ministerstwa z zespołem ekspertów Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, który pracuje przy opracowywaniu klasyfikacji. Podczas analogicznych konsultacji odbytych z Radą Języka Polskiego przy Polskiej Akademii Nauk stwierdzono, że nie należy utożsamiać nazwy zawodu z nazwą wykonawcy zawodu. Dodatkowo zwrócono uwagę na fakt, że w języku polskim nazwy zawodów wyrażane są za pomocą rzeczowników, bądź połączeń o głównym członie rzeczownikowym, a ich rodzaj gramatyczny, zwany generycznym, jest konwencjonalny – niezależny od rodzaju naturalnego wykonawcy danego zawodu. Wedle językoznawców posługiwanie się dwoma rodzajami gramatycznymi nazw wykonawców zawodów jest typowe dla języka potocznego,

nieoficjalnego i używanego głównie na płaszczyźnie środowiskowo-zawodowej. Eksperci z Rady Języka Polskiego oraz Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych uznali w równobrzmiącym oświadczeniu, że należałoby zachować dotychczasowe nazewnictwo zawodów i specjalności. Ujęcie w klasyfikacji nazw zawodów w rodzaju męskim oraz żeńskim uznano również za problematyczne z perspektywy umieszczania tychże nazw w oficjalnych dokumentach, które zdaniem ekspertów stałyby się mniej czytelne. Jednocześnie, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zapewniło Pełnomocnik o ponownym przeanalizowaniu przez panel ekspertów ww. wniosku podczas kolejnej aktualizacji klasyfikacji, która co 2-3 lata przeprowadzana jest w celu dostosowania obowiązujących regulacji do zmian zachodzących na rynku pracy. Realizacja nowelizacji przedmiotowego rozporządzenia planowana jest w latach 2013-2014.

2.2.7 Wniosek o zmianę rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2012 r., poz.7)

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego postulowała także zmianę Klasyfikacji zawodów szkolnictwa będącą załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz.U. z 2012 r., poz.7). Z odpowiedzi otrzymanej od Ministra Edukacji Narodowej wynika, iż kwestia uwzględnienia nazw zawodów szkolnictwa w rodzaju właściwym dla płci uzależniona jest od nazewnictwa zawodów w klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy znajdującego się we właściwości Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Jednocześnie Ministerstwo Edukacji Narodowej zobowiązało się, w przypadku wprowadzenia przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej żeńskich i męskich nazw zawodów, jak najszybciej uwzględnić ten fakt w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

2.2.8 Wniosek do Ministra Zdrowia o opracowanie standardów leczenia szpitalnego w zakresie psychiatrii ze szczególnym uwzględnieniem psychiatrii dziecięcej

W związku z wydarzeniami w radomskim szpitalu psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży oraz toczącej się w mediach dyskusji na temat braku procedur pomagających zorganizować pracę na oddziałach psychiatrycznych, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Ministra Zdrowia z wnioskiem o jak najszybsze opracowanie

standardów leczenia szpitalnego w zakresie psychiatrii ze szczególnym uwzględnieniem psychiatrii dziecięcej.

W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnik Minister Zdrowia poinformował, że w kwestii ochrony zdrowia psychicznego Ministerstwo Zdrowia planuje w roku 2012 szereg działań, w tym m.in. opracowanie trzech modelowych programów zdrowotnych: wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym; zapobieganie samobójstwom oraz zapobieganie depresji. Przedmiotowe modelowe programy zostaną przekazane jednostkom samorządu terytorialnego, jako przykłady dobrych praktyk oraz gotowych narzędzi działań prewencyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym.

2.2.9 Wniosek do Ministra Sprawiedliwości o umożliwienie osadzonym ojcom przebywania w areszcie z dziećmi

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Ministra Sprawiedliwości w sprawie podjęcia prac legislacyjnych w celu zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2003 r. w sprawie trybu przyjmowania dzieci matek pozbawionych wolności do domów dla matki i dziecka przy wskazanych zakładach karnych oraz szczegółowych zasad organizowania i działania tych placówek (Dz. U. Nr 175, poz. 1709) w zakresie w jakim przepisy te uniemożliwiają sprawowanie opieki na dzieckiem mężczyźnie pozbawionemu wolności. Przepisy wyżej wymienionych aktów prawa uniemożliwiają ojcu pozbawionemu wolności sprawowania stałej i bezpośredniej opieki nad dzieckiem, gdyż przepisy te regulują tylko i wyłącznie sytuację dotyczące kobiet pozbawionych wolności. W związku z tym, ojciec dziecka nie może ubiegać się o przyjęcie do domu dla matki i dziecka. W ocenie Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zawężenie prawa do możliwości przebywania w zakładach karnych z dziećmi jedynie matek narusza zasadę równego traktowania określoną w art. 32 Konstytucji RP.

Minister Sprawiedliwości podzielił stanowisko Pełnomocnik, że obecnie obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości sprawowania opieki nad dzieckiem mężczyźnie pozbawionemu wolności w takim samym stopniu, jak przewidziano to dla kobiety pozbawionej wolności. Dostrzegając wątpliwości zgłoszone przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, Minister Sprawiedliwości zadeklarował dokonanie pogłębionej

analizy przedstawionej sprawy, a następnie podjęcie dalszych decyzji, nie wykluczając inicjatywy ustawodawczej.

2.2.10 Wniosek w sprawie zmiany art. 39 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. Nr 277, poz. 1634 z późn. zm.)

W związku z licznymi uwagami i skargami na niestosowanie art. 39 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 z późn. zm.), w zakresie obowiązku wskazania przez lekarza korzystającego z „klauzuli sumienia”, realnej możliwości uzyskania świadczenia zdrowotnego u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania złożyła do Ministra Zdrowia wniosek o zmianę ww. artykułu, tak aby powyższy obowiązek został przeniesiony z lekarza na podmiot wykonujący działalność leczniczą, w którym odmówiono pacjentowi wykonania świadczenia.

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zaproponowała następujące brzmienie przepisu:

„Art. 39 1. Lekarz może powstrzymać się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem, z zastrzeżeniem art. 30, gdy uzasadni i odnotuje ten fakt w dokumentacji medycznej i gdy pacjentowi zostanie wskazana realna możliwość uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym. Lekarz wykonujący swój zawód na podstawie stosunku pracy lub w ramach służby ma ponadto obowiązek uprzedniego powiadomienia na piśmie przełożonego.

2. Podmiotem odpowiedzialnym za wskazanie realnej możliwości uzyskania świadczenia, o którym mowa w ust. 1, jest podmiot wykonujący działalność leczniczą, w którym odmówiono pacjentowi wykonania świadczenia”.

W uzasadnieniu Pełnomocnik zwróciła uwagę na fakt, że taka zmiana przepisu pozwoli na stosowanie art. 39 zgodnie z intencją ustawodawcy i stworzy osobom, którym odmówiono wykonania świadczeń zdrowotnych z powołaniem się na „klauzulę sumienia”, realną możliwość uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub podmiotu medycznego. Ustanowione na podstawie obecnie obowiązującej ustawy zobowiązanie lekarza powstrzymującego się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem, do wskazania realnej możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym oparte jest o założenie, że lekarz posiada wiedzę o świadczeniach zdrowotnych udzielanych przez innych praktykujących lekarzy lub zakłady opieki

zdrowotnej, którą stale aktualizuje, jak i o założenie, że posiada wiedzę o świadczeniach zdrowotnych zakontraktowanych przez NFZ, z uwzględnieniem ich limitów. Praktyka wskazuje, że posiadanie i udostępnianie takich informacji przez lekarzy nie jest powszechne, co może prowadzić – i nierzadko prowadzi – do ograniczenia dostępu do prawnie dozwolonych świadczeń zdrowotnych.

W odpowiedzi na ww. wniosek Minister Zdrowia przedstawił propozycje konkretnych rozwiązań prawnych dotyczących zarówno ww. przepisu, jak i alternatywnych istniejących w przeszłości rozwiązań na poziomie rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Zapowiedział też dalsze prace w tym zakresie w porozumieniu z Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania.

2.2.11 Inicjatywa w sprawie statystyk publicznych

W związku z posiedzeniem Komisji Programowej GUS, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania złożyła wniosek do Prezesa GUS-u o włączenie kryterium płci - w znacznie większym stopniu niż dotychczas - do zbieranych, gromadzonych, analizowanych i publikowanych danych statystycznych. Pełnomocnik spotkała się również z Ireną Wóycicką Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz Januszem Witkowskim, Prezesem GUS-u w sprawie praktycznych możliwości szerszego uwzględnienia kryteriów płci w statystykach publicznych. W spotkaniu brali także udział przedstawiciele ZUS-u, KRUS-u oraz zaproszeni eksperci. Przedstawiciele wymienionych instytucji podkreślili, że zbierają już dane z uwzględnieniem czynnika płci, ale nie zawsze je publikują ze względu na obszerność materiału. Podczas spotkania ustalono, że Biuro Pełnomocnika stworzy wraz z ekspertami kanon wskaźników statystycznych potrzebnych do efektywnego monitorowania zjawisk dyskryminacji. Lista ta posłuży do analizy i modyfikacji „Programu badań statystyki publicznej na rok 2013”. Podczas spotkania uzgodniono również, że statystyki publiczne, począwszy od roku 2013 będą uwzględniać kryterium płci na poziomie gromadzenia danych, przetwarzania ich i publikowania.

2.3 Działania wynikające z zobowiązań międzynarodowych

2.3.1 Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO)

Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej została przyjęta i otwarta do podpisu w dniu 11 maja 2011 r. w Stambule. Konwencja nie weszła jeszcze w życie, bowiem konieczne jest jej ratyfikowanie, przyjęcie lub zatwierdzenie przez 10 sygnatariuszy, w tym przynajmniej przez 8 państw Rady Europy. Stroną Konwencji może stać się także Unia Europejska. Do lutego 2013 roku konwencję ratyfikowały trzy państwa: Turcja, Albania i Portugalia.

Powodem decyzji o powstaniu konwencji było zauważenie faktu, że zjawisko przemocy związane jest z płcią. Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety: 45% kobiet w UE deklaruje, że co najmniej raz padło ofiarą przemocy ze względu na płeć; 40-45% kobiet doświadczyło molestowania seksualnego w pracy. Szacuje się, że w Europie w wyniku przemocy ze względu na płeć codziennie umiera 7 kobiet. Podstawą Konwencji jest równość kobiet i mężczyzn, partnerskie relacje w związkach oraz walka ze stereotypami płci.

Z przeprowadzonych w 2010 r. badań Eurobarometru wynika, że zjawisko przemocy wobec kobiet jest znane obywatelom (98% procent badanych) i bardzo częste, (co czwarta osoba zna kobietę będącą ofiarą przemocy domowej, a co piąta zna sprawcę przemocy). Większości aktów przemocy wobec kobiet dokonują mężczyźni z bezpośredniego otoczenia ofiar, głównie partnerzy lub byli partnerzy.

Do tej pory na szczeblu europejskim brak było dostatecznie szczegółowych postanowień, które zobowiązywałyby państwa do podjęcia kompleksowych działań na rzecz zwalczania przemocy wobec kobiet. Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej jest pierwszym aktem prawnym na szczeblu europejskim, który całościowo traktuje sprawę przeciwdziałania i zwalczania przemocy wobec kobiet, a także przemocy domowej – zarówno w aspekcie prawa cywilnego, jak i karnego.

Celem Konwencji jest:

- zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

- eliminacja wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez wzmocnienie pozycji kobiet,
- stworzenie szeroko zakrojonych strategii na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
- ochrona ofiar przemocy,
- skuteczne ściganie i karanie sprawców przemocy.

W Polsce prawnie definiowana przemoc w rodzinie ogranicza się do sformalizowanych związków, natomiast Konwencja chroni też ofiary, które nie mieszkają z krzywdzącą je osobą. Taka sytuacja dotyczy np. osób będących po rozwodzie, psychicznie maltretowanych przez byłego partnera, a także rodziców krzywdzonych przez dorosłe dzieci (Konwencja zawiera szerszą definicję przemocy domowej oraz przemocy ze względu na płeć).

Jednym z największych wyzwań jest zmiana trybu ścigania gwałtu. Obowiązujący obecnie tryb wnioskowy należy zastąpić trybem ścigania z urzędu. Do Sejmu trafiła już pierwsza z planowanych zmian prawa dotycząca ofiar gwałtu.

Zmiany wymaga również procedura przesłuchań ofiary, która obecnie jej nie chroni: ofiary zbyt często są przesłuchiwane kilkakrotnie, czasem w obecności sprawcy, co naraża je na niepotrzebne cierpienie, czyli powtórna wiktyimizację. Ratyfikacja Konwencji, ale też implementacja nowej dyrektywy UE w sprawie minimalnego standardu pomocy ofiarom przyjęta w listopadzie 2012 r. spowoduje, że osoby stykające się z ofiarami (lekarze, policjanci, prokuratorzy) w ramach szkoleń nauczą się, jak nie stygmatyzować ofiary (np. nie sugerować im, że są współwinne, bo wyzywającym ubiorem lub zachowaniem sprowokowały sprawcę). Dla ofiar przemocy zostanie zastosowany specjalny tryb postępowania: ich przesłuchanie będzie jednorazowe i zostanie nagrane.

Obecnie w Polsce sądy rzadko kierują sprawców przemocy na terapię oduczającą stosowania przemocy, dlatego liczba osób uczestniczących w takich programach powinna zostać zwiększona. Specjalne szkolenia dla prokuratorów i sędziów sprawią, że częścią kary dla sprawcy będzie obowiązkowa terapia.

Brak jest także w prawie szczegółowych kategorii przemocy ekonomicznej. Wprowadzenie definicji przemocy ekonomicznej umożliwi ściganie przestępstw wynikających z takiej przemocy.

Nie ma również w Polsce całodobowej, bezpłatnej infolinii, która byłaby jednocześnie anonimowym telefonem zaufania dla ofiar przemocy. Występują także problemy z uzyskiwaniem danych uwzględniających płeć – zarówno sprawcy, jak i ofiary.

Kalendarium pracy nad podpisaniem Konwencji:

1. 2 października 2012 r. – zgoda Prezesa Rady Ministrów na przedłożenie przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wniosku o udzielenie zgody na podpisanie Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.
2. 6 listopada 2012 r. - konferencja uzgodnieniowa na temat Konwencji
3. 23 października 2012 - 20 listopada 2012 r. uzgodnienia międzyresortowe
4. 23 listopada 2012 r. - skierowanie do Sekretarza Rady Ministrów wniosku o udzielenie zgody przez Radę Ministrów na podpisanie Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.
5. 4 grudnia 2012 r. - przyjęcie przez Radę Ministrów uchwały nr 200/2012 w sprawie udzielania zgody na podpisanie Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.
6. 18 grudnia 2012 r. - uroczyste podpisanie Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, w obecności Zastępcy Sekretarza Generalnego Rady Europy - Pani Gabrielli Battaini-Dragoni.

2.3.2 Konwencja o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej w odniesieniu do zastosowań biologii i medycyny: Konwencja o prawach człowieka i biomedycynie oraz Protokół dodatkowy do Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej w odniesieniu do zastosowań biologii i medycyny w sprawie zakazu klonowania istot ludzkich

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Prezesa Rady Ministrów o wyrażenie zgody na przedłożenie Radzie Ministrów wniosku o ratyfikację Konwencji o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej w odniesieniu do zastosowań biologii i medycyny oraz Protokołu dodatkowego do Konwencji w sprawie zakazu klonowania istot ludzkich.

Przygotowany przez Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wniosek o ratyfikację ww. umów międzynarodowych został przesłany w dniu 24 października 2012 r. do konsultacji międzyresortowych. W wyniku przeprowadzonych konsultacji międzyresortowych, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zorganizowała

w dniu 14 listopada 2012 r. konferencję uzgodnieniową. W toku przeprowadzonej dyskusji z ekspertami z poszczególnych resortów ustalono, że stan sprzeczności polskiego prawa z postanowieniami Konwencji dotyczy następujących artykułów: 6 (ochrona osób niezdolnych do wyrażenia zgody), 7 (ochrona osób z zaburzeniami psychicznymi), 16 (ochrona osób poddawanych badaniom). Odnośnie art. 19 ust. 1 (pobieranie narządów i tkanek od żywych dawców), Konwencja ustanawia dodatkowy warunek pobierania narządów i tkanek od żywych dawców, polegający na cyt. „nieosiągalności” narządu lub tkanki od osoby zmarłej, którego nie przewiduje prawo polskie.

W toku prowadzenia dalszych prac nad wnioskiem o ratyfikację Konwencji oraz Protokołu dodatkowego, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania skierowała do właściwych ministerstw wnioski o nowelizację przepisów prawa polskiego w zakresie w jakim są one sprzeczne z przepisami tych umów międzynarodowych.

2.3.3 Wniosek dotyczący dyrektywy Rady Unii Europejskiej w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną

W 2012 roku Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania nadal koordynowała z ramienia polskiego Rządu prace związane z projektem dyrektywy Rady dotyczącego wdrożenia zasady równego traktowania osób bez względu na wyznanie, religię, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną.

W tym czasie przewodnictwo w posiedzeniach Rady Unii Europejskiej objęło Królestwo Dani oraz Republika Cypru. W pierwszym półroczu 2012 r. Prezydencja Duńska zorganizowała spotkanie dotyczące projektu dyrektywy Rady dotyczącego wdrożenia zasady równego traktowania osób bez względu na wyznanie, religię, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną. Prace Prezydencji Duńskiej skupiły się nad wskazaniem kontrowersyjnych zagadnień dotyczących projektu dyrektywy Rady, które dotyczyły:

- kwestii związanych z podziałem kompetencji i zakresu oraz zasadą pomocniczości,
- ogólnej struktury modułu projektu zawierającego zapisy dotyczące niepełnosprawności,
- kalendarza implementacji,
- ogólnej pewności prawnej,
- ogólnych skutków proponowanej dyrektywy, szczególnie jej wpływ na małe i średnie przedsiębiorstwa.

Podczas Prezydencji Cypryjskiej projekt dyrektywy Rady dotyczący wdrożenia zasady równego traktowania osób bez względu na wyznanie, religię, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną był przedmiotem prac posiedzeń Grupy roboczej do spraw społecznych, które odbyły się 8 oraz 26 października 2012 r.

Podczas posiedzeń Grupy roboczej do spraw społecznych, Prezydencja Cypryjska zaproponowała uściślenie zapisów art. 3 ust. 1-2 dyrektywy oraz motywów do preambuły oznaczonych następującymi jednostkami redakcyjnymi: 17a, 17b, 17e, 17f oraz 17g. Ponadto, w art. 3 ust. 1 lit. a projektu dyrektywy Prezydencja Cypryjska zaproponowała dodanie wyrazów „*access to social protection*”, które zostały uwzględnione w dalszych pracach nad projektem dyrektywy. Zmodyfikowany został również art. 17a preambuły projektu dyrektywy, tak aby dyrektywa dotyczyła stosowania zasady równego traktowania w dostępie do ochrony socjalnej, w edukacji oraz w dostępie i dostawie towarów i usług. Propozycja została również uwzględniona w projekcie dyrektywy. Zaproponowano również zmianę redakcji motywu 17e preambuły projektu dyrektywy, poprzez zrezygnowanie z zapisu, że dyrektywa nie zmienia podziału kompetencji pomiędzy Unią Europejską a państwami członkowskimi w dziedzinie edukacji i ochrony socjalnej.

Prezydencja Cypryjska zaproponowała również do motywu 17f preambuły projektu dyrektywy dodać stwierdzenie, że w zakresie ochrony socjalnej dyrektywa zakazuje dyskryminacji w dostępie do świadczeń i usług określonych przez Państwa Członkowskie. Propozycja ta została również uwzględniona w projekcie dyrektywy. Ponadto, propozycja Prezydencji Cypryjskiej dodania w tym motywie stwierdzenia, że osoby, które spełnią obiektywne warunki określone w prawie krajowym, uprawnione są do dostępu do odpowiednich świadczeń i usług bez dyskryminacji ze względów określonych przez dyrektywę – została również uwzględniona w projekcie dyrektywy.

Prezydencja Cypryjska zaproponowała również dodanie stwierdzenia, że dyrektywa dotyczy stosowania zasady równego traktowania również w dostępie do edukacji, nie zaś jak pierwotnie planowano w edukacji. Przedstawiona propozycja została uwzględniona. Konsekwencją wprowadzenia zmiany do motywu 17a preambuły projektu dyrektywy, było wprowadzenie zmian do art. 3 ust. 1 lit. c projektu dyrektywy, poprzez uszczegółowienie, że dyrektywa obejmuje swoim zakresem dostęp do edukacji, nie zaś jak wcześniej – edukacji.

2.3.4 Przegląd Platformy Pekinńskiej

Na zakończenie IV Światowej Konferencji w sprawie Kobiet w Pekinie, która odbywała się w dniach 4 -15 września 1995 r. przyjęte zostały dwa najważniejsze dokumenty ONZ w zakresie wzmocnienia statusu kobiet na świecie: Deklaracja Pekinińska i Platforma Działania. 189 państw - w tym Polska - zobowiązało się do poprawy sytuacji kobiet w 12 newralgicznych obszarach takich jak: ubóstwo, edukacja, zdrowie, przemoc, konflikt zbrojny, gospodarka, władza i procesy decyzyjne, mechanizmy instytucjonalne na rzecz podnoszenia awansu kobiet, prawa kobiet jako prawa człowieka, media, środowisko i dziewczęta.

Zarówno sama Konferencja, jak i dokument programowy wraz z deklaracją na rzecz poprawy sytuacji kobiet mają charakter przełomowy - po raz pierwszy w dokumentach tej wagi pojawiło się sformułowanie gender mainstreaming, definiowane jako włączanie perspektywy płci społeczno-kulturowej do polityk i programów społecznych, politycznych i gospodarczych.

Od 1996 roku Unia Europejska dokonuje systematycznego przeglądu założeń i wskaźników Pekinińskiej Platformy Działania - każda prezydencja przedstawiała raport na wybrany przez siebie temat, który był jej priorytetem.

Od roku 2011 raporty merytoryczne przygotowuje także Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) wykorzystując dostępne i porównywalne dane z wszystkich krajów UE.

Pierwszy taki raport powstał dla Prezydencji Polskiej w II połowie 2011 r., a tematem przeglądu był punkt F „Kobiety i ekonomia” ze szczególnym uwzględnieniem mechanizmów godzenia ról zawodowych i rodzinnych jako warunku koniecznego do równego uczestnictwa w rynku pracy kobiet i mężczyzn.

Prezydencja Duńska w I połowie 2012 r. opracowała punkt K: „Kobiety i środowisko”. Raport dotyczy procesu decyzyjnego i zmian klimatycznych, problematyki równości płci w dwóch wybranych dziedzinach: transporcie i energii jako tło, a konkretnie zostały opracowane wskaźniki dotyczące podejmowania decyzji i edukacji. W raporcie Polska znalazła się w pierwszej piątce krajów (razem ze Szwecją, Finlandią, Bułgarią i Rumunią), w których kobiety mają stosunkowo duży wpływ na zarządzanie zmianami klimatycznymi w porównaniu z innymi krajami UE. Równą reprezentację płci mają tylko dwa państwa: Finlandia i Szwecja. W dziedzinie edukacji kobiety stanowią 59.2 % absolwentów (40.8 % to chłopcy), a 60 % dziewcząt studiuje tzw. life science (nauki przyrodnicze), ale tylko 18 % z tej grupy studiuje na politechnikach, gdzie głównie można studiować takie kierunki jak ochrona środowiska, transport i zarządzanie zmianami klimatycznymi itp. Projekt konkluzji

zapoczątkował dyskusję na temat roli kobiet w procesie podejmowania decyzji na ograniczenie zmian klimatu na forum UE.

Prezydencja Cypryjska w II połowie 2012 r. opracowała punkt D: „Kobiety i przemoc” dotyczący zwalczania przemocy wobec kobiet i stanu usług pomocowych dla ofiar przemocy domowej. Z raportu wynika, że przemoc domowa wobec kobiet jest wciąż szeroko rozpowszechniona. Oficjalne statystyki nie oddają rzeczywistej skali zjawiska, a ofiary przemocy nie otrzymują wystarczającego wsparcia w całej UE. Jedną z przyczyn jest niewystarczająca liczba i brak właściwych standardów specjalistycznych usług pomocowych dla kobiet ofiar przemocy (takich jak schroniska, telefony zaufania, pomoc prawna). Inny powód to brak obowiązkowych szkoleń w obszarze równości płci i przemocy ze względu na płeć dla osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy. Tylko 12 z 27 państw członkowskich UE gwarantuje prawnie finansowanie specjalistycznych usług pomocowych dla kobiet ofiar przemocy - w Polsce takie usługi adresowane są dla wszystkich ofiar przemocy w rodzinie.

Badania pokazują, że od 12 do 35 % kobiet w UE doświadcza lub doświadczyło przemocy fizycznej ze strony partnera intymnego. W raporcie podkreśla się, że tylko specjalistyczne usługi pomocowe mogą w pełni odpowiedzieć na specyficzne potrzeby kobiet ofiar przemocy (w tym potrzebę bezpiecznego schronienia, ochrony, specjalistycznej opieki medycznej, pomocy prawnej i psychologicznej, potrzebę poradnictwa zawodowego i wsparcia finansowego) oraz wesprzeć proces wychodzenia z traumy. 17 państw członkowskich posiada telefony pomocowe dla kobiet ofiar przemocy, ale tylko w 6 przypadkach telefony pomocowe są bezpłatne i dostępne 24/7 – co jest podstawowym wymogiem Konwencji Rady Europy w sprawie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Polska, która w dniu 18 grudnia 2012 r. podpisała Konwencję, tym samym zobowiązała się do zmiany prawa w ww. zakresie.

2.3.5 VII i VIII sprawozdanie okresowe Rządu Rzeczypospolitej Polskiej z wykonania postanowień konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji wobec kobiet (CEDAW) (dokończenie prac i przekazanie do ONZ)

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (CEDAW) w art. 18 zobowiązuje państwa-strony do przedstawiania okresowych raportów w sprawie postępów we wdrażaniu zapisów Konwencji. Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania jest organem odpowiedzialnym za koordynację prac związanych z przygotowaniem kolejnych raportów rządowych. 7 września 2012 Rada Ministrów przyjęła

połączone VII i VIII Sprawozdanie okresowe Rządu Rzeczypospolitej Polskiej z wykonania postanowień Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet obejmujące okres od 1 czerwca 2002 r. do 31 maja 2010 r. Dokument został przygotowany w oparciu o wkłady opracowane przez poszczególne resorty i inne instytucje centralne. Poddany został również szerokim konsultacjom społecznym. W dniu 15 listopada 2012 r. Sprawozdania zostały przesłane do Ministerstwa Spraw Zagranicznych celem przekazania ich Komitetowi ONZ ds. Eliminacji Dyskryminacji Kobiet. ONZ poinformuje Ministerstwo Spraw Zagranicznych o planowanej dacie rozpatrzenia Sprawozdań.

2.3.6 Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów niewykonawczych spółek, których akcje są notowane na giełdzie i odnośnych środków

Dyrektywa wprowadza prawnie wiążący cel, polegający na osiągnięciu 40 % udziału przedstawicieli płci obecnie reprezentowanej w niewystarczającym stopniu wśród członków rad nadzorczych spółek giełdowych, z wyjątkiem małych i średnich przedsiębiorstw.

Spółki, w których płeć reprezentowana w niewystarczającym stopniu ma mniejszy udział (poniżej 40 %) w obsadzeniu stanowisk w radach nadzorczych, będą zobowiązane do powoływania kandydatów na te stanowiska na podstawie analizy porównawczej kwalifikacji każdego z nich, przy zastosowaniu jasnych, neutralnych pod względem płci i jednoznacznych kryteriów. W przypadku równych kwalifikacji pierwszeństwo będzie przypadać przedstawicielowi niedostatecznie reprezentowanej płci. Na realizację celu, polegającego na obsadzeniu przynajmniej 40% stanowisk niewykonawczych przedstawicielami płci reprezentowanej w niewystarczającym stopniu – według projektu dyrektywy – spółki mają czas do 2020 r., natomiast przedsiębiorstwa publiczne, na które organy publiczne mają możliwość wywierania dominującego wpływu – o dwa lata mniej, tj. do 2018 r. Szacuje się, że wniosek będzie dotyczyć około pięciu tysięcy spółek giełdowych w Unii Europejskiej. Małe i średnie przedsiębiorstwa (zatrudniające poniżej 250 pracowników oraz odnotowujące roczne światowe obroty nieprzekraczające 50 mln euro) oraz spółki nienotowane na giełdzie nie zostaną objęte przepisami dyrektywy.

Zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa, dyrektywa jest środkiem o charakterze tymczasowym i ma przestać obowiązywać w 2028 r.

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania była odpowiedzialna za koordynację przygotowania stanowiska Rządu polskiego w sprawie ww. dyrektywy. Rząd RP poparł cel zasadniczy projektu Dyrektywy tj. promowanie równości płci w procesie

podejmowania decyzji gospodarczych oraz pełne wykorzystanie potencjału ludzkiego poprzez zwiększenie liczby kobiet w organach spółek giełdowych w całej UE za pomocą ustanowienia celu minimalnego – określonej kwoty udziału płci niedostatecznie reprezentowanej wśród dyrektorów niewykonawczych spółek giełdowych.

W opinii Rządu wysokość zaproponowanej kwoty jest celem bardzo ambitnym. Wydaje się, że niższa kwota, jednak minimum 30 %, również będzie wystarczająca do osiągnięcia zamierzonych celów, a jednocześnie pozwoli na zachowanie większej elastyczności działania spółek. Biorąc jednak pod uwagę, że zasadniczym elementem projektu obok kwoty są przepisy określające obowiązki spółek, stanowisko Polski odnośnie do wysokości kwoty może być elastyczne w zależności od całokształtu wynegocjowanych rozwiązań.

W odniesieniu do obowiązku ustanowienia przez państwa członkowskie UE sankcji w sytuacji naruszeń przepisów przyjętych na podstawie projektu Dyrektywy (art. 6 Dyrektywy), Rząd RP zaproponował poddanie pod rozagę wprowadzenie w początkowej fazie obowiązywania dyrektywy obowiązku raportowania i wyjaśniania ewentualnych przyczyn niewypełnienia celu dyrektywy. W tym czasie przedsiębiorstwo nie powinno ponosić innych sankcji za nieosiągnięcie kwoty, niż publiczne wyjaśnianie przyczyn nieosiągnięcia celu (założonych kwot). W przypadku braku rezultatów, przedsiębiorstwa miałyby obowiązek corocznego sprawozdawania, jakie środki zostały zastosowane, żeby osiągnąć wymagany próg oraz co przedsiębiorstwo postanawia zrobić, by spełnić je w przyszłości. Sankcje za nieosiągnięcie kwot powinny być odroczone w czasie, natomiast sankcje za niewprowadzenie i niestosowanie środków i procedur służących osiągnięciu kwot powinny być stosowane zgodnie z zapisami projektu Dyrektywy. Rząd RP będzie popierał postulat wprowadzenia w projekcie dyrektywy zmian pozwalających na wprowadzenie projektowanych rozwiązań w pierwszej kolejności w odniesieniu do podmiotów gospodarczych, w przypadku których nadzór właścicielski skarbu państwa umożliwia łatwiejsze (zarówno organizacyjnie, jak również finansowo) wprowadzenie zmian. Zaproponowano również poddanie pod rozagę pozostawienia większej elastyczności państwom członkowskim w kwestii wyznaczenia organu właściwego do nakładania sankcji np. kar administracyjnych.

W dniu 13 grudnia 2012 roku Komitet do Spraw Europejskich przyjął powyższe stanowisko Rządu w sprawie dyrektywy.

Przedstawicielka Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania uczestniczy w pracach Grupy roboczej ds. społecznych Rady UE pracującej nad projektem Dyrektywy.

2.4 Projekty realizowane przez Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania

2.4.1 Projekt „Równe Traktowanie Standardem Dobrego Rządzenia”

Projekt „Równe Traktowanie Standardem Dobrego Rządzenia” realizowany był w latach 2011-2012 w ramach Priorytetu V: Dobre Rządzenie, Działanie 5. 1.: Wzmocnienie potencjału administracji rządowej, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przez Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania w partnerstwie ze Szkołą Główną Handlową (Partner SGH) i Uniwersytetem Jagiellońskim (Partner UJ). Pod koniec 2012 roku projekt przedłużono do czerwca 2013r. z uwagi na podjęcie dodatkowych działań w projekcie.

Polityka równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji z każdego powodu ma znaczenie strategiczne dla współczesnego państwa, zapewniając zrównoważony rozwój społeczny i sprawiedliwy dostęp do dóbr i usług dla wszystkich obywateli. Rozwój równości szans w Polsce powinien być wspomagany wzrostem świadomości i wiedzy na temat polityki antidyskryminacyjnej wśród pracowników instytucji rządowych. Pozwoli to na prowadzenie przez Polskę skutecznej polityki antidyskryminacyjnej z każdego powodu oraz właściwą interpretację i implementację przepisów antidyskryminacyjnych Unii Europejskiej do prawa polskiego.

Potrzeba realizacji projektu wynika z faktu, że pomimo dobrych rozwiązań prawnych i instytucjonalnych, w praktyce nadal mamy do czynienia z wieloma przypadkami nierówności.

Celem ogólnym projektu jest podjęcie działań zmierzających do przygotowania administracji rządowej na wszystkich poziomach do tworzenia i monitorowania prawa oraz opracowywania i wdrażania odpowiednich strategii uwzględniających zasadę równości.

Celami szczegółowymi projektu są:

- usprawnienie wdrażania zasady równego traktowania w administracji publicznej przez utworzenie ogólnopolskiej sieci Koordynatorów ds. Równego Traktowania (KRT) we wszystkich ministerstwach, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, urzędach wojewódzkich i wybranych instytucjach publicznych;
- wprowadzenie zasady równego traktowania do standardu dobrego rządzenia przez opracowanie Strategicznych Rekomendacji na rzecz Równego Traktowania (SRRT)

stanowiących bazę do opracowania Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania;

- podniesienie kompetencji kadr administracji publicznej (w szczególności rządowej) poprzez przeprowadzenie szkoleń z zakresu realizacji zasady równego traktowania i przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji dla ok. 460 pracowników urzędów i instytucji publicznych;
- upowszechnienie idei równości i przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji przez realizację społecznej kampanii informacyjnej na temat równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji.

Działania podejmowane w projekcie to:

- badanie poszerzonym wskaźnikiem Gender Index (GI) oraz badanie sondażowe aktualnej sytuacji grup dyskryminowanych ze szczególnym uwzględnieniem aspektów odnoszących się do działań podejmowanych przez administrację publiczną;
- analiza danych zastanych;
- opracowanie Strategicznych Rekomendacji na rzecz Równego Traktowania (SRRT);
- szkolenia dla administracji publicznej;
- utworzenie sieci Koordynatorów ds. Równego Traktowania (KRT);
- promocja i upowszechnianie projektu oraz idei równości i przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji.

Zasadnicze działania zaplanowane w projekcie zostały zrealizowane właśnie w roku 2012.

2.4.1.1 Badanie poszerzonym wskaźnikiem Gender Index (GI)

W ramach projektu Partner SGH w okresie od dnia 16 października 2011 roku do 29 lutego 2012 roku prowadził w wybranych instytucjach administracji rządowej badanie wskaźnikiem Gender Index poszerzonym o elementy Diversity Index. Po raz pierwszy w Polsce podjęto próbę kompleksowego zbadania urzędów centralnych pod względem gender index i diversity index. Produktem badania jest raport zbiorczy z całości badania pt. „Polityka Różnorodności” dostępny w wersji elektronicznej na stronie www.siecrownosci.gov.pl.

Celem badania było zebranie informacji na temat zgodności prowadzonej polityki z zasadą równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę,

pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, poglądy polityczne, wiek, niepełnosprawność, orientację seksualną, stan cywilny i rodzinny.

Badaniem objęte zostały wszystkie ministerstwa oraz Kancelaria Prezesa Rady Ministrów. Badania przeprowadzono za pomocą dwóch ankiet: jedna była skierowana i wypełniana przez osobę z działu kadr, a druga przez pracowników poszczególnych ministerstw i Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Badaniami zostali objęci wszyscy

zatrudnieni, do wszystkich został wysłany mail z informacją o badaniu i zaproszeniem do wypełnienia ankiety zamieszczonej na stronie internetowej firmy badawczej realizującej badanie. Na ankietę odpowiedziało 3061 osób (1003 mężczyzn i 2058 kobiet) spośród 14,5 tys. zatrudnionych w badanych instytucjach, według

stanu na koniec czerwca 2011 r. Przeciętny zwrot wypełnionych ankiet wyniósł 21%. Jak z tych danych wynika, bardzo różne było w poszczególnych ministerstwach zainteresowanie pracowników i pracownic problematyką badania. Bardzo niska zwrotność ankiet z badania pracowników, niestety, ograniczyła możliwości stosowania standardowych wskaźników i rankingów oraz analiz uogólniających. Pozwoliła jednak przymierzyć się do takiego badania w przyszłości. W niektórych resortach tylko 10% pracowników odpowiedziało na pytania zawarte w ankiecie. Na podstawie przeprowadzonego w administracji centralnej badania można więc stwierdzić jedynie sam fakt występowania pewnych zjawisk, ale ich ocena, zestawienie z innymi badaniami już nie są możliwe, bowiem nie wiadomo, jak na sprawy zapatruje się pozostałe 90% pracowników

Zestawienie danych z ankiety pracowników z danymi z działów kadr daje pewne możliwości analizy sytuacji, które w raporcie wykorzystano. Jednak wyciągane z badań wnioski należy traktować ostrożnie, mogą one posłużyć jedynie do wstępnej analizy sytuacji i budowania równościowej polityki na przyszłość.

W rozdziale pierwszym raportu z badania szczegółowo opisano sposób obliczania wskaźników i przedstawiono ich wartości uzyskane przez badane instytucje. W rozdziale drugim zaprezentowano przegląd literatury odnośnie do definiowania różnorodności i jej wymiarów, korzyści z umiejętnego zarządzania różnorodnymi zasobami pracy oraz wyniki

badan w zakresie postrzegania różnorodności i korzyści z niej płynących przez osoby wypełniające ankietę działu kadr. W kolejnych rozdziałach omówiono rezultaty badań przeprowadzonych w administracji rządowej według kluczowych obszarów składających się na politykę równego traktowania w miejscu pracy, a więc: proces rekrutacji, łączenie obowiązków zawodowych z życiem prywatnym i rodzinnym, dostęp do szkoleń i awansów, wynagrodzenia oraz ochronę przed dyskryminacją, w tym molestowaniem seksualnym. Uzyskane wyniki badań przedstawiono w szerszym kontekście dostępnych danych statystycznych i wiedzy płynącej z dotychczasowych badań. Na zakończenie publikacji przedstawiono główne wnioski i rekomendacje.¹

2.4.1.2 Badanie sondażowe aktualnej sytuacji grup dyskryminowanych:

Instytut Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w okresie od dnia 16 listopada do dnia 21 grudnia 2011 roku prowadził badania mające na celu dostarczenie informacji na temat aktualnej sytuacji grup dyskryminowanych ze szczególnym uwzględnieniem tych aspektów, które odnoszą się do działań podejmowanych przez administrację publiczną. Badanie zostało przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 1715 respondentów w formie indywidualnych wywiadów według standaryzowanego kwestionariusza. Poziom realizacji próby wylosowanej wyniósł 54%. Podczas badania zastosowano metodę zbierania danych CAPI (wspomagany komputerowo wywiad osobisty w domu respondenta). Produktem badania jest opracowany w 2012r. raport z badania sondażowego dostępny w wersji elektronicznej na stronie www.siecrownosci.gov.pl.

Z przeprowadzonych w ramach projektu badań wynika, że największa część respondentek i respondentów odczuwa gorsze traktowanie ze względu na wiek (12 %) oraz płeć (10%).

Zdaniem, co trzeciej osoby badanej mamy w Polsce do czynienia z problemem gorszego traktowania ze względu na wiek. Dodatkowo, 13% respondentek i respondentów miało osobisty kontakt z osobą powyżej 50. roku życia, która w miejscu pracy została gorzej potraktowana ze względu na swój wiek. Wśród osób badanych, co dziesiąta osoba osobiście

¹ *Polityka Różnorodności*, pod red. Ewy Lisowskiej, Dokument opracowany w ramach projektu „Równe traktowanie standardem dobrego rządzenia”. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Warszawa, 2012

doświadczyła gorszego traktowania ze względu na płeć. Znacznie częściej nierównego traktowania ze względu na płeć doświadczają kobiety niż mężczyźni. Po 9% osób badanych odczuwa gorsze traktowanie ze względu na poglądy polityczne i status materialny. Najmniejszy odsetek osób odczuł gorsze traktowanie spowodowane pochodzeniem innym niż polskie (0,3%) czy wyznaniem innym niż katolickie (1%). Gorsze traktowanie ze względu na niepełnosprawność fizyczną to zdaniem 40% osób badanych problem występujący w Polsce. Stosunkowo niewielki odsetek osób biorących udział w badaniu osobiście odczuło gorsze traktowanie ze względu na niepełnosprawność (8%). Odsetki te są znacznie wyższe wśród osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności oraz wśród osób odczuwających utrudnienia w codziennym funkcjonowaniu spowodowane ograniczeniem sprawności fizycznej.

Co druga osoba badana jest zdania, że w naszym kraju istnieje problem gorszego traktowania ze względu na chorobę psychiczną (49%) oraz orientację psychoseksualną (49%). Ponad 40% respondentek i respondentów dostrzega istnienie w Polsce problemu gorszego traktowania ze względu na niepełnosprawność fizyczną oraz kolor skóry. O istnieniu gorszego traktowania ze względu na wyznanie w Polsce przekonana jest co 4 osoba biorąca udział w badaniu.

Największy dystans społeczny Polki i Polacy, którzy wzięli udział w badaniu posiadają w stosunku do grup LGBT: homoseksualnych mężczyzn, osób transseksualnych, osób biseksualnych oraz homoseksualnych kobiet a także do grupy osób z chorobami psychicznymi. Najmniejsze dystanse społeczne odnotowano względem osób z niepełnosprawnościami: niewidomych, niesłyszących oraz poruszających się na wózku inwalidzkim.

Na podstawie wyników przeprowadzonego badania można wnioskować, że częste są przypadki łamania prawa przez pracodawców. Ponad połowa respondentek i respondentów ubiegających się o pracę zapytana została o stan cywilny (54%) a także poproszona o dołączenie zdjęcia do CV (51%). Pytania związane z sytuacją rodzinną zdecydowanie częściej kierowane są do kobiet. Wprawdzie praktyka zadawania mężczyznom pytań dotyczących sytuacji rodzinnej jest znacznie rzadsza, jednak wyniki badań pokazały, że również się zdarzają. Zadawanie pytań związanych z sytuacją rodzinną przez pracodawcę zależy nie tylko od płci osoby ubiegającej się o pracę, ale także od wieku kandydatki lub kandydata.

Problem gorszego traktowania w Polsce jest obecny w świadomości społecznej. Pomimo tego, że gorsze traktowanie subiektywnie odczuły stosunkowo niewielkie odsetki

osób, duża część spośród respondentów i respondentek miała osobisty kontakt z osobami gorzej traktowanymi ze względu na cechy będące przesłankami dyskryminacji.

67% Polek i Polaków uczestniczących w badaniu jest przekonanych, że Rząd powinien podejmować więcej działań na rzecz równego traktowania. Zdaniem respondentek i respondentów Rząd powinien zadbać o wprowadzanie w szkole nauczania na temat równego traktowania. Tak wysoki odsetek poparcia wiązać się może ze świadomością konieczności kształtowania postaw Polek i Polaków już od najmłodszych lat szkolnych. Zdaniem 81% respondentek i respondentów zadaniem Rządu powinna być także inna forma oddziaływania na świadomość społeczną, mianowicie organizacja kampanii informacyjnych.

Raport z badań sondażowych składa się z sześciu rozdziałów, z których pierwszy zawiera opis metodologii przeprowadzonego badania oraz charakterystykę badanej próby. Kolejne pięć rozdziałów stanowi podsumowanie wyników badania. Rozdział 2 zawiera informacje o zasięgu dyskryminacji w Polsce. Opisano i porównano w nim wartości trzech wskaźników nierównego traktowania ze względu na przynależne i niezbywalne cechy osoby, a mianowicie:

- osobistego odczucia gorszego traktowania ze względu na daną cechę,
- posiadania osobistego kontaktu z osobą gorzej potraktowaną ze względu na daną cechę,
- opinii na temat występowania problemu gorszego traktowania ze względu na daną cechę.

W tym rozdziale, wyniki jednego ze wskaźników – osobistego odczucia gorszego traktowania - zostały porównane z podobnymi wskaźnikami pozyskanymi w innych ogólnopolskich, reprezentatywnych badaniach.

W rozdziale 3 zamieszczono informacje o zasięgu osobistego kontaktu Polek i Polaków uczestniczących w badaniu z przedstawicielkami i przedstawicielami grup narażonych na nierówne traktowanie oraz o ocenie tego kontaktu. Dodatkowo przedstawiono dystanse społeczne odczuwane przez respondentki i respondentów względem osób narażonych na nierówne traktowanie. Zbadano także wpływ osobistego kontaktu na dystans społeczny. Zanalizowano również ogólną otwartość na mniejszości i pokazano, jakie cechy społeczno-demograficzne są z nią związane.

Rozdział 4 identyfikuje funkcjonujące w świadomości respondentek i respondentów stereotypy i przekonania dotyczące grup narażonych na nierówne traktowanie - dotyczące szeroko pojętego życia rodzinnego, osób starszych, a także mniejszości narodowych i etnicznych.

Rozdział 5 dotyczy funkcjonowania grup narażonych na nierówne traktowanie na rynku pracy. Pokazuje praktyki polskich pracodawców, poziom wiedzy prawnej dotyczącej procesu rekrutacji, a także poziom społecznego przyzwolenia na kierowanie się w procesie rekrutacji cechami prawnie chronionymi w warunkach niskiej podaży miejsc pracy na rynku. Dodatkowo w tym rozdziale zaprezentowano opinie społeczne na temat funkcjonowania osób narażonych na nierówne traktowanie w miejscu pracy.

W rozdziale 6 zamieszczono informacje na temat społecznego przyzwolenia na działania rządu w zakresie równego traktowania.²

2.4.1.3 Strategiczne Rekomendacje na rzecz Równego Traktowania

Na podstawie wyników uzyskanych w trakcie analizy danych zastanych (m.in. publikacji polskich i zagranicznych, ustaw, rozporządzeń) oraz wyników badania sondażowego aktualnej sytuacji grup dyskryminowanych Partner UJ opracował diagnozę

zjawiska dyskryminacji, która pozwoliła na uzyskanie aktualnego i ujednoliconego opisu sytuacji poszczególnych grup społecznych oraz na opracowanie Strategicznych Rekomendacji na rzecz Równego Traktowania, zawierających wytyczne co do możliwości i kierunków zmian w deficytowych obszarach, które będą podstawą do opracowania Krajowego Programu Działań na rzecz Równego Traktowania. Dzięki tym oraz innym działaniom zaplanowanym w projekcie powstała pierwsza w Polsce,

przeprowadzona na tak szeroką skalę, diagnoza zjawiska dyskryminacji.

Strategiczne Rekomendacje na rzecz Równego Traktowania stanowią ekspercką koncepcję Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania i rozpoczyna je opis polskiej polityki antydyskryminacyjnej oraz kluczowych zadań, które powinny być wykonane, aby była ona skuteczna. Prezentacji celów dotyczących polityki równego traktowania towarzyszy diagnoza problemów z nimi związanych.

Opracowany dokument definiuje kluczowe cele, które powinny być zrealizowane przez rząd polski i inne podmioty administracji centralnej, przy udziale władz samorządowych i partnerów społecznych w zakresie wdrażania zasady równego traktowania.

² Raport z badań sondażowych prowadzonych w ramach projektu "Równe Traktowanie Standardem Dobrego Rządzenia", CEAPP, 2012b

Cele te obejmują sześć zasadniczych obszarów, tzn.: równe traktowanie na rynku pracy i w systemie zabezpieczeń społecznych, w systemie edukacji, ochrony zdrowia, w sferze przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy, dostępu do dóbr i usług oraz praw politycznych. W każdym z obszarów cele zostały uszeregowane według ważności.³

Wyjściowe opracowania i dokumenty, służące do opracowania Strategicznych Rekomendacji na Rzecz Równego Traktowania, przygotowywane w czasie trwania projektu były przekazywane do konsultacji reprezentantom różnych grup społecznych, jak również omawiane podczas pięciodniowych seminariów eksperckich oraz spotkań w formie wywiadów grupowych, które odbyły się w maju 2012 roku w Warszawie. Swoje opinie na ich temat wyrażali przedstawicielki i przedstawiciele: administracji publicznej, organizacji pozarządowych, organizacji międzynarodowych oraz uczelni wyższych.

2.4.1.4 Szkolenia dla administracji publicznej:

Szkolenia są zasadniczym działaniem realizowanym w projekcie. Ich celem jest podniesienie kompetencji kadr administracji publicznej w zakresie zagadnień polityki równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji. Oczekiwanym rezultatem jest natomiast podniesienie profesjonalizmu i skuteczności działania administracji oraz dostępności i jakości usług publicznych.

Szkoleniami objętych zostało w sumie 478 urzędników i urzędniczek z ponad 87 instytucji (wszystkie ministerstwa, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, urzędy wojewódzkie oraz wybrane instytucje publiczne).

W trakcie rekrutacji do szkoleń dokonano podziału uczestników szkoleń na trzy grupy: Dyrektorzy Generalni lub osoby ich zastępujące lub osoby kierujące komórkami kadrowymi, Pracownicy/Pracownicy Administracji oraz Koordynatorki/Koordynatorzy ds. Równego Traktowania (KRT).

Cykl zaplanowanych szkoleń składał się z wprowadzenia do problematyki równego traktowania, wykładu dotyczącego aspektów prawnych równego traktowania, warsztatów antydyskryminacyjnych i warsztatów dotyczących poszczególnych przesłanek dyskryminacji (z wyłączeniem grupy Dyrektorów Generalnych) oraz części dotyczącej opracowania planów równościowych. W realizowanych szkoleniach uwzględniono zróżnicowane przesłanki dyskryminacyjne. Dzięki takiej konstrukcji programu najważniejsze cechy tożsamości

³ Strategiczne Rekomendacje na rzecz Równego traktowania, Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 2012 r.

narażające na dyskryminacje były równie obecne w programie zajęć, nie było możliwe ich pominięcie czy "faworyzowanie" ze względu na łatwość lub trudność mówienia o nich.

Badanie ewaluacyjne szkoleń pokazało, że osiągnięto zakładane rezultaty projektu w tym zakresie. W obszarze zwiększenia wiedzy osób pracujących w administracji publicznej w zakresie równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji uzyskano wskaźnik na poziomie 92,04%, natomiast w zakresie rozpowszechniania stosowania dobrych praktyk w tym zakresie osiągnięto wskaźnik na poziomie 91,72%. Efektywności przeprowadzonych szkoleń uczestnicy ocenili średnio na 4,06. Najwięcej osób przyznało szkoleniom ocenę dobrą „4” – 43% uczestników – lub bardzo dobrą „5” – 36%. Osoby, które pozytywnie oceniły zorganizowane szkolenia były zadowolone zarówno z ich strony merytorycznej (interesująca problematyka, kompetentni trenerzy, praktyczne podejście do problemu, warsztatowa forma, wymiana doświadczeń z osobami z różnych instytucji) oraz niemerytorycznej (hotel, wyżywienie, obsługa techniczna). W większości, uczestnicy pozytywnie ocenili wybraną formę szkolenia oraz możliwości, jakie ona dawała.

2.4.1.5 Sieć Koordynatorów ds. Równego Traktowania (KRT)

W ramach projektu „Równe Traktowanie Standardem Dobrego Rządzenia” powołanych zostało 51 Koordynatorów ds. Równego Traktowania. Zostali powołani w każdym ministerstwie, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, urzędzie wojewódzkim i wybranych instytucjach publicznych, w których realizacja zasady równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji odgrywa kluczową rolę w realizacji zadań i kompetencji urzędu. Zgodnie z założeniem projektu Koordynatorzy ds. Równego Traktowania odpowiedzialni będą za monitorowanie zasady równego traktowania i przeciwdziałanie dyskryminacji z każdego powodu zarówno na terenie urzędu jak i w bieżącej realizacji jego zadań i kompetencji.

W roku 2012 działania skierowane do KRT koncentrowały się głównie na ich przeszkoleniu oraz włączeniu w organizację konferencji regionalnych i tematycznych.

2.4.1.6 Promocja i upowszechnianie projektu oraz idei równości i przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji

W roku 2012 promocja i upowszechnianie projektu koncentrowało się głównie na prowadzeniu portalu www.siecrownosci.gov.pl, który pełni funkcję edukacyjną i informacyjną

(polecane wydarzenia, media), a także promuje treści związane z tolerancją i równym traktowaniem.

Elementem promocji i upowszechniania informacji o projekcie były również konferencje organizowane w ramach projektu.

W okresie od 19 września 2012r. do 10 grudnia 2012r. Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania zorganizowało 20 konferencji, w tym 16 konferencji regionalnych oraz 4 konferencje tematyczne. Podczas konferencji regionalnych poruszane były problemy związane z charakterystyką danego regionu lub kluczowym problemem dla danego województwa.

Najczęściej podczas konferencji regionalnych poruszane były kwestie dyskryminacji i równego traktowania osób starszych i niepełnosprawnych. Konferencje dotyczące tych obszarów odbyły się w:

- Katowicach, w dniu 19 września 2012r. pt. „Godne i równe traktowanie osób starszych i niepełnosprawnych”;
- Wrocławiu, w dniu 21 września 2012r. pt. „Polityka senioralna w Polsce”;
- Krakowie, w dniu 24 września 2012r. pt. „Godne i równe traktowanie osób starszych”;
- Rzeszowie, w dniu 1 października 2012r. pt. „Dyskryminacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy”;
- Łodzi, w dniu 3 października 2012r. pt. „Osoby niepełnosprawne intelektualnie uczestnikami rynku pracy”;
- Poznaniu, w dniu 8 października 2012r. pt. „Osoby niepełnosprawne uczestnikami rynku pracy na terenie województwa wielkopolskiego”;
- Zielonej Górze, w dniu 24 października 2012r. pt. „Osoby z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej”.
- Ponadto podczas konferencji podejmowano także takie tematy jak:
 - „Problemy demograficzne o regionalny i lokalny rynek pracy” w dniu 20 września 2012r. w Opolu;
 - „Ekonomia społeczna instrumentem wyrównującym szanse bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 50+” w dniu 2 października 2012r. w Kielcach;
 - „Przemoc wobec dzieci i przeciwdziałanie temu zjawisku” w dniu 15 października 2012r. w Bydgoszczy;
 - „Kobiety na rynku pracy” w dniu 22 października 2012r. w Szczecinie;

- „Polityka równości płci - rola instytucji publicznych i organizacji społecznych” w dniu 29 października 2012r. w Gdańsku
- „Godne i równe traktowanie osób z zaburzeniami psychicznymi”, w dniu 30 października 2012r. w Olsztynie;
- „Czy cudzoziemcy na Lubelszczyźnie są narażeni na nierówne traktowanie?” w dniu 12 listopada 2012r. w Lublinie;
- „Dobre praktyki w przeciwdziałaniu dyskryminacji na tle narodowościowym i etnicznym na terenie województwa podlaskiego” w dniu 13 listopada 2012r. w Białymstoku;
- „Tolerancja i równe traktowanie wyzwaniem dla nowoczesnej administracji” w dniu 14 listopada 2012r. w Warszawie.
- 4 konferencje tematyczne zorganizowane zostały kolejno: w Poznaniu, Krakowie, Warszawie i Gdańsku.

Pierwsza z konferencji tematycznych, która odbyła się w dniu 16 października 2012 r. w Poznaniu poświęcona była kwestii aktywizacji osób starszych jako szansy na aktywne starzenie się. Jest to jedno z głównych wyzwań z jakimi musi zmierzyć się państwo oraz wszyscy obywatele w związku ze starzeniem się polskiego społeczeństwa. Podczas konferencji zwracano szczególną uwagę na potrzebę wypracowania kompleksowego systemu wsparcia dla seniorów. Konferencja była także okazją do zaprezentowania dobrych praktyk w ramach programów i projektów, w których uczestniczą osoby starsze.

Kolejna konferencja pt. „Rynek pracy – Godzenie ról rodzinnych i zawodowych kobiet i mężczyzn” zorganizowana została w Krakowie. Głównym zagadnieniem poddanym dyskusji podczas tej konferencji był związek pomiędzy funkcjonowaniem stereotypów dotyczących płci a konfliktem na linii praca-dom. W trakcie dyskusji poruszano m.in. zagadnienie nierównych płac kobiet i mężczyzn, nieodpłatnej pracy kobiet na rzecz gospodarstwa domowego oraz rozwiązań w zakresie opieki instytucjonalnej, z której mogą skorzystać rodzice małych dzieci. Zwrócono również uwagę na negatywną rolę stereotypów dotyczących ról płciowych, których funkcjonowanie przyczynia się do istnienia niesprawiedliwości społecznej oraz niepełnego wykorzystania potencjału kobiet i mężczyzn.

Konferencja tematyczna w Warszawie zorganizowana została w dniu 26 listopada 2012r. w związku Międzynarodowym Dniem Walki z Przemocą Wobec Kobiet, który rozpoczął kampanię 16 Dni Przeciwko Przemocy Wobec Kobiet. Konferencję zatytułowano „Rząd równych szans – administracja przeciwko przemocy wobec kobiet”.

Ostatnia z konferencji tematycznych w Gdańsku pt. „Prawo antydyskryminacyjne w Polsce – przepisy i praktyka stosowania” zorganizowana 10 grudnia 2012r. - w dniu obchodzonym jako dzień Praw Człowieka, poświęcona była analizie i ocenie polskiego ustawodawstwa antydyskryminacyjnego i praktyki jego stosowania. Wiele uwagi poświęcono też świadomości prawnej i edukacji antydyskryminacyjnej oraz zobowiązaniom Polski wynikającym z międzynarodowych instrumentów prawnych. W dyskusji podczas konferencji zwracano uwagę między innymi na potrzebę zapewnienia dyskryminowanym pełniejszej ochrony prawnej, niewielką liczbę spraw sądowych o dyskryminację, trudności związane z prowadzeniem takich spraw przed sądami oraz alternatywne metody rozwiązywania sporów.

W ramach promocji projektu w okresie wrzesień – grudzień 2012 r. wykonano multimedialny zestaw 30 filmów szkoleniowych zawierających przykłady zdarzeń / zachowań o charakterze dyskryminującym. Filmy dotyczą zwykłych spraw takich jak rejestracja w przychodni, rozmowa o pracę, wizyta w szpitalu, mecz piłkarski itp. Filmy przedstawiają zdarzenia w II wariantach negatywnym i pozytywnym, w którym uczestnicy zdarzeń reagują we właściwy sposób na zaistniałe zdarzenie.

Materiał filmowy będzie wykorzystany do organizacji szkoleń urzędników administracji publicznej przewidzianych na II kw. 2013 r. jak również może być wykorzystywane do szkoleń organizowanych przez sektor pozarządowy.

2.4.2 Projekt „Media Równych Szans”

Projekt “Media Równych Szans” współfinansowany przez Komisję Europejską w ramach programu Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i solidarności społecznej PROGRESS (2007-2013) realizowany jest w okresie grudzień 2011 r. – kwiecień 2013 r. przez Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania. Ogólnym celem projektu jest wprowadzenie perspektywy równościowej do języka debaty publicznej poprzez działania edukacyjno - promocyjne skierowane do osób i środowisk odpowiedzialnych za i mających wpływ na jego kształt.

Działania podejmowane w projekcie to:

2.4.2.1 Konkurs dla ekspertów oraz organizacji pozarządowych.

Celem konkursu skierowanego do ekspertów oraz organizacji pozarządowych było wyłonienie najlepszych opracowań (tj. raporty, analizy, badania) dotyczących zasady niedyskryminacji i promocji różnorodności w treściach przekazów medialnych oraz podręczników trenerskich/materiałów szkoleniowych, znajdujących zastosowanie w uwrażliwianiu przedstawicieli i przedstawicielek mediów na problem dyskryminacji. Konkurs został ogłoszony 15 października 2012 r. Nadesłane prace konkursowe zostały ocenione przez jury, w skład którego weszły następujące ekspertki i eksperci: Agnieszka Graff - doktor nauk społecznych, feministyczna publicystka i pisarka; Mariusz Kurc - redaktor naczelny dwutygodnika LGBT „Replika”; Piotr Pacewicz - publicysta „Gazety Wyborczej”; Aleksandra Różalska - adiunkt w Katedrze Studiów Transatlantyckich i Mediów Masowych Uniwersytetu Łódzkiego; Marek Sołtys - prezes Towarzystwa Przyjaciół Szalonego Wózkowicza. Nagrodą dla laureatów konkursu było wydanie opracowań przez Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania w formie książkowej (opracowanie graficzne, korekta i wydruk w nakładzie 1000 egz.) oraz nieodpłatna dystrybucja publikacji wśród mediów, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i środowisk akademickich. W zamyśle projektodawcy nagrodzenie i wydanie opracowań, analiz oraz innych materiałów edukacyjnych przygotowanych przez sektor pozarządowy jest formą wsparcia i promocji innowacyjnych metod i opracowań związanych z tematyką antydyskryminacyjną. Konkurs został rozstrzygnięty w grudniu 2012 roku. Nagrodzone materiały zostaną wydane w lutym 2013 roku, będą także dystrybuowane podczas konferencji podsumowującej projekt, zaplanowanej na dzień 28 lutego 2013 roku.

2.4.2.2 Konkurs na materiał dziennikarski w kategoriach: Pióro, Mikrofon i Ekran.

Celem konkursu, którego adresatami byli dziennikarze i dziennikarki prasowi, radiowi i telewizyjni, było nagrodzenie wyróżniających się artykułów/audycji/programów, które podejmują problematykę dyskryminacji i przyczyniają się do przełamywania stereotypów na temat grup narażonych na marginalizację. Konkurs został ogłoszony 26 października 2012 roku i spotkał się z dużym zainteresowaniem. Nadesłane prace zostały ocenione przez jury, w skład którego weszli dziennikarze i dziennikarki oraz przedstawiciele i przedstawicielki Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania. Nagrody w ww. konkursie zostaną wręczone podczas konferencji podsumowującej projekt zaplanowanej na dzień 28 lutego 2013 r.

2.4.2.3 Szkolenia.

Część edukacyjną projektu stanowił cykl szkoleń skierowanych do przedstawicielek i przedstawicieli mediów ogólnokrajowych, regionalnych i lokalnych: telewizja i radio oraz do studentek i studentów dziennikarstwa. W cyklu dziesięciu 8-godzinnych spotkań przeszkolonych zostało dwieście osób. Szkolenia objęły szeroko rozumianą problematykę równego traktowania, równości szans i przeciwdziałania dyskryminacji. Ich celem było podniesienie poziomu wiedzy i świadomości w obszarze problematyki antydyskryminacyjnej oraz uwrażliwienie przedstawicieli mediów na problemy grup dyskryminowanych. Metodyka szkoleń została opracowana w taki sposób, aby uwzględniać i upowszechniać informacje na temat krajowej i unijnej polityki oraz przepisów w dziedzinie przeciwdziałania dyskryminacji oraz zapewnić zdobycie przez uczestników umiejętności pozwalających na budowanie przekazu zgodnego z zasadą równego traktowania.

2.4.2.4 Konferencja tematyczna, podsumowująca projekt „Media Równych Szans”.

Konferencja tematyczna dotycząca roli mediów w przeciwdziałaniu i zwalczaniu dyskryminacji została zaplanowana na dzień 28 lutego 2013 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Konferencja adresowana jest do różnych podmiotów życia publicznego: przedstawicieli i przedstawicielek organizacji pozarządowych, Rządu i administracji publicznej oraz mediów. Jej celem jest stworzenie forum poświęconego roli mediów, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz organizacji pozarządowych w promowaniu języka równościowego w debacie publicznej. W programie konferencji znajdują się zarówno indywidualne wystąpienia i prezentacje eksperckie, jak i dyskusja panelowa, do której zostały zaproszone wszystkie zainteresowane tematem podmioty.

2.4.3 Projekt Rady Europy „Zwalczanie dyskryminacji opartej na orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej”.

Projekt Rady Europy „Zwalczanie dyskryminacji opartej na orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej” ma na celu wdrożenie rekomendacji CM/Rec (2010)5 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w zakresie środków zwalczania dyskryminacji opartej na orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej. Realizowany będzie w latach 2011-2013. Uczestniczą w nim, obok Polski, Albania, Czarnogóra, Łotwa, Serbia i Włochy.

Priorytety projektu to:

- Ewaluacja krajowych przepisów prawa odnoszących się do środowisk i osób LGBT. Punktem odniesienia jest raport Komisarza Praw Człowieka Rady Europy „Dyskryminacja ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową w Europie”, opublikowany w 2011 roku.
- Pomoc w przygotowaniu projektu programu na rzecz niedyskryminacji osób LGBT.
- Kształtowanie świadomości polityków i decydentów, służb porządku publicznego, wymiaru sprawiedliwości oraz krajowych instytucji zajmujących się prawami człowieka (w tym organów do spraw równości).
- Szkolenia dla przedstawicieli powyżej wymienionych grup zawodowych.
- Organizacja międzynarodowych spotkań poświęconych wymianie dobrych praktyk i doświadczeń.

W kwietniu 2012 roku Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wystosowała do Rady Europy list intencyjny deklarujący przystąpienie do projektu.

W dniu 18 lipca 2012 roku Pełnomocnik, we współpracy z Radą Europy, zorganizowała konferencję inaugurującą projekt w Polsce. W czasie konferencji przedstawicielki i przedstawiciele Rady Europy oraz Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej omówili badania oraz standardy europejskich organizacji międzynarodowych w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji osób LGBT. Przedstawicielki i przedstawiciele rządu, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz organizacji pozarządowych zaprezentowali diagnozę sytuacji w Polsce widzianą z perspektywy instytucji i organizacji, które reprezentują. Uczestniczki i uczestnicy dyskusji panelowej omówili jakie działania należy podjąć, w tym zakresie, w przyszłości.

W ramach ww. projektu w grudniu 2012 roku w Budwie (Czarnogóra) zostało zorganizowane pierwsze międzynarodowe seminarium, w którym uczestniczyła również przedstawicielka Biura Pełnomocnika. Poświęcone ono było szkoleniu Policji w zagadnieniach związanych z prawami osób LGBT.

Polskie przedsięwzięcia w ramach projektu przewidziane są na rok 2013.

4. PROMOWANIE, UPOWSZECHNIANIE I PROPAGOWANIE PROBLEMATYKI RÓWNEGO TRAKTOWANIA

2.5 Konkurs „Jestem Szefową”

W 2012 roku odbyła się trzecia edycja konkursu „Jestem szefową” - wspólnej inicjatywy Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania i Ministra Edukacji Narodowej realizowana w partnerstwie z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce. W 2010 i 2011 roku odbyły się dwie edycje konkursu.

Celem konkursu jest przełamywanie stereotypów dotyczących kobiet i władzy oraz promowanie pozytywnego wizerunku kobiet-liderek wśród młodzieży. Konkurs ma zachęcać uczennice szkół ponadgimnazjalnych do pełnienia funkcji przywódczych oraz w przyszłości podjęcia walki o najwyższe stanowiska w świecie biznesu, nauki i polityki nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie. Inicjatywa ma na celu wzmocnienie postaw przywódczych wśród młodych kobiet tak, aby zwiększała się liczba kobiet pełniących wysokie funkcje. Zadaniem uczestniczek konkursu jest przygotowanie pracy, w której przedstawiają siebie w roli szefowej w dowolnym obszarze życia społeczno-politycznego lub gospodarczego i opisują co chcą zmienić, na jakie bariery napotykają, jak widzą siebie - kobietę w roli szefowej.

W roku 2012 dotychczasowa formuła konkursu została rozszerzona. Finalistki, rodzice/opiekunowie oraz nauczycielki i nauczyciele (razem ok. 60 osób) zostali objęci programem rozwojowym zawierającym takie elementy jak warsztaty, szkolenia oraz monitoring. Podczas dwudniowej wizyty w Warszawie we wrześniu 2012 roku zorganizowane zostały również spotkania m.in. z kobietami pełniącymi najwyższe funkcje kierownicze w świecie biznesu, mediów i polityki, które podzieliły się swoimi doświadczeniami jak to jest być kobietą na wysokim stanowisku.

Konkurs cieszy się coraz większym zainteresowaniem, na co wskazuje zwiększająca się liczba prac nadsyłanych na konkurs z całej Polski (podczas ostatniej edycji było ich ponad 360, co stanowi prawie dwa razy więcej w porównaniu z pierwszą edycją), a także powiększająca się liczba członków Kapituły konkursu, która liczy obecnie 44 osoby. W skład Kapituły wchodzi europarlamentarzystki i europarlamentarzyści, posłanki i posłowie na Sejm RP, Prezydent m.st. Warszawy, przedstawicielki i przedstawiciele organizacji pozarządowych, ministerstw i urzędów centralnych oraz biznesu.

2.6 Konferencja „Edukacja antydyskryminacyjna jako wyzwanie dla administracji i wymiaru sprawiedliwości”

W dniu 16 maja 2012 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyła się konferencja "Edukacja antydyskryminacyjna jako wyzwanie dla administracji i wymiaru sprawiedliwości" zorganizowana przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wspólnie z Helsińską Fundacją Praw Człowieka (HFPC). W konferencji uczestniczyli ekspertki i eksperci w dziedzinie praw człowieka; przedstawicielki i przedstawiciele ministerstw i urzędów centralnych oraz organów wymiaru sprawiedliwości, a także reprezentantki i reprezentanci ponad 20 organizacji pozarządowych w tym. m.in.: Instytutu Spraw Publicznych, Koalicji Karat, Forum 50+, Fundacji Towarzystwa Przyjaciół Szalonego Wózkowicza, Polskiego Towarzystwa Prawa Antydyskryminacyjnego, Fundacji Jolanty Kwaśniewskiej „Porozumienie bez barier”, Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej, Centrum Praw Kobiet, Kampanii Przeciw Homofobii, Polskiego Forum Osób Niepełnosprawnych.

W dwóch panelach dyskusyjnych udział wzięli: prof. Ewa Łętowska (sędzia Trybunału Konstytucyjnego), prof. Roman Wieruszewski (Instytut Nauk Prawnych PAN), dr Hanna Machińska (Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Warszawski), dr Dorota Pudzianowska (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), dr Grażyna Zygałdo (Uniwersytet Łódzki), dr Adam Bodnar (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), Danuta Przywara (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), gen. Paweł Nasiłowski (Centralny Zarząd Służby Więziennej), adw. Katarzyna Kowalska, adw. Andrzej Tomaszek (Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie), Łukasz Bojarski (Instytut Prawa i Społeczeństwa), Marta Rawłuszko (Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej), mł. insp. Krzysztof Łaszkiwicz (Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji do spraw Praw Człowieka), Agnieszka Dąbrowiecka (Ministerstwo Sprawiedliwości), Małgorzata Szybalska (Ministerstwo Edukacji Narodowej).

Panelistki i paneliści wskazywali, że zasadne byłoby usuwanie z podręczników treści o charakterze dyskryminacyjnym, których - jak pokazało badanie przeprowadzone przez Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej - wciąż nie brakuje. Zdaniem Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej podręczniki nie odzwierciedlają różnorodności polskiego społeczeństwa, a kobiety i mężczyźni oraz dziewczęta i chłopcy przedstawiani są w stereotypowych rolach. W podręcznikach można spotkać informacje na temat homoseksualizmu niezgodne z wiedzą naukową.

Dyskusja skupiła się wokół konieczności analizy podręczników szkolnych pod kątem stereotypów i treści dyskryminacyjnych. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania postulowała, że każdy podręcznik, do każdego przedmiotu powinien być sprawdzany przez "superrecenzenta" - specjalistę od praw człowieka, który oceniałby, czy książka nie zawiera treści dyskryminujących jakąś grupę społeczną.

Uczestniczki i uczestnicy konferencji zgodzili się, że edukacja antydyskryminacyjna ważna jest szczególnie w przypadku tych osób, których postawy wpływają na postrzeganie przez obywateli swojego państwa jako sprawiedliwego lub niesprawiedliwego, czyli przedstawicieli administracji publicznej i sądownictwa.

Podczas konferencji zaprezentowano "Podręcznik europejskiego prawa o niedyskryminacji" opublikowany przez Europejską Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) i Europejski Trybunał Praw Człowieka. Publikacja opiera się na orzecznictwie Trybunału Praw Człowieka i Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Podręcznik skierowany jest przede wszystkim do środowiska prawniczego, m.in. sędziów, prokuratorów, prawników, funkcjonariuszy organów ścigania, krajowych instytucji praw człowieka, organów ds. równouprawnienia i ośrodków porad prawnych.

2.7 Konferencja „Projektowanie uniwersalne. Dostępność i uczestnictwo dla wszystkich”

W dniu 21 czerwca 2012 r. w Warszawie odbyła się konferencja "Projektowanie uniwersalne. Dostępność i uczestnictwo dla wszystkich" przygotowana przez Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych we współpracy z Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania. Celem konferencji była prezentacja możliwości wdrażania idei projektowania uniwersalnego jako praktycznego narzędzia, użytecznego we wszystkich przedsięwzięciach związanych z organizacją przestrzeni publicznej, dostarczaniem informacji, produktów i usług.

Uczestniczki i uczestnicy konferencji byli zgodni, że projektowanie uniwersalne to projektowanie dla wszystkich. W zaprojektowanych w ten sposób budynkach niepotrzebne są ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami, ponieważ nie ma w nich żadnych barier. Dla osób z niepełnosprawnościami dostępność przestrzeni publicznej jest warunkiem uczestnictwa w życiu społecznym. Tymczasem w Polsce nadal trzeba przełamywać bariery - zarówno architektoniczne, jak i mentalne.

Podczas konferencji swoje wystąpienie pt. „Projektowanie uniwersalne przestrzeni – doświadczenia polskie i międzynarodowe, perspektywy dla edukacji” wygłosiła prof. dr hab.

Ewa Kuryłowicz (z Politechniki Warszawskiej), która jest pionierką uniwersalnego projektowania w Polsce.

Kolejne prezentacje poświęcone były: metodologii audytowania budynków z myślą o osobach z różnymi rodzajami niepełnosprawności (dr Joanna Bartnicka i dr Agnieszka Kowalska-Styczeń z Politechniki Śląskiej); współpracy instytucjonalnej w dziedzinie projektowania uniwersalnego (dr inż. arch. Marek Wysocki z Wydziału Architektury Politechniki Gdańskiej); atutom projektowania uniwersalnego (dr Maciej Błaszak i dr Łukasz Przybylski z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz zagadnieniu projektowania uniwersalnego jako innowacji społecznej (Ewa Janczukowicz-Cichosz z Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego w Gdyni).

Podczas spotkania dyskutowano także o ratyfikowaniu przez Polskę Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania podkreślała, że najistotniejsza w tym dokumencie jest zmiana filozofii: konwencja stanowi, że niepełnosprawność powstaje w kontakcie z otoczeniem, niepełnosprawnymi są te osoby, które mają m.in. problemy z pokonywaniem barier wynikających z postaw innych ludzi i środowiska.

Panelistki i paneliści konferencji zgodzili się, że warunkiem uczestnictwa w społeczeństwie i równouprawnienia - nie tylko niepełnosprawnych, ale także m.in. osób starszych, rodziców z dziećmi - jest powszechna dostępność obiektów, a temu służy właśnie idea projektowania uniwersalnego. Polega na tym, że przestrzeń jest dostępna dla wszystkich bez potrzeby adaptacji, nie widać ułatwień, nikt nie jest wykluczony, każdy może korzystać z tej samej przestrzeni.

2.8 IV Kongres Kobiet

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania aktywnie uczestniczyła w IV Kongresie Kobiet, który odbył się w Warszawie w dniach 14-15 września 2012 r.

Podczas pierwszego dnia Kongresu zaplanowane zostało wystąpienie indywidualne Pełnomocnik, po zakończeniu którego każda z uczestniczek kongresu mogła zadać pytania dotyczące planów Rządu w zakresie równości płci.

Ponadto Pełnomocnik była współorganizatorką - razem z Ministrem Pracy i Polityki Społecznej - Okrągłego Stołu Ministrów UE ds. równości płci. Podczas II Okrągłego Stołu Ministrów UE ds. równości płci (I odbył się w 2011 r. podczas Prezydencji polskiej) wykład inauguracyjny na temat roli szkodliwej stereotypów płciowych wygłosiła prof. UW Małgorzata Fuszara, założycielka Podyplomowych Gender Studies na Uniwersytecie

Warszawskim. W ramach Okrągłego Stołu zaplanowano dwa panele tematyczne: jeden z nich dotyczył rynku pracy; drugi - przemocy wobec kobiet.

Pełnomocnik uczestniczyła także w panelu dyskusyjnym na temat opieki zależnej, a w sesji równoległej odbyła się dyskusja na temat liderstwa kobiet przygotowana we współpracy z Biurem Pełnomocnika i z udziałem Pani Moniki Ksieniewicz - Zastępcy Dyrektora Biura Pełnomocnika.

Drugiego dnia Kongresu Kobiet Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wzięła udział w panelu poświęconym przemocy wobec kobiet.

2.9 Upowszechnianie klauzul społecznych

W okresie II – III kw. 2012 r. Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania podjęło działania zmierzające do upowszechnienia klauzul społecznych wymienionych w art. 22 i art. 29 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r.- Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010r., Nr 113, poz. 759, z późn. zm.). W związku z tym Pełnomocnik wystąpiła do Szefa Służby Cywilnej z wnioskiem o zarekomendowanie wszystkim kierownikom instytucji wchodzących w skład korpusu służby cywilnej stosowania klauzul społecznych w 5% wartości zamówień publicznych tych instytucji.

Ponadto wykonawcy realizujący zlecane, przez Biuro Pełnomocnika, zamówienia (m.in. szkoleń i materiałów multimedialnych) zostali zobowiązani do zatrudnienia osób niepełnosprawnych przy realizacji zamówienia. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów była pierwszym urzędem administracji rządowej, który zastosował klauzule społeczne w zamówieniach publicznych.

Równocześnie Pełnomocnik podjęła działania zmierzające do wdrożenia klauzul społecznych przez inne urzędy administracji publicznej. Zorganizowała 2 spotkania robocze z udziałem ekspertek i ekspertów oraz przedstawicielek i przedstawicieli Urzędu Zamówień Publicznych, Najwyższej Izby Kontroli, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Pełnomocnik skierowała również pisma do dyrektorów generalnych i szefów 104 urzędów administracji publicznej z zaleceniem, aby w roku 2013 zamówienia z klauzulą społeczną objęły 5% wartości zamówień publicznych udzielanych przez dany urząd.

Jednocześnie zastosowanie klauzul społecznych zostało zgłoszone, jako temat kontroli do planu kontroli Najwyższej Izby Kontroli na rok 2013.

2.10 Dzień Równej Płacy

5 marca 2012 r. Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania zorganizowała w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów konferencję prasową na temat różnic w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w Polsce. Celem konferencji było przedstawienie informacji na temat nadal utrzymujących się różnic w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w związku z Europejskim Dniem Równości Płac oraz Międzynarodowym Dniem Kobiet. Przedstawione zostały informacje oraz dane statystyczne dotyczące różnic w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w Polsce, ich przyczyny oraz zmiany, jakie nastąpiły w ostatnich latach. Ponadto przedstawiono informację na temat sytuacji dotyczącej różnic w wynagrodzeniach w krajach UE. Zaprezentowany został również spot KE podejmujący problematykę różnic w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w krajach UE.

Również w dniu 5 marca 2012 roku Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania zorganizowała spotkanie z przedstawicielami Głównego Urzędu Statystycznego, którego celem było omówienie danych dotyczących gender pay gap w Polsce w 2010 opublikowanych przez Eurostat na podstawie danych opracowanych przez GUS. Najważniejszą kwestią poruszoną podczas spotkania było wyjaśnienie i interpretacja wskaźnika gender pay gap dla Polski za 2010 r.

2.11 Karta Różnorodności

Karta Różnorodności (ang. Diversity Charter) to międzynarodowa inicjatywa wspierana przez Komisję Europejską, realizowana w takich krajach Unii Europejskiej jak m.in. Niemcy, Austria, Szwecja, Włochy, Francja, Belgia czy Hiszpania. Karta jest pisemnym zobowiązaniem organizacji do wdrożenia skutecznych rozwiązań na rzecz rozwoju polityki równego traktowania i zarządzania różnorodnością w miejscu pracy oraz ich upowszechniania wśród partnerów biznesowych i społecznych.

Inicjatywa polskiej wersji Karty Różnorodności została podjęta w 2011 roku przez Stowarzyszenie Forum Odpowiedzialnego Biznesu.

Karta Różnorodności w Polsce wykracza poza przepisy Kodeksu Pracy czy tzw. ustawy równościowej, obligując do wprowadzenia zarządzania różnorodnością w firmie. Karta mówi m.in. o obowiązku monitoringu antydyskryminacyjnego i antymobbingowego, wskazaniu osoby lub zespołu koordynującego zarządzanie różnorodnością w organizacji, wprowadzeniu cyklicznej edukacji antydyskryminacyjnej wśród wszystkich osób zatrudnionych w firmie oraz raportowaniu o podjętych działaniach i ich rezultatach.

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania objęła patronatem honorowym Kartę Różnorodności w Polsce. W dniu 14 lutego 2012 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Karta Różnorodności w Polsce została uroczyście podpisana przez prezeski i prezesów oraz członkinie i członków zarządów firm – inicjatorów Karty Różnorodności w Polsce.

W roku 2012 Pełnomocnik monitorowała i wspierała działania na rzecz promowania Karty Różnorodności.

2.12 16 Dni Przeciwko Przemocy Wobec Kobiet

W 2012 r. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania brała aktywny udział w Międzynarodowej Kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec kobiet zwanej „16 Dni Przeciwko Przemocy wobec Kobiet” trwającej od 25 listopada do 10 grudnia. Kampania 16 Dni Przeciwko Przemocy wobec Kobiet ma zwracać uwagę na to, że przemoc wobec kobiet jest łamaniem podstawowych praw człowieka. Kampania organizowana jest od 1991 z inicjatywy Centrum na rzecz Globalnego Przywództwa Kobiet. Jej pomysłodawcy za cel stawiają sobie wyeliminowanie wszelkich form przemocy ze względu na płeć. Co roku w przedsięwzięciu uczestniczą miliony ludzi, tysiące organizacji pozarządowych i przedstawiciele rządów.

W ramach Kampanii w dniu 26 listopada 2012 r. w Warszawie odbyła się krajowa konferencja pt „Rząd równych szans – administracja przeciw przemocy wobec kobiet”. Głównym punktem konferencji były panele dyskusyjne na temat: „Przemoc wobec kobiet jako wyzwanie dla polityki państwa z perspektywy: Parlamentu RP, Rządu RP oraz sektora pozarządowego”. W konferencji udział wzięli posłanki i posłowie, eksperci i ekspertki, przedstawiciele i przedstawicielki administracji publicznej, a także organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania zjawisku przemocy wobec kobiet.

Podczas konferencji Pełnomocnik wręczyła Białą Wstążkę mężczyznom zaangażowanym w zwalczanie przemocy wobec kobiet – symboliczne odznaczenie dostali m.in. Poseł na Sejm RP Krzysztof Kwiatkowski, Ambasador Szwecji Staffan Herrström oraz Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. praw człowieka, Krzysztof Łaskiewicz.

Przez 16 dni na stronie www.rownetraktowanie.gov.pl oraz na oficjalnym profilu Pełnomocniczki Rządu do spraw Równego Traktowania na Facebooku publikowane były artykuły o najważniejszych zapisach z Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej opatrzone wypowiedziami ekspertów. Poruszono następujące tematy: Dzień 1: Stereotypy płciowe i ich wpływ na przemoc; Dzień

2: Przemoc seksualna wobec kobiet; Dzień 3: Ochrona przed powtórnią wiktyimizacją; Dzień 4: Przemoc ekonomiczna; Dzień 5: Gromadzenie danych statystycznych o ofiarach przestępstw; Dzień 6: Brak całodobowego, bezpłatnego telefonu zaufania; Dzień 7: Dyrektywa dotycząca ofiar przestępstw; Dzień 8: Korzystanie z nowych technologii przez dzieci i młodzież; Dzień 9: Współpraca międzynarodowa; Dzień 10: Zgłaszanie przemocy domowej; Dzień 11: Zmiana świadomości społecznej; Dzień 12 „Biała Wstążka”; Dzień 13: Pomoc ofiarom przemocy domowej i przemocy wobec kobiet; Dzień 14: Za mało programów dla sprawców; Dzień 15: Pomoc medyczna dla ofiary przemocy domowej; Dzień 16: Konieczność szybkiej reakcji.

Polska jest jednym z 16 krajów, które w trakcie trwania „16 dni przeciwko przemocy wobec kobiet” zobowiązały się do zwalczania przemocy wobec kobiet w ramach kampanii Organizacji Narodów Zjednoczonych „Say NO Commit to ending violence against women” (Powiedz NIE: Zobowiąż się do zwalczania przemocy wobec kobiet).

W oficjalnej deklaracji rząd Polski oświadczył że: „Polska zobowiązuje się do ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej poprzez harmonizację polskiego prawa z wymogami Konwencji we wszystkich aspektach dotyczących przeciwdziałania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej ze szczególnym uwzględnieniem edukacji, odpowiedniego zbierania danych statystycznych i wspierania ofiar. W szczególności Polska zobowiązuje się znowelizować kodeks karny tak aby wszystkie przypadki gwałtu były ścigane z urzędu i procedura karna nie była w całości zależna od skargi ofiary.”

2.13 Debata „Praca w domu to też praca”

W dniu 27 marca 2012 roku w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z inicjatywy Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania oraz Fundacji MaMa odbyła się debata pt. „Praca w domu to też praca”.

Celem debaty było zwrócenie uwagi polskim parlamentarzystkom i parlamentarzystom oraz opinii publicznej na konieczność zmian prawnych dotyczących promowania równego podziału obowiązków w rodzinie. Podczas debaty politykom i polityczkom przekazane zostały aktualne rekomendacje Fundacji Mama dotyczące nieodpłatnej pracy domowej kobiet. W debacie wzięli udział parlamentarzystki i parlamentarzyści, przedstawicielki i przedstawiciele organizacji pozarządowych, świata nauki oraz administracji publicznej.

3. MONITOROWANIE SYTUACJI W ZAKRESIE PRZESTRZEGANIA ZASADY RÓWNEGO TRAKTOWANIA

3.1 Rada do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i związanej z nimi Nietolerancji

Rada do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i związanej z nimi Nietolerancji powołana została Zarządzeniem nr 9 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2011 r. w sprawie Rady do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i związanej z nimi Nietolerancji.

W związku ze zmianami instytucjonalnymi po wyborach parlamentarnych w 2011 roku (podział Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji) oraz personalnymi (dotyczącymi m.in. przewodniczącego Rady) przed podjęciem działań Rady w 2012 roku konieczne okazało się znowelizowanie zarządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie Rady do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i związanej z nimi Nietolerancji; powołanie nowych członków Rady oraz grupy roboczej do spraw planu działań w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i związanej z nimi nietolerancji.

Jednocześnie, w celu uniknięcia duplikowania działań i racjonalnego realizowania zadań Rządu, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania przeprowadziła w 2012 roku konsultacje z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Administracji i Cyfryzacji. W wyniku tych konsultacji uzgodniono, że przewodniczącym Rady będzie Minister Administracji i Cyfryzacji, a urząd obsługujący Ministra przejmie zadanie obsługi techniczno-organizacyjnej oraz merytorycznej Rady.

W 2012 roku przeprowadzona została procedura zmierzająca do przyjęcia nowego zarządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie Rady. W dniu 12 grudnia 2012 roku Stały Komitet Rady Ministrów przyjął dokument i rekomendował go Prezesowi Rady Ministrów.

3.2 Sprawy wpływające do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania

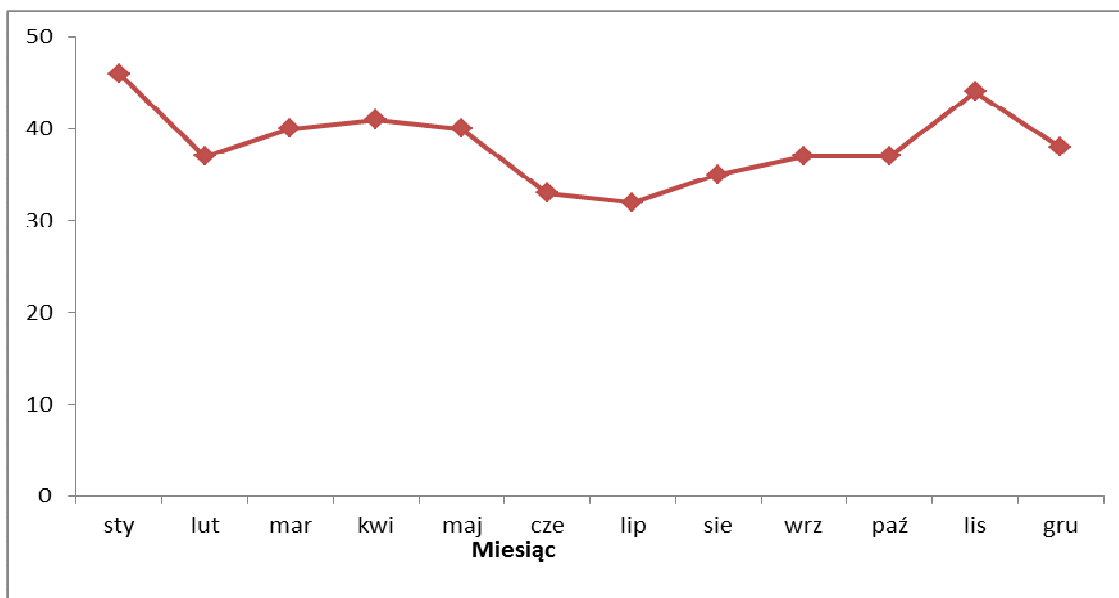
W 2012 roku Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania rozpatrzyło 460 spraw dotyczących problematyki nierównego traktowania i zachowań o charakterze dyskryminacyjnym. W porównaniu do roku 2011, w którym Biuro rozpatrzyło 405 spraw, nastąpił wzrost ilości spraw wpływających do Biura.

Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania podejmuje działania na podstawie wniosków i informacji ze strony obywateli, grup obywateli lub organizacji pozarządowych. Niezależnie od kierowanych do niej wniosków, część zagadnień podejmuje z własnej inicjatywy oraz na podstawie doniesień mediów. Niektóre sprawy Pełnomocnik podejmuje do prowadzenia (sugerując na przykład zmiany prawa lub zaniechanie działań o charakterze dyskryminującym), w innych wskazuje wnioskodawcy przysługujące mu środki prawne lub możliwości działania.

Część spraw Pełnomocnik przekazuje do rozpatrzenia organom, do których kompetencji należy podjęcie działań lub udzielenie informacji, żądając przesłania stosownych wyjaśnień w danej sprawie.

Wiele wniosków i interwencji Pełnomocnik wynika z kierowanych do niej pism, których autorzy skarżąc się na dyskryminację, *de facto* zwracają się w sprawach, które dotyczą nie dyskryminacji, lecz innych zdarzeń lub procesów, odbieranych, jako niesprawiedliwe społecznie lub niezgodne z prawem.

WYKRES 1. WNIOSKI, LISTY I INTERWENCJE ROZPATRYWANE W BIURZE PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW RÓWNEGO TRAKTOWANIA W 2012 R.

Spośród 460 spraw, 190 spraw zostało przekazanych według kompetencji do rozpatrzenia właściwym organom i instytucjom z prośbą o zajęcie merytorycznego stanowiska w tej sprawie, bądź nadesłania kopii odpowiedzi udzielonej zainteresowanym, natomiast w 43 przypadkach Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania

korespondowało z właściwą instytucją w celu wyjaśnienia sprawy. W 150 sprawach Biuro udzieliło odpowiedzi w postaci m.in. zajęcia merytorycznego stanowiska lub poinformowania zainteresowanych o przysługujących im prawach lub obowiązującym stanie prawnym lub wskazania instytucji właściwych.

Najwięcej wniosków, listów i interwencji dotyczyło przypadków działań o charakterze dyskryminującym ze względu na płeć oraz niepełnosprawność. Kolejną znaczącą grupą spraw były wnioski z prośbą o podjęcie interwencji w związku z przypadkami noszącymi znamiona dyskryminacji ze względu na wiek oraz orientację seksualną. Najmniejszy odsetek stanowiły sprawy dotyczące dyskryminacji ze względu na stan cywilny.

Zauważyć należy zwiększoną ilość wpływających listów w miesiącach marzec- maj, w czasie, gdy dyskutowana była oraz wprowadzana nowa reforma emerytalna. Dużą ilość skarg wpłynęła również w listopadzie.

TABELA 1. ILOŚĆ ROZPATRZONYCH WNIOSKÓW, LISTÓW I INTERWENCJI WG OBSZARÓW DYSKRYMINACJI

Obszar dyskryminacji	Liczba	
	2011	2012
pleć	93	115
niepełnosprawność	41	60
orientacja seksualna	46	31
wiek	26	30
status materialny	6	15
stan zdrowia	22	13
stan rodzinny	6	13
pochodzenie etniczne	3	14
religia lub wyznanie	11	12
światopogląd lub poglądy polityczne	1	11
obywatelstwo	0	10
rasa	12	9
mobbing	5	7
stan cywilny	1	3
inne	132	117
Suma końcowa	405	460

W porównaniu do roku 2011 zauważalny jest wzrost wpływających spraw, w których zainteresowani skarżą się na dyskryminację ze względu na płeć i niepełnosprawność. Zmniejszyła się natomiast ilość wpływających wniosków, w których zainteresowania skarżyli się na przejawy dyskryminacji z uwagi na orientację seksualną oraz stan zdrowia.

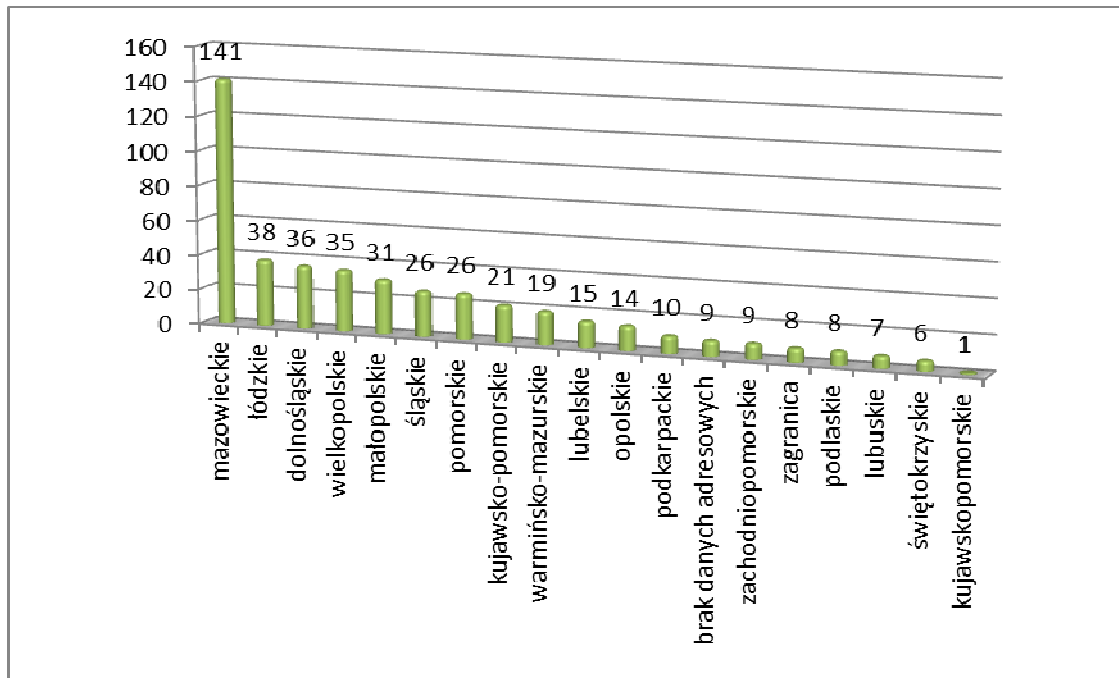
Wśród zgłaszających wnioski i przesyłających listy z prośbą o podjęcie interwencji przeważały osoby fizyczne, 369 osób na 460 spraw. Wśród tej grupy w zdecydowanej większości nadawcami listów byli mężczyźni, którzy stanowili 65% ogółu osób fizycznych zgłaszających się do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania.

TABELA 2. ILOŚĆ WNIOSKÓW, LISTÓW I INTERWENCJI ZGŁASZANYCH PRZEZ OSOBY FIZYCZNE

Zgłaszający	Płeć zgłaszającego	Liczba
Osoba fizyczna	mężczyzna	239
	kobieta	123
	kobieta i mężczyzna	6
	anonim	1
Suma końcowa		369

Najczęściej ze swoimi wnioskami i prośbami zgłaszali się mieszkańcy lub instytucje bądź też organizacje mające swoje siedziby w województwie mazowieckim.

WYKRES 2. WNIOSKI, LISTY I INTERWENCJE WG WOJEWÓDZTW

3.2.1.1 Dyskryminacja ze względu na płeć:

W zakresie dyskryminacji ze względu na płeć do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w omawianym okresie wpłynęło 115 spraw. Dotyczyły najczęściej

spraw związanych z pracą i zatrudnieniem. W tej grupie wnioski dotyczyły przede wszystkim: dyskryminacji w ogłoszeniach o pracę; przypadków naruszenia prawa pracy w związku z korzystaniem z urlopu macierzyńskiego; kwestii udzielenia dnia wolnego przed świętami wyłącznie kobietom; dyskryminacji kobiet w uzyskiwaniu awansów i podwyżek.

Tematem podnoszonym przez wiele wnioskodawczyń w tym okresie były problemy związane z wyliczaniem kapitału początkowego kobietom przebywającym na urloпах wychowawczych przed rokiem 1998, nierównym traktowaniem kobiet w przyznawaniu świadczeń emerytalnych z powodu ich daty urodzenia. Zaliczenie urlopu wychowawczego do stażu pracy osobie dla której do 1999r. urlop wychowawczy nie był okresem składkowym. Wnioskodawcy pytali także dlaczego w nowej reformie emerytalnej po raz kolejny dyskryminuje się mężczyzn ponieważ nie mają możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę w przeciwieństwie do kobiet.

Znaczna liczba interwencji wpływających do Biura Pełnomocnika dotyczy – w ocenie samych zainteresowanych – dyskryminacji ojców w polskich sądach. Wnioskodawcy zarzucają najczęściej przewlekłość w orzekaniu o powierzeniu opieki nad dzieckiem oraz stronniczość w stosunku do matek dzieci. Wpływające do Biura Pełnomocnika listy i wnioski są na bieżąco przekazywane do odpowiednich organów.

Wśród wniosków wpływających do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania były również wnioski, w których zainteresowani skarżyli się na dyskryminację ze względu na płeć w dostępie do usług oferowanych przez niektóre firmy lub instytucje.

Poniżej zostały przedstawione wybrane sprawy z zakresu dyskryminacji ze względu na płeć, które zostały podjęte przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania:

1. Do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęły skargi w sprawie ograniczenia mężczyznom dostępu do strefy saun „Świątynie Relaksu”, jakie wprowadziła spółka Termy Maltańskie w Poznaniu. Jak twierdzą Zainteresowani, w każdą środę, począwszy od dnia 8 marca 2012 r. dostęp do strefy saun mają tylko kobiety. Jednocześnie spółka Termy Maltańskie nie wystąpiła z podobną ofertą skierowaną tylko do mężczyzn. W wyniku interwencji Pełnomocnik w ww. sprawie władze spółki Termy Maltańskie zweryfikowały swoją ofertę i zdecydowały o wprowadzeniu z dniem 16 kwietnia 2012 r. analogicznej propozycji dla mężczyzn - w każdy poniedziałek dostęp do strefy saun będą mieli wyłącznie mężczyźni.

2. Do Biura Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęła skarga w sprawie dyskryminacji ze względu na płeć podczas Mistrzostw Polski w szachach. Zgodnie z informacją przekazaną przez Zainteresowaną, zawody odbywały się w atmosferze deprecjonowania rozgrywek kobiet, co miało swój wyraz w nierównej wartości nagród pieniężnych dla Mistrza i Mistrzyni. Najlepszy zawodnik otrzymał 20 000 zł, a najlepsza zawodniczka 14 000 zł. Pełnomocnik uznając, że takie działanie nosi znamiona dyskryminacji ze względu na płeć, podjęła interwencję w tej sprawie i wystąpiła do Ministra Sportu i Turystyki z prośbą o analizę sytuacji i ustosunkowanie się do problemu. Z odpowiedzi uzyskanej z Ministerstwa Sportu i Turystyki wynika, że nie funkcjonuje podział na Mistrzostwa Polski Kobiet i Mężczyzn, lecz na Indywidualne Mistrzostwa Polski Kobiet oraz Indywidualne Mistrzostwa Polski. W tych ostatnich prawo startu mieli zarówno mężczyźni, jak i kobiety. Podobny podział występuje także w szachowych imprezach rangi międzynarodowej - kobiety mogą startować zarówno w zawodach przeznaczonych wyłącznie dla kobiet, jak i w zawodach w formule open. Jednocześnie Ministerstwo Sportu i Turystyki poinformowało, że nagrody za Mistrzostwo Polski przyznawane są uznaniowo przez polskie związki sportowe ze środków własnych na podstawie regulacji wewnętrznych. Decyzje tego rodzaju, jako decyzje regulaminowe władz polskich związków sportowych związane z organizacją i przebiegiem współzawodnictwa sportowego, nie są objęte nadzorem ministra właściwego do spraw kultury fizycznej. Niemniej Ministerstwo Sportu i Turystyki zapewniło, że dokona pogłębionej analizy problemu w przyszłości oraz zobowiązało się do wzmocnienia prowadzonych działań edukacyjnych w zakresie równego traktowania, adresowanych do polskich związków sportowych. Minister poinformował także, że na podstawie Rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 2 października 2012 r. w sprawie wyróżnień i nagród zawodników, wysokość przyznawanych przez resort sportu i turystyki świadczeń za osiągnięcie wysokich wyników sportowych w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym jest taka sama zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn.

3. W związku ze skargami w sprawie praktyk stosowanych przez niektóre instytucje publiczne dotyczących skrócenia czasu pracy kobiet w okresie przedświątecznym, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do kierowników tych instytucji z prośbą o wyjaśnienie zarzutów podniesionych w skargach. W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnik kierownicy tych instytucji poinformowali, że kierownicy komórek w tych instytucjach korzystając z możliwości skrócenia czasu pracy w okresie przedświątecznym, a także biorąc pod uwagę konieczność zagwarantowania sprawnego

funkcjonowania instytucji w godzinach jej urzędowania, kierują się przede wszystkim charakterem realizowanych przez pracowników zadań, a nie ich płcią.

4. W reakcji na skargę dotyczącą sprzedaży biletów ze zniżką 25% dla kobiet na mecze organizowane przez Polski Związek Piłki Nożnej, Pełnomocnik zwróciła się do Prezesa Polskiego Związku Piłki Nożnej z prośbą o wyjaśnienie opisanej sprawy. W odpowiedzi Prezes Polskiego Związku Piłki Nożnej poinformował, że ww. zniżka związana jest z chęcią promowania piłki nożnej wśród kobiet i ma na celu wyeliminowanie istniejących dysproporcji i stereotypowej segregacji płciowej występującej w tej dyscyplinie sportowej. Jednocześnie do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęło pismo z Ministerstwa Sportu i Turystyki informujące, że w opisanej sprawie Ministerstwo popiera politykę Polskiego Związku Piłki Nożnej. Ponadto wyjaśniono, że praktyki mające na celu wspieranie działań promujących, m.in. program „rodzinnego oglądania meczów piłkarskich”, w tym wprowadzenie różnego systemu zachęt przy zakupie biletów zarówno dla kobiet, jak i dzieci jest powszechnie stosowane w wielu krajach na świecie, a jego wdrażanie w Polsce przyczyni się do popularyzacji piłki nożnej w różnych środowiskach i grupach społecznych. Po analizie wyżej wspomnianych odpowiedzi Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania uznała, że w powyższej sprawie nie zachodzi dyskryminacja ze względu na płeć.

5. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęło zapytanie dotyczące kwestii poboru wojskowego tylko dla mężczyzn, które w świetle przepisów art. 33 Konstytucji RP powinny gwarantować kobietom i mężczyznom równe prawa. W związku z powyższym Pełnomocnik zwróciła się do Ministerstwa Obrony Narodowej z prośbą o przeanalizowanie sprawy i ustosunkowanie się do zapytania podniesionego przez Zainteresowaną. W imieniu Ministra Obrony Narodowej odpowiedzi w ww. sprawie udzielił Zarząd Organizacji i Uzupełnień – P1 Sztabu Generalnego WP wyjaśniając, że w myśl ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012, poz. 461, z późn. zm.) obowiązek stawienia się w określonym terminie i miejscu do kwalifikacji wojskowej nałożony został, co do zasady na mężczyzn, którzy w danym roku kalendarzowym kończą dziewiętnaście lat życia (art. 32 ust.1), a także na kobiety w wieku od 19 do 24 lat życia posiadające kwalifikacje przydatne do czynnej służby wojskowej (art. 48 ust.1). Ponadto zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie przeprowadzania kwalifikacji wojskowej w 2013 r. (Dz. U. poz.1358) obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej, poza mężczyznami określonych roczników, podlegać będą

również kobiety urodzone w latach 1989-1994, posiadające kwalifikacje do czynnej służby wojskowej oraz kobiety pobierające naukę w celu uzyskania tych kwalifikacji, które w roku szkolnym lub akademickim 2012/2013 kończą naukę w szkołach lub uczelniach medycznych i weterynaryjnych oraz na kierunkach psychologicznych albo będąc studentkami lub absolwentkami tych szkół i kierunków. Jednocześnie ww. ustawa stwarza możliwość stawienia się do kwalifikacji wojskowej również ochotnikom, w tym kobietom, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą dwadzieścia cztery lata życia, niezależnie od posiadanych kwalifikacji i wykształcenia, jeżeli ukończyli, co najmniej osiemnaście lat. Obowiązujące przepisy prawa umożliwiają, zatem kobietom uczestniczenie w kwalifikacji wojskowej.

6. W związku z zapytaniem dotyczącym dopuszczalności przeprowadzania dobrowolnych zabiegów sterylizacji – zarówno u kobiet, jak i u mężczyzn, Pełnomocnik zwróciła się do Ministerstwa Zdrowia z prośbą o przeanalizowanie opisanej sprawy. Z odpowiedzi nadesłanej przez Ministerstwo Zdrowia wynika, że w Polsce przepisy prawa nie wyznaczają granic i warunków dopuszczalności do zabiegów wazektomii u mężczyzn i salpingektomii u kobiet. Zabieg sterylizacji wykonuje się w przypadku zaistnienia określonych wskazań leczniczych i po uzyskaniu świadomej zgody pacjenta. Decyzja o przeprowadzeniu ww. zabiegu opiera się na przesłankach medycznych, nie zaś w oparciu o kryterium płci.

7. Do Pełnomocnika docierały sygnały od środowiska położnych pracujących w szpitalach położniczo-ginekologicznych dotyczące sytuacji, w których położne zmuszane są do asystowania przy zabiegach przerywania ciąży. Zdaniem położnych - nakłanianie pielęgniarek i położnych do asystowania przy ww. zabiegach, bez względu na ich przekonania i światopogląd - jest łamaniem prawa. Zgodnie, bowiem z art. 23 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. Nr 174, poz. 1039, z późn. zm.) „pielęgniarka i położna może powstrzymać się, po uprzednim powiadomieniu na piśmie przełożonego, od wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jej sumieniem, jednakże z wyjątkiem przypadków niebezpieczeństwa utraty życia lub poważnego uszczerbku na zdrowiu pacjenta”. Tymczasem - jak twierdzą położne - dyrekcje szpitala planowane zabiegi przerywania ciąży klasyfikują, jako „przypadki niebezpieczeństwa utraty życia lub poważnego uszczerbku na zdrowiu pacjenta”, co powoduje, że te położne, dla których asystowanie przy ww. zabiegach jest moralnym problemem, nie mają możliwości odstąpienia od wykonywania czynności godzących w ich przekonania. W związku z powyższym Pełnomocnik zwróciła się do Ministra Zdrowia z prośbą o przeanalizowanie opisanej sytuacji oraz udzielenie informacji, czy Ministerstwo Zdrowia posiada informacje na temat ww.

przypadków naruszania praw położnych w polskich szpitalach oraz w jaki sposób Ministerstwo zamierza przeciwdziałać tym praktykom. W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnika Ministerstwo Zdrowia stwierdziło, że art. 12 ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej wskazuje wyraźnie, że położna ma prawo odmowy wykonania zlecenia lekarskiego oraz wykonania innego świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jej sumieniem lub z zakresem jej kwalifikacji, pod warunkiem, że nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy (czyli stan nagłego zagrożenia zdrowotnego). Z pewnością „obejście” ww. przepisu przez kierownika danego podmiotu leczniczego poprzez klasyfikowanie wszystkich planowanych zabiegów przerywania ciąży, jako przypadków „niebezpieczeństwa utraty życia lub poważnego uszczerbku na zdrowiu pacjenta” może być potraktowane przez położną, jako naruszenie art. 31 Konstytucji RP. W tym przypadku położna, która uważa, że zmuszanie jej do asystowania przy zabiegach przerywania ciąży narusza jej konstytucyjne prawa i wolności obywatelskie powinna wystąpić do Rzecznika Praw Obywatelskich, który stoi na straży wolności i praw człowieka obywatela.

8. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynął wniosek dotyczący treści zamieszczonych w podręczniku do nauki języka polskiego dla klasy 4 szkoły podstawowej „Daję słowo”. Skarżąca zwróciła uwagę na następujący fragment *„Nawet dziecko wie, że dziewczyny w naszej szkole dzielą się na głupie i bardzo głupie. Wymagać od dziewczyny, żeby była ładna i mądra – to naprawdę okrutna przesada. Wiadomość o wyborach miss rozeszła się błyskawicznie. Wszystkie samiczki (poczynając od zerówki) zrobiły się nerwowe, poprawiają kucyki i mizdrzą się.”* W opinii Pełnomocnik tego typu sformułowania wzmacniają negatywny stereotyp dotyczący płci, a zatem nie powinny znaleźć się w podręczniku szkolnym. W związku z powyższym Pełnomocnik zwróciła się do Ministra Edukacji Narodowej z prośbą o podjęcie interwencji w opisaną sprawę. W odpowiedzi uzyskanej z Ministerstwa Edukacji Narodowej wynika, że rzeczoznawcy opiniujący pod względem merytorycznym i dydaktycznym ten podręcznik uznali, że zarzuty o szczyrze stereotypowych wyobrażeń na temat kobiet nie mają podstaw. Zdaniem rzeczoznawców cytowany powyżej fragment podręcznika może być dla nauczyciela dobrym punktem wyjścia do rozważań o zasadach równego traktowania kobiet i mężczyzn. Jednocześnie Ministerstwo poinformowało, że podręcznik do nauki języka polskiego dla klasy 4 szkoły podstawowej „Daję słowo. Część 2” w roku szkolnym 2012/2013 nie będzie mógł być wybrany przez nauczycieli, gdyż w klasach IV szkół podstawowych będzie obowiązywała nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego, a w związku z tym stosowane będą tylko podręczniki

zgodne z nową podstawą programową, natomiast podręcznik ten nie został zgłoszony jako zgodny z nową podstawą programową.

9. Ojcowie opiekujący się dziećmi skarżą się na niewłaściwe, dyskryminujące traktowanie, jakie ma często miejsce w placówkach zdrowotnych, sklepach czy punktach usługowych. Zwracają uwagę, że np. w przychodniach zdrowia funkcjonują pokoje „dla matek z dziećmi”, zamiast np. „dla rodziców z dziećmi”. Do Pełnomocnika wpłynęła skarga dotycząca nierównego traktowania przez hipermarket Real mężczyzn, poprzez wydzielanie specjalnych miejsc parkingowych przeznaczonych tylko dla matek z dziećmi. Skarżący uważa, że jest to dyskryminacja ojców przyjeżdżających z dziećmi na zakupy do hipermarketu. Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania zwróciła się do dyrektora marketu z uprzejmą prośbą o przeanalizowanie opisanej sytuacji oraz ustosunkowanie się do zarzutów podniesionych przez Zainteresowanego. W odpowiedzi na ww. wystąpienie Pełnomocnik, Dyrektor Marketu Real Sp. z o.o. poinformował, że na terenie hipermarketu opisy „miejsce dla matki z dzieckiem” zostały zastąpione opisami „miejsce dla klientów z dzieckiem”.

10. W związku ze skargą w sprawie sytuacji, do jakich dochodzi na oddziale II Pediatrii i Neurologii Wieku Rozwojowego SPS ZOZ „Zdroje” w Szczecinie, gdzie z dzieckiem na noc może pozostać jedynie kobieta z rodziny dziecka a mężczyznom odmawia się takiego prawa, Pełnomocnik zwróciła się do Ministra Zdrowia z prośbą o przeanalizowanie opisanej sprawy oraz rozważenie możliwości zwrócenia uwagi dyrektorom szpitali, że przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych w obecności bliskiej dziecku osoby, kwestia płci tej osoby nie powinna mieć znaczenia. W odpowiedzi Minister Zdrowia poinformował, że zwrócił się do ww. placówki z prośbą o stosowne wyjaśnienia oraz podjęcie działań mających na celu respektowanie praw ojców do sprawowania opieki nad dzieckiem przebywającym w szpitalu. Jednocześnie Minister Zdrowia poinformował, że wkrótce na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia zamieszczony zostanie komunikat dotyczący realizacji prawa pacjenta do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego przez podmioty lecznicze udzielające całodobowych i stacjonarnych świadczeń zdrowotnych.

12. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęło pismo w sprawie odmowy uwzględnienia wniosku o dotację na rozpoczęcie działalności ze względu na ciążę. Wnioskodawczynie złożyła do Powiatowego Urzędu Pracy wniosek o dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Przez 3 miesiące od złożenia wniosku czekała na decyzję, w międzyczasie donosząc wymagane dokumenty do urzędu. Po 3 miesiącach uzyskała negatywną decyzję o przyznaniu dotacji. Powiatowy Urząd Pracy wskazał, że

wnioskowana umowa zobowiązywałaby skarżącą do prowadzenia działalności gospodarczej w ciągłości przez min. 12 miesięcy i założył, że kobieta będzie korzystać z urlopu macierzyńskiego, który nie wlicza się do prowadzenia działalności gospodarczej oraz wskazał na wątpliwości, czy zostałyby zachowane przesłanki świadczenia przez kobietę osobiście i w ciągłości przez wymagany ustawą okres planowanych usług ze względu na sytuację osobistą, w jakiej się kobieta znalazła. W związku z powyższym Pełnomocnik wystąpiła do Powiatowego Urzędu Pracy wskazując, że mogło dojść do dyskryminacji w związku z ciążą. Pełnomocnik wskazała, że nie można czynić założeń, że kobieta na urlopie macierzyńskim zawiesi działalność gospodarczą, co może pociągać za sobą skutek w postaci zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami. Dopóki osoba jest wpisana do ewidencji, istnieje domniemanie, że prowadzi ona działalność gospodarczą. Powyższe zostało potwierdzone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., sygn. akt I UK 240/09, w którym wskazano, że „ocena, czy działalność gospodarcza rzeczywiście jest wykonywana, a więc także czy zaistniała przerwa w jej prowadzeniu, należy do sfery ustaleń faktycznych. Istnienie wpisu do ewidencji nie przesądza o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej, jednakże wpis ten prowadzi do domniemania prawnego, według którego osoba wpisana do ewidencji, która nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jest traktowana, jako prowadząca taką działalność. W konsekwencji domniemywa się, że skoro nie nastąpiło wykreślenie działalności gospodarczej z ewidencji, to działalność ta była faktycznie prowadzona i w związku z tym istniał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne”. Należy także wskazać, że brak jest podstawy prawnej, która zabraniałaby prowadzenia działalności gospodarczej na urlopie macierzyńskim. W odpowiedzi na pismo Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania Powiatowy Urząd Pracy wskazał, że sprawa skarżącej została ponownie przeanalizowana i w konsekwencji zawarto umowę o dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej ze skarżącą.

3.2.1.2 Dyskryminacja ze względu na wiek:

W zakresie dyskryminacji ze względu na wiek do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w omawianym okresie wpłynęło 30 spraw.

Poniżej zostały przedstawione wybrane sprawy z ww. zakresu, które zostały podjęte przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania:

1. Do Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęła skarga w sprawie nierównego traktowania ze względu na wiek posiadaczy pojazdów samochodowych, którzy z zakładami ubezpieczeń zawierają obowiązkowe umowy ubezpieczenia obejmujące działalność cywilną. Pełnomocnik zwróciła się w tej sprawie o zajęcie stanowiska do Polskiej Izby Ubezpieczeń, która w odpowiedzi poinformowała, iż różnicowanie składek i świadczeń ubezpieczeniowych ze względu na wiek nie można traktować jako praktyk dyskryminujących. Określenie składki w ubezpieczeniach oparte jest na dwóch zasadniczych elementach: koncepcji puli ryzyka i oceny ryzyka. Wyjaśnienia Polskiej Izby Ubezpieczeniowej zostały uznane przez Pełnomocnik za wystarczające.

2. Pełnomocnik podjęła kwestię bezpłatnych badań przesiewowych w kierunku wirusowego zapalenia wątroby, wykonywanych przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Lublinie. Jak wynika z ogłoszenia akcja „Diagnostyka HCV szansą dla zdrowia”, której celem jest przeprowadzenie badań przesiewowych dla 10 tys. osób, skierowana została do mieszkańców Lublina i powiatu lubelskiego znajdujących się w przedziale wiekowym od 18 do 60 roku życia. Pełnomocnik zwróciła się do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie z prośbą o wyjaśnienie powodów zastosowania w dostępie do badań przesiewowych ww. ograniczenia wiekowego. Z informacji uzyskanych od Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie wynika, iż faktycznie akcja została skierowana do osób mieszcących się w przedziale wiekowym 18-60 lat, jako wybranej grupy reprezentatywnej, charakterystycznej z uwagi na stosowane metody leczenia i potencjalne źródła zakażeń. Jednakże w wyniku interwencji Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w powyższej sprawie Inspektor podjął decyzję o odstąpieniu od stosowania tego typu ograniczeń w dostępie do badań przesiewowych.

3. W reakcji na skargę w sprawie dyskryminacji ze względu na wiek w obszarze wykonywania działalności zawodowej farmaceutów, którzy ukończyli 70 rok życia, Pełnomocnik zwróciła się do Ministra Zdrowia o zajęcie stanowiska w tej kwestii. W udzielonej odpowiedzi Minister Zdrowia poinformował, iż art. 88 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 września 2011 r. – Prawo farmaceutyczne jest przedmiotem analizy w związku z ustaleniami Rady Ministrów dotyczącymi dokonania przeglądu regulacji prawnych związanych z faktem osiągnięcia przez adresatów norm prawnych wieku 60 lub 65 lat. Przegląd jest dokonywany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2013 r. ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wynikiem przeglądu jest ustawa, której celem jest zapewnienie spójności regulacji zawartych w szeregu

ustaw z ww. ustawą z dnia 11 maja 2012 r. Minister Zdrowia poinformował także, iż zastrzeżenia złożone przez Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania zostaną uwzględnione przy propozycji nowego brzmienia art. 88 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 z późn. zm.). Z dniem 1 stycznia 2013 roku ww. artykuł został zmieniony przez art. 10 pkt. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z podwyższeniem wieku emerytalnego (Dz. U. 2012 r. poz. 1544), a zatem obecnie obowiązujące przepisy prawa farmaceutycznego nie przewidują ograniczeń wiekowych dla kierowników aptek.

4. Do Biura Pełnomocnika wpłynęła skarga dotycząca sposobu przeprowadzania przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji konsultacji społecznych w sprawie możliwości umieszczenia 4 programów telewizyjnych w sygnale multipleksu pierwszego (MUX-1). W ogłoszeniu zapowiadającym ww. konsultacje znalazła się informacja, że opinie i komentarze w kwestii umieszczenia kolejnych programów w sygnale MUX-1 można przysyłać na adres mailowy. Jak wynika z ogłoszenia – jest to jedyna forma kontaktu, jaką Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przewidziała w celu przeprowadzenia konsultacji. Zdaniem Pełnomocnik wskazanie drogi elektronicznej jako jedynej formy kontaktu może spowodować, że niektóre osoby - głównie osoby starsze - pozbawione będą możliwości porozumienia się z Krajową Radą Radiofonii i Telewizji i wyrażenia tym samym swojej opinii. Mając powyższe na uwadze Pełnomocnik zwróciła się do KRRiT z prośbą o rozważenie przeprowadzenia konsultacji społecznych w taki sposób, aby osobom, które nie korzystają z poczty elektronicznej również umożliwić wyrażenie swojego stanowiska. W odpowiedzi Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji poinformował, że - zgodnie z sugestią Pełnomocnik - możliwość nadsyłania stanowisk konsultacyjnych została uzupełniona również o tradycyjną formę listu.

5. W reakcji na skargę dotyczącą odmowy wydania karty kredytowej ze względu na podeszły wiek klienta w placówce Banku Millennium S.A. Pełnomocnik zwróciła się z prośbą o wyjaśnienie, jakie czynniki zadecydowały o odmowie przyznania Zainteresowanemu karty kredytowej. W odpowiedzi na tę interwencję przedstawicielka Banku Millennium SA poinformowała, że zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2012, Nr 0, poz. 1376 z późn. zm.) w Banku określone zostały wewnętrzne procedury, w oparciu o które dokonywana jest ocena ryzyka związanego z przyznaniem karty kredytowej oraz wyznaczone zostały parametry, które są niezbędne, aby wnioskodawca mógł otrzymać kartę kredytową. W sytuacji, gdy weryfikacja kredytowa Wnioskodawcy,

przeprowadzona przez pracownika placówki Banku, wskaże wynik negatywny, oznacza to, że Wnioskodawca w ocenie Banku nie spełnia wymagań kryteriów kredytowych. Ze względu na fakt, że kryteria te stanowią wewnętrzną procedurę Banku, nie są ujawniane.

6. W związku z doniesieniami prasowymi, wystąpieniami Rzecznika Praw Dziecka oraz wynikami kontroli Rzecznika Praw Pacjenta wskazującymi na niedopełnienie obowiązków przez personel Samodzielnego Wojewódzkiego Zespołu Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej dla Dzieci i Młodzieży im. Barbary Borzym w Radomiu, czego skutkiem mogło być zgwałcenie dziewięcioletniego chłopca oraz szereg praktyk, które łamały prawa pacjenta do poszanowania intymności i godności, a w wielu przypadkach były przejawem dyskryminacji młodocianych pacjentów, Pełnomocnik podjęła zdecydowane działania. W piśmie do Prokuratora Generalnego Pełnomocnik wniosła o objęcie nadzorem postępowania prowadzonego przez prokuraturę w Radomiu. Wniosła też o natychmiastowe przeprowadzenie kontroli w tej placówce (pismo do Prezesa Sądu Okręgowego w Radomiu), a także domagała się od Marszałka Województwa Mazowieckiego natychmiastowego zwolnienia w trybie dyscyplinarnym, dyrektora SWZZPOZ w Radomiu. W odpowiedzi na pismo Prokurator Generalny poinformował o objęciu nadzorem służbowym Prokuratury Okręgowej w Radomiu oraz monitoringiem Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej śledztwa w sprawie niedopełnienia obowiązków przez pracowników Oddziału Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Radomiu. W wyniku interwencji Prezes Sadu Okręgowego w Radomiu zlecił sędziemu rodzinnemu przeprowadzenie kontroli w Oddziale. Marszałek Województwa Mazowieckiego poinformował o wynikach kontroli przeprowadzonej przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego oraz o decyzji czasowego zawieszenia działalności Oddziału. Jednocześnie, ostateczna decyzja co do wyciągnięcia konsekwencji służbowych wobec dyrektora SWZZPOZ została zawieszona do czasu zakończenia postępowania przygotowawczego przez Prokuraturę Rejonową w Radomiu.

7. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęła skarga w sprawie badań rezonansu magnetycznego piersi przeprowadzanego w Centrum Onkologii w Warszawie. Skarżąca podczas wizyty lekarskiej została poinformowana, że badanie rezonansu magnetycznego piersi wykonywane w Centrum Onkologii w Warszawie przysługuje pacjentkom tylko do 60 roku życia. W ww. sprawie Pełnomocnik zwróciła się do Dyrektora Centrum Onkologii w Warszawie z prośbą o wyjaśnienie zarzutów podniesionych przez Zainteresowaną. W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnik Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa Centrum Onkologii poinformował, że do ostatniej edycji Programu opieki

w opisie merytorycznym Moduł 1 znajdował się zapis, że MR piersi można wykonywać i rozliczać u nosicielek mutacji genu BRCA1 tylko między 20 a 60 rokiem życia. W nowej edycji nie jest doprecyzowany limit wieku, a zatem nie jest pewne, czy Ministerstwo Zdrowia zgadza się na pokrycie kosztów MR w grupie kobiet powyżej 60 roku życia. W związku z powyższymi informacjami Pełnomocnik wystąpiła do Ministra Zdrowia z prośbą o wyjaśnienie wątpliwości Centrum Onkologii w Warszawie dotyczących pokrycia kosztów badania rezonansu magnetycznego u pacjentek powyżej 60 roku życia. W odpowiedzi Ministerstwo Zdrowia poinformowało, że w przedmiotowej kwestii poprosiło o opinię Konsultanta Krajowego w dziedzinie genetyki klinicznej - sprawa jest w trakcie wyjaśniania.

8. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania podjęła sprawę zasygnalizowaną przez Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego dotyczącą problemów osób zwiedzających Muzeum Pałac w Wilanowie z uzyskaniem informacji o pomnikach przyrody w ogrodzie Pałacu. W chwili obecnej, aby uzyskać pełną informację o pomnikach przyrody należy zeskanować kod QR, dostępny tylko dla posiadaczy tzw. smartfonów. Zdaniem Pełnomocnik wprowadzenie takich rozwiązań może stanowić dyskryminację pośrednią oraz wykluczenie ze względu na wiek lub/i status społeczno-ekonomiczny. W związku z powyższym Pełnomocnik zwróciła się do Dyrektora Muzeum Pałacu w Wilanowie z prośbą o przeanalizowanie sprawy i ustosunkowanie się do podniesionego problemu. W reakcji na wystąpienie Pełnomocnik Dyrektor Muzeum zapewnił, że poszerzenie oferty o nowoczesne technologie wychodzi naprzeciw oczekiwaniom tych zwiedzających, którym nie odpowiadają tradycyjne formy przekazu informacji. Muzeum dokłada wszelkich starań, aby wiedza o wilanowskiej rezydencji była dostępna w różnych formach. Wprowadzony nowy system QR kodów nie zastąpił innych sposobów udostępniania wiedzy o Muzeum. Tak jak dotychczas Muzeum organizuje warsztaty, otwarte wykłady, zajęcia tematyczne organizowane również z myślą o rodzinach z dziećmi i seniorach. Dostępne są także bezpłatne informacyjne ulotki.

9. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęła skarga na działanie Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Oslo. Obywatel polski zamieszkały obecnie w Oslo skarży się, że składanie wniosków paszportowych w Ambasadzie RP w Oslo możliwe jest jedynie po uprzedniej rejestracji. Ta zaś dostępna jest tylko drogą elektroniczną, co Zainteresowany uważa za dyskryminację osób, które ze względu na status materialny, wiek czy jakiegokolwiek inne przesłanki nie mają dostępu do komputera oraz internetu. W związku

z ww. skargą Pełnomocnik zwróciła się do Ministra Spraw Zagranicznych z prośbą o przeanalizowanie opisanej sytuacji. Do chwili obecnej Pełnomocnik nie otrzymała odpowiedzi z MSZ.

3.2.1.3 Dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność:

W zakresie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w omawianym okresie wpłynęło 60 spraw.

Poniżej zostały przedstawione wybrane sprawy z ww. zakresu, które zostały podjęte przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania:

1. W związku z doniesieniami medialnymi dotyczącymi braku transmisji z paraolimpiady Pełnomocnik zwróciła się do Prezesa Zarządu Spółki Telewizja Polska S.A. z prośbą o wyjaśnienie powodów decyzji o nietransmitowaniu zmagania polskich paraolimpijczyków. Paraolimpiada była transmitowana do ponad 100 krajów a Komitet Paraolimpijski szacował, że łączna liczba widzów przekroczy 4 mld. Natomiast według doniesień Polskiej Agencji Prasowej Telewizja Polska, która transmitowała tegoroczne Igrzyska Olimpijskie, będzie jedną z nielicznych telewizji publicznych, które nie pokażą transmisji na żywo z Paraolimpiady. Pełnomocnik w swoim liście podkreśliła, że osoby z niepełnosprawnościami, jako pełnoprawni obywatele, mają prawo do równego traktowania oraz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Dlatego wiedza o ich zdolnościach, zasługach i umiejętnościach powinna być szeroko promowana w środkach masowego przekazu – szczególnie w telewizji publicznej, której jednym z zadań jest realizowanie misji publicznej. W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnik Prezes Zarządu Telewizji Polskiej SA poinformował, że pomimo mocno ograniczonych środków finansowych Telewizja Polska relacjonowała XIV Igrzyska Paraolimpijskie na antenie Programu 1, Programu 2, TVP Info oraz TVP Sport. Skala obsługi telewizyjnej tej imprezy uwarunkowana była możliwościami finansowymi TVP, zarówno w obszarze zakresu nabytej licencji telewizyjnej, jak i obsługi produkcyjnej. Z uwagi na to, że w roku 2012 wartość nabycia praw do relacjonowania Igrzysk Paraolimpijskich wyceniona została na siedmiokrotność tego, ile TVP zapłaciła za prawa do relacjonowania ostatniej paraolimpiady w Pekinie w 2008 r., TVP nie mogła sobie pozwolić na zakup pełnych praw telewizyjnych do tej imprezy. Zdaniem Prezesa Telewizji Polskiej, aby zmienić ten stan rzeczy należy zaprosić do współpracy wszystkie organizacje zajmujące się sportem osób niepełnosprawnych, by wspólnie zbudować koncept pokazywania wydarzeń z udziałem osób z niepełnosprawnościami.

2. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęła skarga dotycząca funkcjonowania niektórych urzędów w Łodzi. Skarżący twierdzili, że urzędnicy pracujący w ww. urzędach nie przykładają należytych starań do rzetelnego odpowiadania na korespondencję przesyłaną przez obywateli drogą elektroniczną. W przypadku osób z niepełnosprawnościami jest to forma komunikacji o wiele bardziej dogodna niż osobiste pojawienie się w urzędzie. W związku z powyższą skargą Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Prezydenta Miasta Łodzi z prośbą o dokładne przeanalizowanie opisanej sprawy i ustosunkowanie się do zarzutów podniesionych przez Zainteresowanych. W odpowiedzi na ww. zarzuty Prezydent Miasta Łodzi wyjaśnił, że przesyłane przez Skarżących zapytania, kierowane były na skrzynkę mailową Urzędu Miasta Łodzi tylko do wiadomości, a zatem nie wymagały odpowiedzi. Pomimo tego pracownik Urzędu nawiązał kontakt z Zainteresowanymi, proponując stosowną pomoc w rozstrzygnięciu skargi. Prezydent zapewnił, że obsługą korespondencji e-mailowej zajmują w Urzędzie wyznaczone osoby, które wykonują swoje obowiązki służbowe z należyłą starannością.

3. Prezes Zarządu Organizacji Pracodawców Zatrudniających Osoby Niewidome zwrócił się do Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania z prośbą o interwencję w sprawie wprowadzenia w życie przepisów, które otworzyłyby rynek zamówień publicznych dla wykonawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami. W reakcji na ww. pismo Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz do Urzędu Zamówień Publicznych z prośbą o przeanalizowanie opisanej sprawy. W związku z powyższym Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych udzielił odpowiedzi Zainteresowanemu wyjaśniając, że w myśl przepisu art. 22 ust. 2 ustawy 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.), zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu o zamówieniu, że o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych lub właściwych przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Zatem ustawodawca umożliwi korzystne traktowanie przy udzielaniu zamówienia publicznego wykonawców, którzy osiągną 50% zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Nałożenie na zamawiającego obowiązku korzystnego traktowania ww. wykonawców byłoby zbyt głęboką ingerencją w warunki zamówień publicznych.

4. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynął list, w którym Zainteresowana opisuje, że chciała wejść do jednego z klubu w Poznaniu, jednak nie została do niego wpuszczona. Zainteresowana jest osobą z niepełnosprawnością i porusza się przy użyciu kijków trekkingowych. Podejrzewała, że to właśnie jej niepełnosprawność mogła być powodem niewpuszczenia do ww. klubu. W powyższej sprawie Pełnomocnik zwróciła się do właściciela klubu z prośbą o wyjaśnienie opisanej sprawy i ustosunkowanie się do podniesionych przez Zainteresowaną zarzutów. W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnik przedstawiciel ww. klubu poinformował, że niewpuszczenie Zainteresowanej do klubu nie miało związku z jej niepełnosprawnością. Decyzja podjęta została w oparciu o liczbę ludzi przebywających w klubie i związaną z tym obawę o bezpieczeństwo Zainteresowanej. Przedstawiciel klubu poinformował Pełnomocnik, że w pełni akceptuje art. 32 ust 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który zakazuje dyskryminacji w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym „z jakiegokolwiek przyczyny”, a także respektuje prawa osób niepełnosprawnych do równego traktowania i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

5. W związku z artykułem „*Niepełnosprawny nie został wpuszczony do klubu. Nowy Sącz miastem „tysych i dresów”*” zamieszczonym na portalu www.natemat.pl opisującym sytuację, jaka miała miejsce w dniu 30 grudnia 2012 r., w której mężczyzna z niepełnosprawnością nie został wpuszczony do klubu Bohema w Nowym Sączu, Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania wystąpiła do właściciela klubu z prośbą o przesłanie wyjaśnień w ww. sprawie. Według doniesień medialnych przyczyną niewpuszczenia do klubu była niepełnosprawność mężczyzny. W odpowiedzi na ww. wystąpienie właściciel restauracji zapewnił, że lokal traktuje wszystkich klientów z należyтым szacunkiem, a osoby z niepełnosprawnościami są częstymi gośćmi restauracji. Lokal przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zdaniem właściciela klubu zaistniała sytuacja jest jedynie wynikiem nieporozumienia i nie nosi znamion dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność.

Duża część interwencji dotyczących niepełnosprawności związana jest z trudną sytuacją życiową osób z niepełnosprawnościami (prośba o stosowną pomoc, kwestia podwyższenia kwoty świadczenia i zasiłku pielęgnacyjnego, uznania opieki nad osobami niepełnosprawnymi za pracę zawodową itp.). Podobne interwencje przekazywane są - według właściwości - do odpowiednich organów.

3.2.1.4 Dyskryminacja ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, narodowość lub obywatelstwo

W zakresie dyskryminacji ze względu na pochodzenie etniczne, narodowość lub obywatelstwo do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w omawianym okresie wpłynęły 33 sprawy.

Poniżej zostały przedstawione wybrane sprawy z ww. zakresu, które zostały podjęte przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania:

1. Rzecznik Praw Dziecka zwrócił się do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w sprawie niedopuszczenia małoletniego sportowca, obywatela Republiki Białorusi zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do udziału w zawodach finałowych XVII Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w Płocku. Ograniczenie uczestnictwa w zawodach sportowych jedynie do małoletnich obywateli RP wynikało z pkt 3 części ogólnej „Regulaminu współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży uzdolnionej” wydanej w 2007 r. przez Ministra Sportu i Turystyki. W ocenie Pełnomocnik przepis ten narusza zasadę równego traktowania określoną w ustawie z dnia 3 grudnia 2012 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. (Dz. U. Nr 254, poz. 1700), a także art. 32 oraz art. 68 ust. 5 Konstytucji RP. Pełnomocnik zwróciła się w tej sprawie do Ministra Sportu i Turystyki z prośbą o rozważenie zmiany tego przepisu. W odpowiedzi Minister Sportu i Turystyki poinformowała Pełnomocnik, że do aktów prawnych stanowionych przez Ministra Sportu i Turystyki zostaną wprowadzone przepisy umożliwiające uczestnictwo w szkoleniu oraz współzawodnictwie sportowym małoletnich zawodników, którzy posiadają zezwolenie na osiedlenie w Polsce w związku z nabyciem obywatelstwa polskiego przez jednego z rodziców, począwszy od 1 stycznia 2013 roku.

2. Prezes Stowarzyszenia Oblacka Pomoc Misjom „Lumen Caritatis” zaapelował do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w sprawie działalności portalu internetowego www.chamsko.pl. Według Prezesa Stowarzyszenia portal www.chamsko.pl w przedstawianych treściach w sposób rażący posługuje się ksenofobią oraz dyskryminacją. Drastyczne teksty rasistowskie i antyreligijne prezentowane przez portal godzą w dobre imię Rzeczypospolitej Polskiej. W reakcji na ww. skargę Pełnomocnik zwróciła się do Prokuratora Generalnego z prośbą o dokonanie oceny, czy treści zamieszczane na portalu wyczerpują znamiona przestępstwa tj. znieważają z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej czy wyznania. Pełnomocnik poprosiła również Prokuratora Generalnego o ewentualne podjęcie czynności procesowych w tej sprawie. Do chwili obecnej Pełnomocnik nie otrzymała odpowiedzi w tej sprawie.

3. Pełnomocnik ostro skrytykowała wypowiedź dziennikarzy Radia Eska Rock - Michała Figurskiego i Kuby Wojewódzkiego na temat Ukrainek oraz gwałtów, jak pojawiła się w audycji „Poranny WF”. Pełnomocnik podkreśliła, że ma świadomość, że ww. audycja jest audycją satyryczną, która posługuje się pewną konwencją, ale ten żart był wyjątkowo niesmaczny, ksenofobiczny i seksistowski, nie powinien zatem mieć miejsca.

4. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęła skarga, w której Zainteresowana informuje, że na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu pojawiła się informacja, że w związku z opracowywanym na terenie miasta Wrocławia ogniskiem zachorowań na odrę Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu zaleca maksymalne ograniczenie kontaktów z potencjalnym źródłem zakażenia wskazując tutaj na jako źródło zebrzące dzieci romskie. Analogiczna notatka pojawiła się w regionalnych mediach. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania uznała powyższe działania za dyskryminacyjne, w związku z czym podjęła interwencję zwracając się do Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu z prośbą o wyjaśnienia i ustosunkowanie się do ww. zarzutów. W odpowiedzi na ww. wystąpienie Pełnomocnik Dyrektor Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu wyraził ubolewanie z powodu nieprzychylnego odbioru społecznego prowadzonego przez Stację postępowania przeciwepidemicznego, które - zdaniem Dyrektora - wykonywane było z należytą starannością. Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych jest obowiązkiem ustawowym Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Przekaz informacyjny skierowany do mieszkańców Wrocławia nie deprecjonował swoją treścią żadnego wymienionego w nim podmiotu. Komunikat nie miał na celu dyskryminowanie jakiegokolwiek grupy społecznej, jego zadaniem było jedynie wyeliminowanie bądź skuteczne zminimalizowanie skutków powstałego zagrożenia. Jak poinformował Dyrektor, Powiatowy Inspektorat Sanitarny równolegle z działaniami informacyjno-edukacyjnymi przeprowadził szczepienia w obozowisku Romów we Wrocławiu.

5. W związku z brakiem stanowczej reakcji organów państwa na liczne przypadki antysemickich i rasistowskich aktów wandalizmu Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Prokuratora Generalnego z prośbą o podjęcie szerokich działań, które wpłyną na skuteczne wykrywanie oraz karanie sprawców przestępstw popełnianych na tle narodowościowym lub etnicznym. Obecnie bardzo często prowadzone postępowania są umarzane z powodu znikomej społecznie szkodliwości czynu lub w wyniku warunkowego

umorzenia postępowania karnego przez sąd. Według Pełnomocnik taka sytuacja negatywnie wpływa na wizerunek państwa i zaufanie do niego obywateli należących do mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych. Pełnomocnik zwróciła się także do Prokuratora Generalnego o udostępnienie wyników przeprowadzonego monitoringu spraw dotyczących aktów ksenofobii, rasizmu, nietolerancji na tle religijnym. W szczególności chodzi o informację statystyczną dotyczącą: liczby i przesłanek procesowych, z powodu których były umarzane postępowania karne w sprawach o popełnienie przestępstw polegających na nawoływaniu do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych lub wyznaniowych oraz naruszające godność i nietykalność człowieka przejawy dyskryminacji.

Prokurator Generalny podzielił zaniepokojenie Pełnomocnik związane z eskalacją zachowań antysemitycznych i rasistowskich w Polsce. Podkreślił, że zdarzenia takie zawsze spotykają się ze stanowczą reakcją ze strony organów prokuratury, którą jest niezwłoczne wdrożenie stosownych postępowań przygotowawczych i zlecenie właściwym jednostkom Policji podjęcia intensywnych działań zmierzających do wykrycia sprawców tego rodzaju incydentów. We wskazanych przez Pełnomocnik postępowaniach niezwłocznie wdrożono postępowania przygotowawcze. Prokurator zapewnił także, że powyższe sprawy będą pozostawały w zainteresowaniu Departamentu Postępowania Przygotowawczego Prokuratury Generalnej.

3.2.1.5 Dyskryminacja ze względu na orientację seksualną:

W zakresie dyskryminacji ze względu na orientację seksualną do Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania w omawianym okresie wpłynęło 31 spraw.

Poniżej zostały przedstawione wybrane sprawy z ww. zakresu, które zostały podjęte przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania:

1. Do Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania wpłynęły postulaty Kampanii Przeciw Homofobii, Stowarzyszenia Lambda Warszawa oraz Stowarzyszenia „Pracownia Różnorodności” dotyczące podjęcia działań zmierzających do zmiany treści dotyczących kwestii LGBT znajdujących się w programie nauczania obowiązującym w Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych. Treści programu nauczania określone zostały w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne oraz ramowych programów specjalizacji dla pielęgniarek i położnych. W związku z ww.

skargami środowisk LGBT Pełnomocnik zwróciła się do Ministerstwa Zdrowia z prośbą o przekazanie informacji na temat działań podjętych w tym zakresie. Z odpowiedzi uzyskanej od Ministra Zdrowia wynika, że w Ministerstwie Zdrowia trwają prace nad rozporządzeniem *w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne*. Po wejściu w życie ww. rozporządzenia, które planowane jest na 23 sierpnia 2013 r., zostaną sporządzone nowe programy dla danego rodzaju i danej dziedziny lub zakresu przez Zespoły Programowe powołane przez Dyrektora Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych w celu ich opracowania. Centrum zapewniło Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania, że dołoży wszelkich starań, aby zmiany treści nauczania z zakresu zagadnień dotyczących życia seksualnego, ujęte w programach kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych, zostały jak najszybciej opracowane i były zgodne z aktualnym stanem wiedzy. Centrum poddało także weryfikacji wszystkie zadania egzaminacyjne z zakresu zagadnień życia seksualnego celem wyeliminowania tych, które mogą budzić jakąkolwiek wątpliwość. Część pytań została usunięta z banku pytań egzaminacyjnych. Ponadto w dniu 12 czerwca 2012 r. na stronie internetowej Ministerstwa Zdrowia został zamieszczony *Komunikat w sprawie treści znajdujących się w programach nauczania dla położnych z zakresu życia seksualnego*. Jednocześnie Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych zamieściło na swojej stronie internetowej *Komunikat w sprawie zmiany treści kształcenia z zakresu życia seksualnego w programach nauczania dla położnych*. Przy weryfikacji treści nauczania z zakresu życia seksualnego z Centrum współpracował przedstawiciel Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii. Recenzji programu dokonali Konsultant Krajowy w dziedzinie pielęgniarstwa położniczo – ginekologicznego oraz Konsultant Krajowy w dziedzinie seksuologii.

2. Kampania Przeciw Homofobii powiadomiła Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania o podjęciu przez władze miasta Płocka i organizatorów festiwalu ReggaeLand decyzji o zaproszeniu na festiwal wykonawcy O’Neil Bryanta, występującego pod pseudonimem Elephant Man. Kampania Przeciw Homofobii zwróciła uwagę, że ww. wykonawca w swoich utworach nawołuje do nienawiści wobec osób LGBT (gejów, lesbijek, osób biseksualnych i transpłciowych). Zdaniem Kampanii Przeciw Homofobii zaoferowanie mu występu na festiwalu jest propagowaniem artysty, którego wypowiedzi zaliczają się do homofobicznej mowy nienawiści. Przedstawione przez organizację fragmenty tekstów piosenek mają znamiona dyskryminacji oraz nawoływania do przemocy wobec osób LGBT.

Można więc przypuszczać, że podobne wypowiedzi mogą mieć miejsce podczas występu artysty w Polsce. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Prezydenta Miasta Płocka z prośbą o przeanalizowanie przedstawionych w liście zarzutów. W odpowiedzi na wystąpienie Pełnomocnik Prezydent Miasta Płocka poinformował, że występ Elephant Mana nie odbył się z uwagi na stan zdrowia muzyka. Jednocześnie zapewnił, że organizowany od kilku lat Festiwal propaguje ideę stworzenia wyjątkowego widowiska muzycznego, którego atmosfera jednoczy ludzi bez względu na ich wiek, płeć, rasę, czy orientację seksualną. Wrogość wobec jakichkolwiek mniejszości – w tym seksualnych – jest obca fanom Festiwalu Reggaeland. Zaproszenie do udziału w Festiwalu Elephant Mana wynikało z oceny dorobku artystycznego oraz faktu, że podczas koncertów europejskich artysta nigdy nie manifestował tego typu poglądów.

3. Do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wpłynęła skarga Prezesa Stowarzyszenia Kampania Przeciw Homofobii dotycząca praktyki postępowania instytucji krwiodawstwa oraz ośrodków dawców szpiku w stosunku do kandydatów na dawców będących osobami LGBT. Z przeprowadzonego przez KPH monitoringu wynika, że pomimo wyeliminowania na poziomie systemowym regulacji o potencjalnie dyskryminacyjnym charakterze, sposób interpretacji obowiązujących przepisów przez lekarzy kwalifikujących kandydatów na dawców wciąż ma charakter wykluczający i prowadzi do nieuzasadnionego odmawiania osobom LGBT możliwości stania się honorowymi dawcami szpiku. W reakcji na skargę Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania zwróciła się do Ministra Zdrowia z prośbą o dokładne przeanalizowanie opisanej sytuacji i wyjaśnienie zarzutów podniesionych przez Kampanię Przeciw Homofobii.

Odrębną grupę spraw wpływających do Biura Pełnomocnika do spraw Równego Traktowania stanowią skargi związane z sytuacją nierównego traktowania na rynku pracy. Skarżący najczęściej wskazują na dyskryminację w procesie rekrutacji przejawiającą się poprzez zamieszczanie ogłoszeń o pracę zawierające kryterium wieku lub płci. Zwracają się także z prośbą o interwencję w kwestii łamania praw pracowniczych przez daną firmę lub podejrzenia mobbingu. Wiele spraw dotyczy także nierównego traktowania osób niepełnosprawnych na rynku pracy – np. odmowy zatrudnienia ze względu na niepełnosprawność. W ww. przypadkach Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania informuje skarżących o przysługujących im prawach lub przekazuje sprawę do

Państwowej Inspekcji Pracy z prośbą o analizę skargi i rozważenie możliwości przeprowadzenia kontroli w danej instytucji lub przedsiębiorstwie.

4. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARDOWA

4.1 Udział w komitetach, grupach i spotkaniach międzynarodowych przedstawicieli Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania

4.1.1 Unia Europejska

4.1.1.1 Grupa Wysokiego Szczebla ds. Gender Mainstreaming

Na poziomie Unii Europejskiej funkcjonują dwa rodzaje spotkań dotyczące równości płci – Grupa Wysokiego Szczebla ds. Gender Mainstreaming Komisji Europejskiej oraz Komitet Doradczy Komisji Europejskiej ds. równości szans kobiet i mężczyzn.

W 2012 roku odbyły się dwa spotkania Grupy Wysokiego Szczebla ds. Gender Mainstreaming Komisji Europejskiej – podczas prezydencji duńskiej w Kopenhadze, a cypryjskiej – w Nikozji. Spotkania mają charakter ekspercki i służą wymianie informacji i poglądów pomiędzy przedstawicielami Komisji Europejskiej a przedstawicielami administracji rządowej. W spotkaniu – w części poświęconej raportom z wykonania założeń Pekinńskiej Platformy Działania – biorą też udział przedstawiciele Europejskiego Instytutu ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE).

4.1.1.2 Komitetu Doradczego Komisji Europejskiej ds. równości szans kobiet i mężczyzn

W 2012 roku odbyły się dwa spotkania Komitetu Doradczego Komisji Europejskiej ds. równości szans kobiet i mężczyzn. Komitet składa się z przedstawicieli Komisji Europejskiej, delegatów administracji rządowej, przedstawicieli europejskich parterów społecznych, a także państw stowarzyszonych w EEA oraz przedstawicieli organizacji międzynarodowych ONZ UN WOMEN, Rady Europy oraz EIGE. Komitet wydaje opinie które są podstawą merytoryczną do kampanii UE lub dyrektyw. W 2012 roku odbyły się dyskusje na temat planowanej kampanii świadomościowej o przemoc wobec kobiet oraz wymiaru równości płci w polityce spójności na lata 2014 – 2020, które zakończyły się wydaniem stosownych opinii. W 2012 roku odbyła się również dyskusja na temat projektu Dyrektywy UE na temat zwiększenia udziału niedoreprezentowanej płci w spółkach notowanych na giełdzie UE. Przedstawicielka Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania w 2012 roku przewodniczyła obradom Komitetu. (w 2013 r. nastąpi kontynuacja).

4.1.1.3. Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE)

Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn (EIGE) powstał w 2010 r. jako techniczna agencja Unii Europejskiej, mająca na celu wspieranie państw członkowskich w działaniach na rzecz równości płci. Najważniejszym zadaniem Instytutu jest przygotowywanie raportów z wykonania Pekińskiej Platformy Działania dotyczących obszarów dyskryminacji kobiet. Pierwszy raport był przygotowany dla prezydencji polskiej 2011 r.

W 2012 r. Biuro Pełnomocnika współpracowało przy powstawaniu dwóch kolejnych raportów: dotyczącego równości płci i zmian klimatycznych dla prezydencji duńskiej oraz dotyczącego równości płci i przemocy domowej dla prezydencji cypryjskiej.

Ponadto, Biuro Pełnomocnika współpracowało z EIGE przy organizacji międzynarodowej konferencji, która odbędzie się w kwietniu 2013 r. w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów na temat regionalnej inauguracji największego projektu EIGE „Gender Index” dotyczącego prezentacji skali dyskryminacji kobiet w Unii Europejskiej, na którą zostaną zaproszeni akademicy i academiczki, reprezentanci i reprezentantki Głównego Urzędu Statystycznego, przedstawiciele i przedstawicielki rządów oraz organizacji pozarządowych.

Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania wydelegowało również eksperta narodowego do prac w EIGE w 2012 roku (kontynuacja w 2013 r.).

4.1.2 Rada Europy

4.1.2.1 Komisja ds. Równości Płci Rady Europy

W 2012 roku odbyły się dwa pierwsze posiedzenia Komisji ds. Równości Płci Rady Europy, która została stworzona w ramach Komisji Praw Człowieka na bazie funkcjonującego do czasu zakończenia reformy Rady Europy Komitetu Sterującego ds. Równości Płci. Dwa pierwsze spotkania służyły głównie wypracowaniu modelu współpracy z pozostałymi komitetami Rady Europy oraz organizacji ministerialnej konferencji na temat równości płci w mediach w 2013 r. Przedstawiciel Biura Pełnomocnika jest wybrany imiennie do ww. Komisji.

4.1.3 Organizacja Narodów Zjednoczonych

W 2012 roku odbyła się 56 Komisja Statusu Kobiet ONZ, którego tematem przewodnim była rola kobiet wiejskich. W debacie ogólnej w imieniu Polski głos zabrała delegatka Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania. Komisja nie wypracowała końcowych konkluzji z sesji, głównie przy sprzeciwie państw afrykańskich.

4.2 Grupa Ekspertów Rządowych ds. Nie-dyskryminacji (GEG - Non-discrimination Governmental Expert Group)

Grupa, zorganizowana przez Komisję Europejską, ma charakter opiniodawczo-doradczy. Uczestniczą w niej przedstawiciele rządów wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Rząd Polski reprezentuje przedstawicielka Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania.

Grupa jest forum wymiany informacji oraz konsultacji we wszystkich sprawach związanych ze zwalczaniem dyskryminacji ze względu na wszystkie cechy (kryteria dyskryminacji) objęte prawem unijnym, z wyłączeniem płci i niepełnosprawności, dla których stworzono odrębne grupy konsultacyjne.

W 2012 roku odbyło się jedno posiedzenie plenarne Grupy poświęcone przeglądowi spraw bieżących i planom na 2012 rok oraz dwa seminaria poświęcone wymianie dobrych praktyk w zakresie polityk publicznych w państwach członkowskich w odniesieniu do przeciwdziałania dyskryminacji w edukacji oraz dyskryminacji z powodu religii i wyznania.

5. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI I PARTNERAMI SPOŁECZNYMI

5.1 Cykliczne spotkania Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania z organizacjami pozarządowymi

W ramach dialogu społecznego Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania podjęła inicjatywę organizacji cyklicznych, śródogodowych spotkań z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji. W 2012 roku odbyło się 6 spotkań:

1 lutego 2012 r. - spotkanie z Koalicją na rzecz Równych Szans. Wzięli w nim udział przedstawicielki i przedstawiciele 13 organizacji pozarządowych: Fundacji Feminoteka, Stowarzyszenia Lambda Warszawa, Polskiego Towarzystwa Prawa Antydyskryminacyjnego, Koalicji Karat, Kampanii Przeciw Homofobii, Fundacji Generacja, Towarzystwa Przyjaciół Szalonego Wózkowicza, Amnesty International, FORUM 50+, Fundacja TUS, Federacji na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny, Zarządu Głównego Polskiego Związku Niewidomych, Stowarzyszenia Pracownia Różnorodności, Stowarzyszenia Interwencji Prawnej.

Spotkanie miało charakter inicjujący stałe kontakty i współpracę z organizacjami zajmującymi się tematyką antydyskryminacyjną. Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania przedstawiła priorytety swojego urzędu. Podczas spotkania odbyła się również dyskusja na temat postulatów zgłaszanych przez organizacje. Wynikiem spotkania było określenie priorytetów oraz ram i zasad współpracy Pełnomocnik z organizacjami pozarządowymi.

7 marca 2012 r. - spotkanie poświęcone problematyce przemocy seksualnej w Polsce. W dyskusji wzięli udział przedstawiciele i przedstawicielki administracji oraz 9 organizacji pozarządowych: Fundacji Promocji Zdrowia Seksualnego im. dr Stanisława Kurkiewicza, Instytutu Psychologii Zdrowia, Fundacji Feminoteka, Centrum Praw Kobiet, Stowarzyszenia Niebieska Linia, Fundacji Generacja, Fundacji Pomoc Kobietom i Dzieciom, Fundacji Razem Lepiej, Fundacji Europejska Inicjatywa na rzecz Aktywności Dorosłych (EIRAD).

Podczas spotkania przedstawiono argumenty dotyczące zmiany trybu ścigania przestępstwa zgwałcenia z wnioskowego na tryb z oskarżenia publicznego. Postulowano także przekierowanie odpowiedzialności za ściganie sprawcy z osoby pokrzywdzonej na Państwo Polskie oraz ratyfikację przez Polskę Konwencji Rady Europy w sprawie przeciwdziałania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO).

16 maja 2012 r. - spotkanie miało charakter konferencji eksperckiej pt. „Edukacja antydyskryminacyjna jako wyzwanie dla administracji i wymiaru sprawiedliwości”. Zostało zorganizowane wspólnie z Helsińską Fundacją Praw Człowieka (HFPC).⁴

14 czerwca 2012 r. - spotkanie miało charakter konferencji eksperckiej pt. „Ubezważnowolnienie, jako bariera dla ratyfikacji Konwencji ONZ o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami”. Spotkanie zostało zorganizowane we współpracy z Helsińską Fundacją Praw Człowieka oraz Mental Disability Advocacy Center (Budapeszt). W trzech panelach dyskusyjnych wystąpili: Marek Plura (Poseł na Sejm RP), Sławomir Piechota (Poseł na Sejm RP), prof. Adam Zieliński (były Rzecznik Praw Obywatelskich), prof. Bogudar Kordasiewicz (Instytut Nauk Politycznych Uniwersytet Warszawski), dr hab. Ryszard Chruściak (Uniwersytet Warszawski), dr Anna Rakowska (Uniwersytet Łódzki), dr Adam Bodnar (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), dr Dorota Pudzianowska (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), dr Monika Zima-Parjaszewska (Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie), dr Magdalena Olczyk (Akademia im. Leona Koźmińskiego w Warszawie), Krystyna Mrugalska (Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych), Anna Błaszczak (Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich), Teresa Hernik (Biuro Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych), Robert Rybski (Uniwersytet Warszawski).

W spotkaniu udział wzięli reprezentantki i reprezentanci administracji oraz 11 organizacji pozarządowych: Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Towarzystwa Przyjaciół Szalonego Wózkowicza, Fundacji Toto Animo, Ligi Kobiet Polskich, Mental Disability Advocacy Center, Fundacji Instytut Rozwoju Regionalnego, Polskiego Forum Osób Niepełnosprawnych, Fundacji Generacja, Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Stowarzyszenia Rodzin i Opiekunów Osób z Zespołem Downa „Bardziej Kochani”.

Przedmiotem dyskusji były kwestie krajowych uregulowań prawnych dotyczących ubezwłasnowolnienia. Problem omawiano w kontekście ratyfikacji przez Polskę Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

18 lipca 2012 r. - Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania we współpracy z Radą Europy zorganizowała konferencję inauguracyjną w Polsce Projekt Rady Europy „Zwalczanie dyskryminacji opartej na orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej”. Konferencja była jednocześnie kolejnym z cyklu comiesięcznych środowiskich spotkań

⁴ Konferencji została szczegółowo opisana w dziale „Promowanie, upowszechnianie i propagowanie problematyki równego traktowania”, str. 46 niniejszego sprawozdania

konsultacyjnych z organizacjami pozarządowymi, poświęconych wybranym problemom przeciwdziałania dyskryminacji i realizacji zasady równego traktowania w Polsce. W czasie konferencji przedstawiciele i przedstawicielki Rady Europy oraz Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej omówili badania oraz standardy europejskich organizacji międzynarodowych w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji osób LGBT.

W spotkaniu uczestniczyli przedstawicielki i przedstawiciele 12 organizacji pozarządowych: Kampanii Przeciw Homofobii, Komitetu organizacyjnego Parady Równości, Fundacji Trans-Fuzja, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Polskiego Towarzystwa Prawa Antydyskryminacyjnego, Grupy Inicjatywnej do spraw Związków Partnerskich, Magazynu „REPLIKA”, Koalicji KARAT, Stowarzyszenia Pracownia Różnorodności, Akcji „Miłość Nie Wyklucza”, Stowarzyszenia Otwarte Forum, Stowarzyszenia na rzecz osób LGBT TOLERADO Gdańsk.

5 października 2012 r. - spotkanie dotyczące problematyki przemocy seksualnej w Polsce. W spotkaniu wzięli udział przedstawicielki i przedstawiciele administracji, policji, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wymiaru sprawiedliwości, a także 14 organizacji pozarządowych: Stowarzyszenia Lambda Warszawa, Fundacji La Strada, Fundacji Feminoteka, Forum Kobiet Polskich, Platformy Integracji Osób Niepełnosprawnych PION, Koalicji Karat, Pogotowia Niebieska Linia, Centrum Praw Kobiet, Fundacji Jolanty Kwaśniewskiej "Porozumienie bez barier", Fundacji Generacja, Fundacji Pomoc Kobietom i Dzieciom, Fundacji Razem Lepiej, Krajowego Centrum Kompetencji, Fundacji Dzieci Niczyje.

Tematem przewodnim spotkania był tryb ścigania przestępstwa zgwałcenia. Poruszany został m. in. problem wiktyimizacji wtórnej i niewystarczających kompetencji służb kontaktujących się z ofiarami gwałtu.

5.2 Patronaty

Patronat honorowy Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania lub uczestnictwo Pełnomocnik w Komitecie Honorowym mogą być przyznane wydarzeniom lub przedsięwzięciom, które mają zasięg, rangę i znaczenie międzynarodowe, ogólnopolskie, ponadregionalne oraz resortowe, a ich realizacja służy promocji zasady równego traktowania lub przeciwdziałaniu dyskryminacji.

Objęcie patronatu honorowego przez Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania lub udział w Komitecie Honorowym są wyróżnieniami honorowymi podkreślającymi szczególnie charakter wydarzeń lub przedsięwzięć bezpośrednio związanych z realizacją zasady równego traktowania lub przeciwdziałaniem dyskryminacji,

w szczególności ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religie lub wyznanie, poglądy polityczne, wiek, orientację seksualną, stan cywilny oraz rodzinny.

Wykaz wydarzeń objętych w roku 2012 patronatem honorowym Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania stanowi załącznik nr 2 do niniejszego sprawozdania.

6. KRAJOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ RÓWNEGO TRAKTOWANIA

Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania jest dokumentem, który zgodnie z ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. 2010, Nr 254, poz. 1700) opracowuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania. Zgodnie z art. 22 ustawy Pełnomocnik opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania, określający cele i priorytety działań na rzecz równego traktowania, w szczególności w zakresie: 1) podnoszenia świadomości społecznej w zakresie równego traktowania, w tym na temat przyczyn i skutków naruszenia zasady równego traktowania; 2) przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania; 3) współpracy z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie równego traktowania.

W 2012 r. opracowywany był projekt Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania. W związku z tym, w dniu 20 stycznia 2012 roku do resortów zostało skierowane pismo z prośbą o przedstawienie propozycji uwzględniających obszary i sposoby przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek oraz orientację seksualną. Niezależnie od tego, zespół naukowców Uniwersytetu Jagiellońskiego opracowywał (w ramach projektu „Równe traktowanie standardem dobrego rządzenia” realizowanego przez Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim oraz Szkołą Główną Handlową) „Strategiczne rekomendacje na rzecz równego traktowania”, które miały służyć zdiagnozowaniu kluczowych problemów w obrębie problematyki równego traktowania i niedyskryminacji. Zakładanym celem opracowania dokumentu było wyznaczenie głównych kierunków działań koniecznych do realizacji w ramach Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania. Opracowanie rekomendacji uległo znacznemu opóźnieniu w odniesieniu do terminu zaplanowanego w ww. projekcie.

W maju 2012 roku przeprowadzono pięciodniowy cykl konsultacji dotyczących omówieniu propozycji zawartych w rekomendacjach, w odniesieniu do poszczególnych obszarów diagnozowanych dla potrzeb Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania. W konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele i przedstawicielki administracji rządowej i samorządowej, organizacji pozarządowych oraz środowisk akademickich. Ponadto

w czerwcu 2012 r. odbyło się całonocne spotkanie Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania oraz przedstawicielek i przedstawicieli Biura Pełnomocnika z przedstawicielkami zespołu Uniwersytetu Jagiellońskiego przygotowującego rekomendacje. Spotkanie służyło omówieniu istotnych kwestii przedstawionych w projektowanych rekomendacjach.

Ostateczny kształt rekomendacji wypracowanych przez zespół Uniwersytetu Jagiellońskiego został przekazany do Biura Pełnomocnika w dniu 27 lipca 2012 r. Od tego momentu rozpoczęły się prace nad przystosowaniem przygotowanego materiału na potrzeby dokumentu rządowego uwzględniającego kompetencje i możliwości poszczególnych podmiotów przewidzianych do realizacji konkretnych zadań zaplanowanych w Programie. Ponadto od połowy września do 10 grudnia 2012 roku trwał cykl konferencji regionalnych i tematycznych realizowanych w ramach ww. projektu. Podczas konferencji dyskutowane były zagadnienia istotne dla konstruowania założeń Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania.

W dniu 20 lutego 2013 r. przygotowany projekt dokumentu został skierowany do konsultacji międzyresortowych oraz społecznych. Projekt Krajowego Programu Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2013-2015 wyznacza średniookresowe cele i narzędzia polityki rządu na rzecz równego traktowania. Kluczowe działania prowadzące do osiągnięcia celów wyznaczonych w Programie zostały wskazane w następujących obszarach:

- Polityka antydyskryminacyjna;
- Równe traktowanie na rynku pracy i w systemie zabezpieczeń społecznych;
- Przeciwdziałanie przemocy i zwiększenie ochrony ofiar przemocy;
- Równe traktowanie w systemie edukacji;
- Równe traktowanie w systemie ochrony zdrowia;
- Równe traktowanie w dostępie do dóbr i usług.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Jak wynika z doświadczeń ponad czterech lat działania Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, stale rośnie liczba spraw dotyczących dyskryminacji, zgłaszanych przez osoby prywatne, instytucje i organizacje pozarządowe. Potwierdzają to również dane przedstawione w niniejszym sprawozdaniu. Pomimo, że Rzecznik Praw Obywatelskich funkcjonuje już jako niezależny organ do spraw równego traktowania, a Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania nie ma kompetencji do podejmowania decyzji administracyjnych stale rośnie liczba spraw kierowanych do Biura Pełnomocnika. Wnioski, petycje i skargi wpływające do Pełnomocnik są zatem traktowane jako egzemplifikacja szerszych problemów – w takich przypadkach Pełnomocnik występuje z wnioskami o zmianę prawa lub praktyki, w innych – przekazuje sprawy do właściwych instytucji, zgodnie z kompetencjami. Można spodziewać się, że wzrostowa tendencja w odniesieniu do liczby indywidualnych problemów przedstawianych Pełnomocnik w związku z domniemaniami dyskryminacji będzie utrzymywać się. Pełnomocnik, ze względu na kompetencje określone w ustawie o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania, będzie na wpływające do niej sprawy reagować w podobny jak w poprzednich latach sposób. Warto jednak podkreślić, że liczba oraz rodzaj problemów przedstawianych w korespondencji wpływającej do Pełnomocnik wskazują na to, że wiedza o zjawisku dyskryminacji, dostępnych środkach prawnych i instytucjach wspierających ofiary dyskryminacji jest ciągle niewystarczająca. Potrzebne są szkolenia w tym zakresie, jak też szeroko zakrojone kampanie społeczne.

Badania sondażowe przeprowadzone w ramach projektu „Równe traktowanie standardem dobrego rządzenia” potwierdziły, że problem gorszego traktowania w Polsce jest obecny w świadomości społecznej. Pomimo tego, że gorsze traktowanie subiektywnie odczuły stosunkowo niewielkie odsetki osób, duża część spośród respondentów i respondentek miała osobisty kontakt z osobami gorzej traktowanymi ze względu na cechy będące przesłankami dyskryminacji.

Badanie pokazało, że 67% osób biorących udział w sondażu jest przekonanych, iż Rząd powinien podejmować więcej działań na rzecz równego traktowania. Zdaniem respondentek i respondentów Rząd powinien zadbać o wprowadzanie w szkole nauczania na temat równego traktowania. Tak wysoki odsetek poparcia wiązać się może ze świadomością konieczności kształtowania postaw Polek i Polaków już od najmłodszych lat szkolnych.

Zdaniem 81% respondentek i respondentów zadaniem Rządu powinna być także inna forma oddziaływania na świadomość społeczną, mianowicie organizacja kampanii informacyjnych.

Także dotychczasowe działania Pełnomocnika, a w szczególności badania sondażowe wykonane w ramach projektu „Równe traktowanie standardem dobrego rządzenia”, wnioski płynące ze środowisk NGOs oraz z raportów międzynarodowych, pozwalają zdefiniować kluczowe działania Pełnomocnik w najbliższych miesiącach i latach. Priorytety tych działań przedstawia Tabela nr 1.

Szczegółowy opis wszystkich działań w perspektywie najbliższych lat będzie zawierać strategiczny dokument wyrażający politykę rządu w zakresie równego traktowania, realizowany przez wszystkie ministerstwa, pt. „Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania”, który jest obecnie tworzony we współpracy z instytucjami naukowymi i przedstawicielami administracji publicznej.

ZAŁĄCZNIK 1.

PRIORYTETOWE ZADANIA PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW RÓWNEGO TRAKTOWANIA

Zadanie/Problem	Opis problemu/zadania	Działania Pełnomocnika
STRATEGICZNE DOKUMENTY		
<i>Krajowy Program działań na Rzecz Równego Traktowania</i>	Strategiczny dokument wyznaczający politykę rządu w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji i równego traktowania.	<ul style="list-style-type: none">- sfinalizowanie prac nad dokumentem- monitoring wykonania- coroczne sprawozdanie z wykonania przedkładane Radzie Ministrów
<i>Wieloletni Program dla Seniorów</i>	Strategiczny dokument wyznaczający politykę rządu niedyskryminacji osób w wieku okołoemerytalnym i starszych.	Włączenie się w prace prowadzone w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej
PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ BIURO		
<i>Równe Traktowanie Standardem Dobrego Rządzenia</i>	Projekt systemowy realizowany przez Biuro Pełnomocnika, cele: przeprowadzenie analizy sytuacji grup dyskryminowanych w Polsce, akceptacji dla różnorodności, przygotowanie strategicznych rekomendacji do Krajowego	<ul style="list-style-type: none">- przeprowadzenie dodatkowych szkoleń administracji publicznej w zakresie równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji,

	Programu działań na Rzecz Równego Traktowania oraz przeprowadzenie szkoleń administracji publicznej w zakresie równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji.	- przygotowanie materiałów edukacyjnych na podstawie wcześniej wypracowanych materiałów multimedialnych.
<i>Media Równych Szans</i>	Projekt realizowany przez Biuro Pełnomocnika, skierowany do dziennikarzy, nastawiony na analizę i przeciwdziałanie dyskryminacji w języku publikacji medialnych.	- zorganizowanie konferencji podsumowującej projekt oraz pokazującej różne wizerunki grup dyskryminowanych i mniejszościowych w mediach, - ogłoszenie laureatów konkursów realizowanych w ramach projektu, - upowszechnienie nagrodzonych publikacji.
<i>Projekt Rady Europy Zwalczenie dyskryminacji opartej na orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej</i>	Projekt, którego celem jest podejmowanie działań w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na orientację seksualną.	Zorganizowanie konferencji z udziałem NGO i ekspertów.
DZIAŁANIA WYNIKAJĄCE Z ZOBOWIĄZAŃ MIĘDZYNARODOWYCH		
	Wniosek dotyczący dyrektywy Rady Unii Europejskiej w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania	Kontynuacja prac nad wnioskiem w aspekcie zmian proponowanych przez

<i>Dyrektywy</i>	osób bez względu na religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.	Prezydencje Irlandzką oraz Litewską w Radzie UE
	Projekt Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie poprawy równowagi płci wśród dyrektorów niewykonawczych spółek, których akcje są notowane na giełdzie i odnośnych środków COM(2012) 614 z dnia 19 listopada 2012 r.	<ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja prac nad projektem dyrektywy, - zorganizowanie konferencji/spotkań podmiotów zainteresowanych tą tematyką, - konsultacje w sprawie rozwiązań krajowych.
<i>Konwencje</i>	Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej.	<p>Przygotowanie do ratyfikowania Konwencji poprzez przygotowanie dokumentów ratyfikacyjnych oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypracowanie procedury postępowania służb z ofiarą gwałtu, - włączenie numeru dla ofiar przemocy do systemu alarmowego, - zgłoszenie propozycji zmian do Krajowego Programu Przeciwdziałania

		<p>Przemocy w Rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorganizowanie wspólnie z parlamentarzystkami spotkań na temat Konwencji w każdym województwie.
	<p>Konwencja o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej w dziedzinie zastosowania biologii i medycyny - Konwencja „bioetyczna”, podpisana, nieratyfikowana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja prac nad dokumentami ratyfikacyjnymi. - współpraca z właściwymi ministrami w związku z przygotowaniem przez resorty zmian legislacyjnych dostosowujących prawo polskie do przepisów Konwencji.
	DZIAŁANIA EKSPERCKIE	
<i>Przemoc seksualna wobec kobiet</i>	<p>Analiza stanu prawnego i potrzeb zmian legislacyjnych w zakresie trybu ścigania za gwałt oraz ochrony ofiar w trakcie postępowania przygotowawczego i procesu sądowego (zmiana trybu przesłuchania)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - konsultacje z ekspertami w celu przygotowania rekomendacji do przepisów ustawowych i na poziomie wykonawczym - organizowanie debat i konferencji.

<i>Kwoty w spółkach</i>	Zapewnienie w spółkach z udziałem Skarbu Państwa przynajmniej 30% średniego udziału dla niedoreprezentowanej płci wśród wszystkich członków rad nadzorczych wybieranych i powoływanych przez Ministra Skarbu Państwa – w spółkach giełdowych oraz kluczowych zakłada się osiągnięcie tego wskaźnika do roku 2015.	<ul style="list-style-type: none"> - wnioski do właściwych ministrów z rekomendacjami zmian w dokumentach z tym związanymi. - zorganizowanie konferencji/spotkań w sprawie kwot płci w biznesie, - realizacja wspólnie z MPiPS projektu w ramach Programu PROGRESS
<i>Status osób ubezwłasnowolnionych</i>	Analiza działania instytucji ubezwłasnowolnienia w Polsce, uwarunkowania prawne; analiza treści i celów art. 12 w ustawie z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ograniczenia zawierania ślubów osób psychicznie chorych i ubezwłasnowolnionych).	Monitorowanie działań podejmowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości w tym zakresie.
	DZIAŁANIA OPERACYJNE	
<i>Spotkania z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi (NGOs)</i>	Comiesięczne spotkania z NGOs w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w celu omówienia bieżących działań rządu w zakresie równego traktowania lub spotkania tematyczne.	Organizowanie i prowadzenie spotkań w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.
<i>Deklaracja „Stop przemocy</i>	Platforma wspólnych działań na poziomie wykonawczym, z udziałem: Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa	Wypracowanie procedury postępowania

<i>seksualnej. Platforma działania.</i>	Sprawiedliwości, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Komendanta Głównego Policji, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Prokuratora Generalnego i organizacji pozarządowych.	z ofiarami gwałtów.
<i>Konkurs „Jestem szefową”.</i>	Czwarta edycja konkursu z modułem coachingowo-mentoringowy dla rodzica i nauczyciela laureatki oraz finalistek poprzednich edycji.	Przygotowanie konkursu, programu szkoleń rozwojowych, przeprowadzenie projektu i zaangażowanie laureatów w długofalowe działania rozwijające osobowość przywódczą u kobiet.
<i>Klauzule społeczne</i>	Dodatkowe warunki w zamówieniach publicznych pozwalające na łączenie celów biznesowych ze społecznymi; np. warunek zatrudnienia do wykonania zadań bezrobotnych lub niepełnosprawnych.	- spotkania i konferencje eksperckie w celu upowszechniania zamówień z klauzulami społecznymi. - propagowanie szkoleń dla przedstawicieli administracji publicznej w tym zakresie.
<i>Certyfikat „Pieczęćka Równości”</i>	Przyznanie certyfikatu „Pieczęćka Równości” dla podręczników, których treści promują zasadę równego traktowania i przeciwdziałają dyskryminacji z różnych powodów.	- opracowanie regulaminu przyznawania certyfikatu we współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi, - analiza nadesłanych podręczników, - zorganizowanie gali przyznawania certyfikatów

<i>V Kongres Kobiet</i>	Współpraca w organizacji wydarzenia.	Zorganizowanie Okrągłego Stołu Ministrów ds. Równości
<i>Strona internetowa Pełnomocniczki do spraw Równego Traktowania/ facebook</i>	Oficjalna strona internetowa i profil facebook Pełnomocniczki Rządu do spraw Równego Traktowania; cel - bieżące informowanie opinii publicznej o działaniach Pełnomocniczki oraz komunikacja z NGOs.	Prowadzenie serwisu Pełnomocniczki i facebook'a.
<i>Analiza wniosków i interwencji wpływających do Biura Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania</i>	Analiza wniosków i interwencji wpływających do biura pod kątem potrzeby zmian systemowych w wybranych obszarach.	Przygotowanie rekomendacji zmian na podstawie analizy wniosków i interwencji.

ZAŁĄCZNIK 2

WYKAZ SPOTKAŃ, WYDARZEŃ I KONFERENCJI OBJĘTYCH HONOROWYM PATRONATEM PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DO SPRAW RÓWNEGO TRAKTOWANIA OD DNIA 1 STYCZNIA 2012 ROKU DO DNIA 31 GRUDNIA 2012 ROKU

Lp.	Rodzaj	Temat	Organizator	Termin	Miejsce
1.	Kampania społeczna	Kampania społeczna skierowana do rodziców „Patrz w co gram”	Stowarzyszenie Producentów i Dystrybutorów Oprogramowania Rozrywkowego	30.05.2012r. - 08.06.2012r.; 18.06.2012r. - 25.06.2012r.	Media
2.	Konkurs edukacyjny	Konkurs edukacyjny ”Pogromcy mitów” w ramach programu „Raport mniejszości”	Fundacja „Wiedza Lokalna”	01.06.2012r. - wrzesień 2012r.	Internet
3.	Program edukacyjny	Program edukacyjny „Przywróćmy pamięć”	Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego	Prezentacja Finałowa VII Edycji Programu -22.05.2012r.	Synagoga im. Nożyków przy ul. Twardej 6 w Warszawie
4.	Uroczystość charytatywna	Ogólnopolska uroczystość charytatywna organizowana z okazji Dnia Dziecka oraz Roku Korczakowskiego	Stowarzyszenie Pomocy Mieszkaniowej dla Sierot	02.06.2012r.	Baranów
5.	Projekt	„Moda na rodzinę”	Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych PERES	03.06.2012r.	Zamek Królewski w Warszawie

6.	Konkurs	Pilotażowy ogólnopolski konkurs przeznaczony dla jednostek samorządu terytorialnego, które opracowują i wdrażają budżety uwzględniające perspektywę płci.	Biuro UNDP	07.05.2012r.	Cała Polska
7.	Konferencja	II ogólnopolska konferencja naukowa „Przestrzeń prywatna. Przestrzeń publiczna. Przestrzeń kobieca.”	Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	18.04.2012r.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
8.	Konkurs	Konkurs „Równy urząd” organizowany w ramach projektu „Równość standardem dobrego samorządu”	Fundacja Feminoteka	01.02.2011r. – 30.04.2014r	Cała Polska
9.	Impreza masowa	II edycja Rajd Polski Kobiet	Fundacja Teraz Kobiety	26-27.05.2012r.	Warszawa i miejscowości wokół Warszawy
10.	Konkurs	Konkurs GRAND PRIX CSR; Główna kategoria – „Najlepsza inicjatywa w zakresie stosowania elastycznych i nowoczesnych form zatrudnienia”	Wielkopolski Klub CSR	2012r.; Dwudniowe Wielkopolskie Forum CSR	Poznań Konin
11.	Projekt realizowany w ramach ogólnopolskiej kampanii	Projekt „Stop dyskryminacji” realizowany w ramach kampanii „Poznaj swoje prawa w pracy”	Okręgowy Inspektorat Pracy w Krakowie	Kampania prowadzona od 2011r.; Finał projektu „Stop dyskryminacji” – 19.04.2012r.	Kraków

12.	Konferencja	Konferencja interdyscyplinarna z okazji V-lecia Uniwersytetu III Wieku	Trzebińskie Centrum Kultury w Trzebini	16.04.2012r.	Trzebinia
13.	Konferencja	„Ach te...kobiety”	Wojewoda Wielkopolski – Przemysław Pacia	08.03.2012r.	Wielkopolski Urząd Wojewódzki, Poznań
14.	Konferencja	Międzynarodowa Eksperscka Konferencja Naukowa „Kobieta w prawie”	Ośrodek Międzynarodowego Prawa Humanitarnego i Praw Człowieka WPiA UJ	16-17.03.2012r	Collegium Maius, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
15.	Konferencja	„Rola praw człowieka w polskim systemie penitencjarnym.	Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej w Kulach	10-12.10.2012 r.	Kule
16.	Pokaz mody	Pokaz mody 40+ podczas Kongresu Kobiet	Fundacja Generacja	15.10.2012 r.	Sala Kongresowa PKiN w Warszawie
17.	Konferencja	Forum III Wieku- konferencja towarzysząca Forum Ekonomicznemu w Krynicy	Ogólnopolska Generacja Federacja UTW	5-6.09.2012 r.	Krynica Górską
18.	Wystawa i projekt	„Sąsiadki – Nachbarinnen. Gdańsk-Berlin”	Muzeum Narodowe w Gdańsku	Październik 2012 – luty 2013	Gdańsk

19.	Kampania społeczna	Fundusz Wieczysty im. Olgi Rok, którego celem jest wsparcie rozwoju osobistego bibliotekarek w małych miejscowościach, kapituła konkursu organizowanego w ramach Funduszu	Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce	-	-
20.	Projekt	<i>Pl Novum subsidium</i>	Miejski Urząd Pracy w Kielcach	Projekt zaplanowany do kwietnia 2015 r.	Kielce
21.	Projekt	„Mam dziecko – pracuję”. <i>Analiza, testowanie oraz wdrożenie innowacyjnych rozwiązań wspomagających godzenie życia zawodowego i prywatnego w Wielkopolsce opartych na idei flexicurity</i> ”	Fundacja Aktywności Lokalnej, Puszczykowo	2011-2014	Województwo wielkopolskie
22.	Projekt – cykl audycji	Cykl audycji „Biznes odpowiedzialny i nowoczesny BIZON”	Radio PIN	bezterminowo	Radio
23.	Projekt	„I Ogólnopolski Marsz Seniora – Aktywnie na Starość”	Parlamentarna Grupa Kobiet	30.09.2012 r.	Poznań
24.	Konferencja	Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja pt. ”(Bez)silny w pracy. Lobbying, dyskryminacja, nierówne traktowanie w ujęciu prawnym, psychologicznym, socjologicznym”.	Uniwersytet Rzeszowski, Okręgowy Inspektorat Pracy w Rzeszowie	21.11.2012 r.	Rzeszów

25.	Konferencja	Konferencja „Prawo polskie a ratyfikacja Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami – główne wyzwania”	Poznańskie Centrum Praw Człowieka INP PAN	24.10.2012 r.,	Poznań
26.	Kongres	Regionalny Kongres Kobiet w Poznaniu	Stowarzyszenie Kongres Kobiet, Wielkopolski Związek	25.10.2012 r.	Poznań
27.	Wystawa	Wystawa „Płeć w projekcie. Modele cielesności i tożsamości w realizacjach szekspirowskich”	Muzeum Śląskie	21.11.2012 r. – 10.02.2013 r.	Katowice
28.	Konkurs	II edycja konkursu „Podlaska Mozaika. W poszukiwaniu wspólnoty pogranicza”	Robert Tyszkiewicz Poseł na Sejm RP	do czerwca 2013 r.	Białystok
29.	Konferencje	Cykl konferencji regionalnych w ramach projektu „Diversity Index	Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych LEWIATAN	28.11.2012 r. 29.11.2012 r. 30.11.2012 r. 7.12.2012 r.	Lublin Kraków Katowice Toruń
30.	Konferencja	Konferencja „Mam dość!”	Pełnomocniczka Prezydenta Miasta Łodzi ds. Równego Traktowania	26.11.2012 r.	Łódź
31.	Seminarium	Seminarium dot. związków partnerskich	Kampania Przeciw Homofobii	22.11.2012 r.	Warszawa, Uniwersytet Warszawski

32.	Projekt	Inicjatywa mająca na celu wypracowanie systemowych instrumentów zapewniających zgodność podręczników z formalnymi zobowiązaniami szkoły do „zapobiegania wszelkiej dyskryminacji”	Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej		cała Polska
33.	Projekt	“Wiemy, decydujemy, zmieniamy”	Fundacja “Femina Project”	do października 2013 r.	Wronki
34.	Badania	Badania poświęcone diagnozie sytuacji dotyczącej dostosowania obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Fundacja Aktywnych Obywateli im. Józefa Dietla	-	-
35.	Kampania Społeczna	Kampania społeczna skierowana do rodziców osób bi- i homoseksualnych	Kampania Przeciw Homofobii	Styczeń/luty 2013 r.	